BİLİŞİM

Bilişim Kültürü Dergisi

MART 2007 YIL : 35 SAYI : 96 ISSN 1303-6300

TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ 1971

TBD 26. DÖNEM
YÖNETİM KURULU FAALİYET ÖZETİ

Türkiye'nin bilişim tarihini yazan beyin takımından...
ÖSYM BAŞKANI PROF.DR.ÜNAL YARIMAĞAN

BİLİŞİM SEKTÖRÜ
2006 DEĞERLENDİRME RAPORU

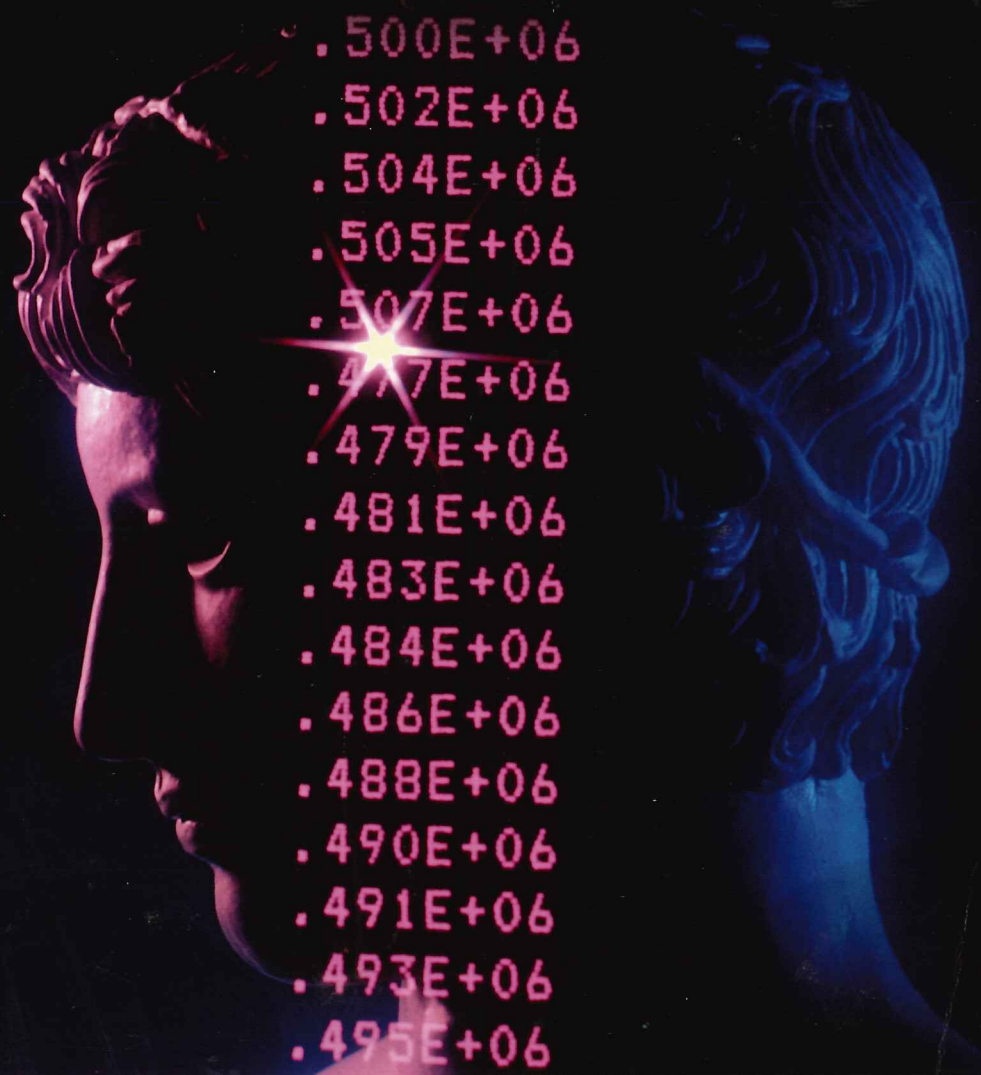

TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ

BİMY'14

BİLGİ İŞLEM MERKEZİ YÖNETCİLERİ SEMİNERİ 14

Xanadu Otel ANTALYA

Bilgi İşlem Merkezi Yöneticileri Semineri – BİMY'14 etkinliğine

- Kamu Üst Düzey Yöneticileri
- Kamu Bilgi İşlem Yöneticileri
- Akademisyenler
- Özel Sektör Bilgi İşlem Yöneticileri
- Özel Sektör Tepe Yöneticileri,
- Basın Mensupları

olarak davetlisiniz...

5-8 NİSAN 2007

30 Mart 2007 öncesi, kayıt avantajlarından yararlanın...
Detaylı bilgi için: http://bimy14.org/

Buluşma noktamız...

www.tbd.org.tr

yükseldi. Şu anda dışarıdan bir kişi bu insanlara baksa, herhalde gözlerinde gözbebekleri yerine altın sikkeler gördüğüne yemin edebilirdi.

Uzun demir çubuklar içine doğru ilerlerken, köylülerin para kasası sandıkları bilgi kasası artık sonunun yaklaştığını hesapladı. Üst tarafında başka bir kapak açtı. Açılırken, üstüne çıkmış kazma sallayan insanları yere düşüren kapağın geride bıraktığı açıklıktan dışarı bir kol uzandı. Bir metre kadar yükselen kolun ucundaki top açılınca verici radar ortaya çıktı. Hava tümüyle kararmış, gece her tarafı kaplamıştı. Bulutsuz, açık gökyüzüne uzanan kolun ucundaki algılayıcılarda gördüğü yıldızları kendi hafızasındaki haritalarla karşılaştıran beyin, vericiyi ana gezegenin olduğunu hesapladığı yere döndürdü. Normal şartlarda "Akıllı Üst Uzay Haberleşmesi"ni kullanması yasaktı. Ama şu anda acil durum yasası geçerliydi. Ana gezegene ulaşacak kuvvette bir yayın yapabilmek için bataryalarındaki gücü toplamaya başladı. Bu da giderek yükselen ve tizleşen bir vınlamayı beraberinde getirdi.

Köylülerin bazıları son gelişmeleri izlemek için durmuştu ama diğerleri amansızca parçalamaya devam ediyorlardı. Vınlama sesi kuvvetlenirken onlar da durumu fark etti ve durdu. Ses tizleştikçe insanların kulaklarını rahatsız ediyordu, elleriyle örtmeye çalıştılar ama fayda etmedi. Daha geride olanlar gerilemeyi, uzaklaşarak kaçmayı başardı ama yakında olanların böyle bir şansı olamamıştı. Önce dizlerinin üstüne çöktüler, sonra yere düştüler, elleriyle kulaklarını kapatmaya çalışan birer cenin gibiydiler.

Yeterince güç toplayan bilgi kasası, hafızasındaki milyonlarca yıl yaşında ama uzayda dolaşan türler için hâlâ çok olan değerli tüm bilgi ve belgeleri Akıllı Üst Uzay Haberleşmesi ile ana gezegene yolladı. Dev bir ışık dalgası vericiden ayrıldı ve uzun yolculuğuna başladı.

Görevini yerine getirmiş olan verici yavaşça yerine girdi, kapağı arkasından kapandı. Vınlama sona ermişti. Yerde yatan köylüler acı içinde kıvranıyorlardı, ama uzaklaşmayı başarmış olan köylülerde böyle bir sorun yoktu. Onlar intikam ateşiyle kavrulmaktaydı.

"Hadi şu lanet şeyi yok edelim" dedi bir tanesi.

"Bunun içinde şeytan var" diye ekledi diğeri.

"Görmüyor musunuz, arkadaşlarımıza ne yaptı?"

"Ne duruyoruz, parçalayalım şunu!"

"Koşun!"

"Vurun!"

Böylece ikinci saldırı başladı. Geçen sefer, sokulan demir çubuklar, içeride kıymetli bir şeyler olabilir diye dikkatli kullanılıyordu. Şimdiyse kimsenin böyle kaygısı yoktu. Bu sefer tek amaç bu kötülük yayan şeyi hemen parçalamaktı. Açık kalan kapağın altında demir çubuklar ve kazmalarla vurularak bir oyuk oluşturulmuştu ve şimdi bu oyuk içeri doğru ilerliyordu. Her darbe bir kablo veya devreye hasar verdiğinde kıvılcımlar çıkıyordu.

Nesnenin üstüne çıkmış olan Cemal elindeki uzun çubuğu ortasından tuttu, ellerini kaldırabildiği kadar yukarı kaldırdı, sonra dişlerinin arasından fırlayan vahşi bir çığlıkla birlikte tüm gücünü kullanarak önünde duran deliğe sapladı. Ucu sivriltilmiş olan çubuk aslında tarlalarda ekinlerin yanına dikilen tahta sırıkların çukurlarını açmakta kullanılıyordu. Burada da görevini son derece başarılı bir şekilde yerine getirdi. Önüne çıkan elektronik devreleri ve kabloları kıvılcımlar eşliğinde parçalayarak beyin modülüne ulaştı ve tam ortasına gömüldü.

Ağır hasar alan beyin için tek çıkar yol kalmıştı. Akıllı olsun ya da olmasın düşmanlığı açıkça belli olan bu türün eline, sakladığı bilgileri teslim edemezdi. İmha prosedürünü başlattı. İçindeki nükleer reaktörün koruma devrelerini kapattı. Birkaç dakika öncesine kadar dağınık evlerin oluşturduğu bir köyü barındıran vadi, kısa sürede kritik sınırı geçen reaktörün boşalttığı termonükleer enerjinin yarattığı dev mantar bulutunun altında kaldı. Köylüler tüm zengin olma umutlarını da beraberlerinde götürerek sonsuza dek yok oldular.

Bilgi kasası yerin altına gömüldüğünden beri milyonlarca yıl geçmiş, bu süre boyunca tüm evren genişlemesini ve dönüşünü sürdürmüştü. Tüm gezegenler, yıldızlar, galaksiler ve diğer her şey çeşitli evrensel kurallarla belirlenmiş hareketlerine devam etmişlerdi. Bilgi kasasının beyninin tüm bunları, yalnızca hafızasındaki eski haritalar ve tarayıcılarının saptadığı yıldız görüntülerini kullanarak doğru şekilde hesaplaması mümkün değildi. Kaçınılmaz olarak da hata yapmış, ana gezegenini yanlış yerde bulmuştu. Uzayda hızla ilerlemekte olan Akıllı Üst Uzay Haberleşmesi mesaj paketi hedefine asla ulaşamadı, ama onun yerine uygun bir sıçrama noktasına ağ atmış avını bekleyen bir korsan filosunun ağına düştü. Şifreleri kısa sürede çözüldü. Bilgileri okundu. Analiz sonucunda, bilgilerin milyonlarca yıl öncesine ait ama yaşam oluşmasına müsait bir gezegeni anlattığı anlaşılınca filoda bir heyecan dalgası oluştu. Aradan geçen bunca zaman içinde yüzlerce tür gelişmiş olmalıydı. Bitkiler, hayvanlar ve olası akıllı türler yani satılacak köleler, ayrıca gezegende bulunabilecek her türlü maden cevherleri, işlenebilir ya da dönüştürülebilir kaynaklar gibi elde edilebilecek her türlü ganimet iştahlarını kabartıyordu...

Hem mesajın rotası geriye doğru takip edilerek, hem de mesajın içindeki yıldızların güncel durumları hesaplanarak bir yol haritası çıkarıldı. Filo komutanı hareket emrini verdi, bir yandan da silahların hazırlanmasını istedi. Herhangi bir direnişle karşılaşacağını düşünmüyordu ama yaşadıkları O'na uzayda her zaman hazırlıklı olmak gerektiğini öğretmişti.

Korsan filosu uzay üstü sıçrama yaparak gözden kayboldu. İyi bir define bulmuşlardı.

*****

ISSN1303-6300

BİLİŞİM

BİLİŞİM KÜLTÜRÜ DERGİSİ MART 2007

Türkiye Bilişim Derneği Adına
İmtiyaz Sahibi ve Sorumlu Müdür
Turhan MENTEŞ

Yayın Kurulu Başkanı
Atilla YARDIMCI

Yayın Kurulu
Yasemin Altun, Murat Aşkar, Ahmet Ayvalı, Aslı Evren, Coşkun Dolanbay, H. İbrahim Gürcan, Veysi İşler, Necdet Kesmez, Koray Özer, Kutluk Özgüven, İbrahim Pamuk

TBD Yönetim Kurulu, Turhan MENTEŞ (Başkan), Önder ÖZDEMİR (II. Başkan), Deniz ŞAHİN (Genel Yazman), Murat AŞKAR (Sayman), Serdar BİLECEN (Veznedar), Uğur AKKUŞ (Üye), Faruk ÖZER (Üye), Lütfi VAROĞLU (Üye), Atilla YARDIMCI (Üye), Nihat YURT (Üye), Uğur YÜKSEL (Üye)

Editoryal Hazırlık ve Grafik Tasarım
AIDA Medya ve Tanıtım Hizmetleri A.Ş.

TBD DERGİSİ TBD ÜYELERİNE
ÜCRETSİZ OLARAK GÖNDERİLİR.
YAYINLANAN YAZILARDAN
YAZARLARI SORUMLUDUR.
YAYINLANAN YAZILAR
KAYNAK GÖSTERMEKSİZİN
BAŞKA BİR YERDE YAYINLANAMAZ.

Yönetim Yeri
TBD Genel Merkezi
Çetin Emeç Bulvarı, 4. Cadde No:3/11-12
06450 A.Öveçler-ANKARA
Tel: (0312) 479 34 62
Faks: (0312) 479 34 67
e-posta: tbd-merkez@tbd.org.tr
www.tbd.org.tr

TBD İstanbul Şubesi
Hasanpaşa Kurbağalıdere No: 90 Kat: 3
Kadıköy-İSTANBUL
Tel: (0216) 464 21 18
e-posta : ist@tbd.org.tr

TBD Eskişehir Şubesi
Porsuk Bulvarı, Çağlayan İş Merkezi Kat:5 No:47
A-B ESKİŞEHİR
Tel: (0222) 233 54 54
e-posta: tbd-eskisehir@tbd.org.tr

TBD Bursa Şubesi
Kükürtlü Mah. Mudanya Cad. Arzu Apt. No:111 K:3
D:5 Sırameşeler – BURSA
Tel: (0224) 234 66 73 – 234 66 78

Temsilcilikler
Adana (0322) 458 66 92 – Afyon (0272) 213 05 69
Antalya (0242) 227 69 99 – Denizli (0258) 267 22 77
Elazığ (0424) 237 00 00 – Gaziantep (0342) 215 39 00
İzmir (0232) 463 28 33 – Konya (0332) 241 21 81
Mersin (0324) 233 12 86 – Niğde (0388) 311 45 27
Sivas (0346) 219 10 10/2850 – Trabzon (0462) 377 33 03
Van (0432) 212 12 64

Baskı
Hacettepe Üniversitesi Hastaneleri Basımevi
basimevi@hacettepe.edu.tr

Dr. Atilla Yardımcı
TBD Yayın Kurulu Başkanı
atilla.yardimci@tbd.org.tr

Başlangıç...

İnsan yaşamında her başlangıç yeni bir heyecanı da beraberinde getiriyor. Elinizdeki dergi, yeni bir yayın kurulu tarafından hazırlanmaya başlanmıştır. Dergi içeriğini oluştururken mümkün olduğunca bilgilendirici, paylaşımcı, düşündürücü, kısmen eğlendirici ama ağırlıklı olarak bilişim ile dolu konuları belirlemeye çalıştık. Sizden alacağımız destekle daha doyurucu içerikler hazırlayabileceğiz.

Günümüzde teknoloji ve bilişim alanındaki hızlı gelişmeler, gündemde de ani değişimlere yol açıyor. Dergi yayına hazırlandıktan sonra YouTube web sitesi, Türkiye'den erişime kapatıldı. Gerekçeye kimsenin itirazı olduğunu sanmıyorum. Ancak bu mahkeme kararı, ülkemiz hukuk sisteminin, toplum ihtiyaçlarının ve teknolojik gelişmelerin ne kadar gerisinde olduğunu göstermiştir. Aslına bakarsanız, bazı düzenlemelerin yapılmasının gerekliliği konusunda genel bir görüş birliği olmasına karşın, uygulanan yasaklama yaklaşımının benimsenmesi mümkün değil. İnternetin sadece eğlence, kumar ya da zararlı içeriklerden oluştuğu varsayımı ile yapılan düzenlemelerin belli bir süre sonra daha büyük sıkıntıları ortaya çıkaracağı da açıktır.

Bilgi Toplumu Stratejisi eki olan Eylem Planı'nda yer alan 11 no'lu eylemin başlığı "İnternet Güvenliği." Eylem açıklamasını aşağıda aynen veriyorum.

- Bireylerin BİT kullanımına yönelik motivasyonlarının artırılması amacıyla internet ortamını güvenli hale getirecek yasal düzenlemeler gerçekleştirilecektir.

- İnternet üzerinde çeşitli denetim ve yasakların düzenlenmesi, gereklilik ve ölçülülük kriterlerine bağlı kalınması şartıyla, çocukların zihinsel ve bedensel sağlığının, kişilik haklarının, ailenin ve kamu düzeninin korunması sağlanacaktır.

Açıklamalara baktığınız zaman, internet kullanımını artırmak için motivasyonun gerektiği ve bunu da ancak interneti daha güvenli hale getirerek sağlayabileceğimizi anlıyoruz. Ayrıca interneti daha güvenli yapmanın yolunun da denetim ve yasaklardan geçtiğini görüyoruz. Gerçi her yıl trafik kazalarında binlerce kişi ölmesine karşın güvenli yollara, etkili denetim, ceza ve yasaklara sahip değiliz ama olsun. Nasılsa nüfusumuz hızlı artıyor...

Konu yasak ya da denetim olunca, heveslisi de çok oluyor. 11 no'lu eylemin sorumlu kuruluşu Adalet Bakanlığı yerine, TBMM Adalet Komisyonu'na neden Ulaştırma Bakanlığı tarafından hazırlanan son yasa taslağı aceleyle sunuluyor? Hazırlanan yasa tasarılarını ve Türkiye Bilişim Derneği'nin görüşlerini merak edenler, derneğimiz Hukuk Çalışma Grubu'nun kamuoyu ile paylaşılan detaylı raporlarına, web sitemizden ulaşabilirler. Aslına bakarsanız bu konuların hukukçular tarafından daha detaylı tartışılacağına eminim. Bu nedenle sonucu bekleyip göreceğiz.

Sizlere küçük bir hatırlatma yapmak istiyorum. Biliyorsunuz, bu yıl 14.'sü düzenlenecek olan BİMY etkinliği 5-8 Nisan 2007, 9. KAMU-BİB etkinliği de 31 Mayıs-3 Haziran 2007 tarihleri arasında Antalya'da düzenleniyor. Ayrıntıları TBD web sayfalarında bulabilirsiniz. Takviminize not düşmeyi unutmayın.

Üç ay sonra buluşmak üzere...

TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ 26. DÖNEM FAALİYETLERİ

Türkiye Bilişim Derneği Yönetim Kurulu 35 yılın verdiği gelenekler ve kurumsal yapılanma ile 26. dönemde de öncelikle Türk Bilişim Sektörünün gelişmesi ve dünya ile rekabet edebilmesine yönelik faaliyetlere ağırlık vermiştir. Bu kapsamda yürütülen ve vizyoner bakış açısı ile planlanan faaliyetler genel olarak;

- Ulusal bilişim sektörünün geliştirilmesi,
- Bilişim politika ve stratejilerine yön verme,
- Bilişim teknolojilerinin etkin ve verimli kullanılmasının sağlanması,
- Üyelerinin desteğini ve aktif katılımını sağlamak,
- Etkinlikler

başlıkları altında özetlenebilir.

TBD 26. Dönem Yönetim Kurulu'nun faaliyet raporu ile mali raporlarına derneğimizin web sayfaları aracılığı ile erişilebilir.

Ulusal Bilişim Sektörünün Geliştirilmesi

Ülkemizin bilişim alanında yaşanan gelişmelerde yönlendirici ve sektörün daha fazla katma değer sağlaması açısından sektörde yer alan sivil toplum kuruluşları ve önemli aktörler ile ilişkilere önem verilmiştir.

• Bilişim Sivil Toplum Kuruluşları Platformu

Bilişim sektöründe söylem birliğinin ve sorunların ortak sahipliğinin sağlanabilmesi amacıyla, 15 STK'nın düzenli toplanması ve görüş alışverişinde bulunarak, gündem üzerinde fikir birliği sağlaması yönünde aktif olarak yer alınmıştır.

• Dikey Sektör Saha Araştırması

Dikey sektör gereksinimleri ile teknoloji şirketlerimizin yeteneklerini biraraya getirmek ve teknoloji şirketlerimizi üretime yöneltmek amacıyla dikey sektör saha araştırması çalışmaları başlatılmıştır. Bu kapsamda Denizli'de tekstil sektörüne yönelik bir saha incelemesi yapılmıştır.

• Sektör Şirketlerinin Sorunlarına Çözüm Bulma

Ülkemiz bilişim sektörünün önde gelen firmaları ile üst düzeyde temaslarda bulunulmuştur. Görüşmeler sırasında sektörün genelini ilgilendiren konuların TBD tarafından düzenlenen etkinliklerde detaylı olarak incelenmesi sağlanmıştır.

• KİPA Ajanslığı ile İşbirliği Protokolü

Türkiye Bilişim Derneği ile KORE Bilgi Teknolojileri Geliştirme Ajanslığı (KİPA) arasında bilgi ve iletişim teknolojilerini geliştirmek ve iki ülke arasındaki ilişkileri güçlendirmek amacıyla bir protokol imzalanmıştır. Protokol sayesinde, teknoloji değişimi, müşterek araştırma projelerinin yürütülmesi ve karşılıklı olarak sektör firmalarının ticaret hacmini artırmaları hedeflenmiştir.

• Ankara Büyükşehir Belediyesi ile İşbirliği Protokolü

Ankara'nın örnek bir Bilişim Başkenti olabilmesi için Ankara Büyükşehir Belediyesi ile çeşitli görüşmeler yapılmıştır. Bu kapsamda, Gençlik Eğitim Merkezleri'nin altyapısından yararlanılarak bilgisayar kullanım eğitimlerinin Ankaralılara yaygınlaştırılması, vizyoner projelerin geliştirilmesinde danışmanlık ve destek de olmak üzere işbirliği yapılması kararlaştırılarak bir protokol imzalanmıştır. Protokol ile ECDL'in bu

"Benim biraz yardıma ihtiyacım var."

Aslında az önce, kahvedeki bunca köylü arasında muhatap alınmış olmak Çolak Ahmet'in hoşuna gitmişti, şimdi konuşmanın bu baldırı çıplak tarafından sürdürülmesine izin veremezdi.

"Ne yapmak için yardım istiyon Cemal?"

Yarış Önder'in de hoşuna gitmişti, zaten Çolak Ahmet'i hiç sevmezdi. Eliyle işaret ederek Cemal'i üç arkadaşıyla elli bir oynamakta oldukları masaya davet etti.

"Cemal emmi, gel hele bir otur da öyle anlat."

Cemal önce şaşırdı, sonra kendisine sunulan bu fırsatı değerlendirmeye karar verdi. Ürkek adımlarla masaya yaklaştı, gençlerin kendi sandalyelerini kaydırarak açtığı yere çabucak yerleştirilen beşinci sandalyeye yavaşça oturdu. Önder kahveciye seslendi:

"Şahin emmi, Önder emmiye bir çay çek, en demlisinden olsun." Sonra Cemal'e döndü "Demli dedim ama öyle içersin, di mi Cemal emmi?"

Aslında çayı hiç sevmeyen, içse de çok açık içen Cemal bu yakın ilgiden sarhoş olmuş gibiydi. Şaşkın şaşkın başını salladı. Gerek Cemal'in şaşkınlığından gerek Çolak Ahmet'in kızgınlığından çok eğlendiği belli olan Önder üsteledi:

"E hadi ama, bak bu kadar insan senin ağzının içine bakıyoruz burada."

Cemal hafifçe öksürdü, sonra anlatmaya başladı:

"Evimin arkasındaki Öküzçayırı'nı bilirsiniz. İşte ben geçen ay orayı ekmeye karar verdim."

"İyi de orası çorak bir arazi di mi? Üstelik tepede. Uğraştığınla kalırsın. Suyu nereden taşıycan ki?"

"Ben de öyle düşündüm işte, bu yüzden kuyu kazmaya karar verdim. Bir aydır tek başıma kazıyorum."

"Ha anladım, taşa rastladın, bizden yardım istiyorsun."

Kahvede fısıldaşmalar başladı, köylüler kendi aralarında durumu konuşuyorlardı.

"Yok hayır, öyle bir yardım istemiyorum. Taş bulmadım, bu başka bir şey."

Kahvedeki uğultu bir bıçak gibi kesildi. Kahveci Şahin çok demli çayını Cemal'in önüne koyarken köylüler sandalyelerini merkezdeki masaya biraz yaklaştırdılar. Şu 'şey'in ne olduğunu öğrenmek istiyorlardı. Çolak kontrolü ele almak için bir hamlede daha bulundu:

"Ne buldun Cemal, define mi?"

Kahvede tekrar bir uğultu başladı. Köyde eskiden beri define lafları dolanırdı ama bugüne kadar hiç değerli bir şey bulan olmamıştı.

"Yok, define değil de..."

"Eeee?"

"Söyleyeceğim de bu zaten, bi şey buldum ama ne bulduğumu bilmiyorum. Biraz büyükçe bir kutu. Demirden herhalde. Çok ağır, yukarı çıkaramadım. Tek başıma olmuyor. O yüzden yardım istemeye geldiydim. Ya, işte böyle..."

Bu konuşma Cemal için çok uzundu, kendi kendine bile bu kadar konuştuğu olmamıştı yıllardır. Ağzı kurumuş, dili damağına yapışmıştı. Önünde duran bardağı iki eliyle kavradı, artık soğumuş olan çayı bir yudumda bitirdi. Çay gerçekten koyu olmuştu ve susuzluğunu gidermesine karşın, demli çaya hiç alışık olmayan Cemal'i çarptı. Gözlerini sıkıca yumdu, şakağına bastırdı ve derin bir nefes alarak gözlerini tekrar açtı. Biraz kendine gelir gibi olup rahatlayınca çevresine kulak verdi. Kahveyi şimdi daha büyük bir uğultu kaplamıştı. Gençlerin başını çektiği bir grup, metal kutunun içinde eskilerin yıllardır bu köyde gömülü olduğunu anlattıkları defineden başka bir şey olmayacağını iddia ediyorlardı. Daha ılımlı olanlarsa o kadar acele edilmemesini, daha önce de köy arazisinde, define sanılıp içi boş çıkan küpler bulunduğunu hatırlatıyorlardı.

Önder bardağının dibinde kalan son çayı bir yudumda bitirip ayağa kalktı.

"E hadi, ne duruyoruz, görelim bakalım ne varmış bu kutuda."

Masadaki arkadaşları da hareketlendi, diğer masalardan da bazı gençler gruba katıldı. Cemal, dışarıdaki sert rüzgardan korunmak için paltolarını giymekte olan kalabalığı şaşkın gözlerle izliyordu. Bir define sözü, yıllardır yüzüne bakmayan köylüleri canlandırmaya yetmişti. O da kalktı, diğerlerine katıldı.

Bir süre tereddüt eden Çolak Ahmet, sonunda merakına yenildi ve paltosunu almak için askıya yöneldi. Böylece diğer köylüler adına da karar vermiş oldu. Kahvenin boşalacağını gören

ciler kaşiflerden kısa bir süre sonra yeni bulunan gezegenlere ulaşırlardı.

Buradaki görevini tamamlayan gemi hızla atmosferden ayrıldı. Planında bulunan beş ışık yılı uzaktaki diğer yıldız sistemine doğru yapacağı uzay üstü sıçrama için çizilen rotada ilerlemeye başladı.

Korsan gemileri, kaşif tam güneş sisteminin dışına çıktığı anda uzayda belirdiler. Çarpışma kısa ama korsanların beklediklerinden sert oldu, çünkü kaşifin komutanı, gemisini teslim etmemeye kararlıydı. Ellerinde uzun seyahatleri boyunca topladıkları çok fazla bilgi vardı. Herhangi bir düşman türün eline geçmesine izin verilemeyecek kadar değerliydi. Korsanlardan kaçamayacağını anlayınca acı kararı vermekte tereddüt etmedi. Büyük bir patlamayla keşif gemisinin parçaları uzayın sonsuzluğuna dağılırken, hiçbir şey elde edememiş olan kızgın korsanlar tekrar üst uzaya dalarak ortadan kayboldu. Birkaç dakika önceki kargaşadan eser kalmamış, uzayın bu bölgesi tekrar eski sessizliğine bürünmüştü.

Neredeyse aynı zaman diliminde, başka bir yerlerde, mavi gezegenin bilgilerini taşıyarak üst uzay sıçramalarıyla hızla hedefine doğru ilerleyen akıllı mesajın karşısına, normal uzaya geçtiği adımlardan birinde dev hidrojen bulutları çıktı. O bölgede oluşturmuş oldukları uzay fırtınasının yaydığı elektromanyetik etkiler, boşlukta kurulu olan tüm dengeyi alt üst ediyordu. Mesaj yeni sıçramasını yapamadan önce, duvara çarpar gibi çarptı fırtınaya, bütünlüğü kayboldu, dağıldı ve yok oldu.

Böylece bilgiler ana gezegene hiçbir zaman ulaşamadı. Yeni keşfedilen mavi gezegenden hiç kimse haberdar olamamıştı.

* * * *

Rüzgar o gün çok şiddetli esiyordu. Her zaman olduğu gibi köyün tek kahvesinde toplanan köylüler birbirlerine daha önce böyle bir rüzgar görmediklerini anlatıyor sonra da yaşlılara dönüp bu iddialarının onlar tarafından da onaylanmasını bekliyorlardı. Yağmur bulutları köyün üstünden büyük bir süratle geçiyor ama yüklerinin bir damlasını bile boşaltmıyorlardı. Güneşin yüzünü bir türlü gösterememesi havadaki kasveti daha da artırıyor, herkes başladı başlayacak denilen yağmuru bekliyordu.

Kahvenin tahta kapısı gıcırdayarak açıldı. Kükreyen rüzgarın sürüklediği Cemal içeri girdi. Ufak tefek bir adam olduğu için kapıyı arkasından kapatırken oldukça zorlandı. Kahvedekiler susup ona baktılar. Garip bir adam olduğuna inanıldığından Cemal pek sevilmezdi. Köyün diğer erkekleri gibi bütün gün kahvede oturmayan, çay içip boş konular üzerine gevezelik etmeyen, elli-elli beş yaşlarında gösteren ama aslında çok daha yaşlı olduğunu bildikleri bu adam onlardan değildi.

Öte yandan, Cemal'in kahvenin kapısından içeri girdiği de o güne kadar hiç görülmemişti. Artık hepsi ölmüş olan ailesi gibi sıradışı olan bu adam, köyün eteklerine yaslandığı tepenin diğer tarafındaki evinde tek başına yaşar, yalnızca ayda bir çeşitli ihtiyaçlarını karşılamak için insan içine karışır, köyün tek bakkalına gelir, alacaklarını aldıktan sonra tekrar inzivasına geri dönerdi.

Kapıya yaslandı, kendisine bakan yüzleri acele etmeden bir bir süzdü. En sonunda köyün en yaşlılarından Çolak Ahmet'te karar kıldı. "Hey Çolak, de bakalım, daha önce böyle rüzgar gördün mü sen şu kısacık ömründe?"

Elindeki çay bardağını yavaş hareketlerle masanın üzerine bırakan Çolak başını salladı.

"Hayır, görmedim."

Kısa bir süre sessizlik oldu. Merak içinde ama suskun olan köylülerden bir tepki gelmeyince, toplum önünde hiç de rahat olamayan Cemal tekrar konuşmak zorunda kaldı.

"Yağmur ne zaman başlayacak dersin?"

"Ben nerden bileyim ki?"

Bir sessizlik daha. Çolak Ahmet yardımcı olmuyordu. Cemal şansını bir daha denedi:

"Bu sene başında yeterince yağdıydı hem, şimdi yağmasa da olur, di mi ya?"

"Bilmem, olabilir."

Bir sessizlik daha. Kapıya dayanmış duran Cemal yerinde kıvranıyor, konu açmaya çalışıyor, ama bir türlü beceremiyordu. İmdadına köyün yeni yetmelerinden Önder yetişti.

"Senin bir sıkıntın var Cemal emmi, de hele"

Cemal'in yüzü aydınlandı, daha bıyıkları bile terlememiş olan gencin uzattığı can simidine sıkıca sarıldı.

"Kimlerdensin delikanlı, kusura kalma tanıyamadım."

"Hamzaoğulları'ndanım Cemal emmi, adım Önder. Hadi çıkar şu baklayı dilinin altından, biz de öğrenelim"

Cemal bir sağına bir soluna baktı, sonra yine Hamzaoğlu Önder'e döndü:

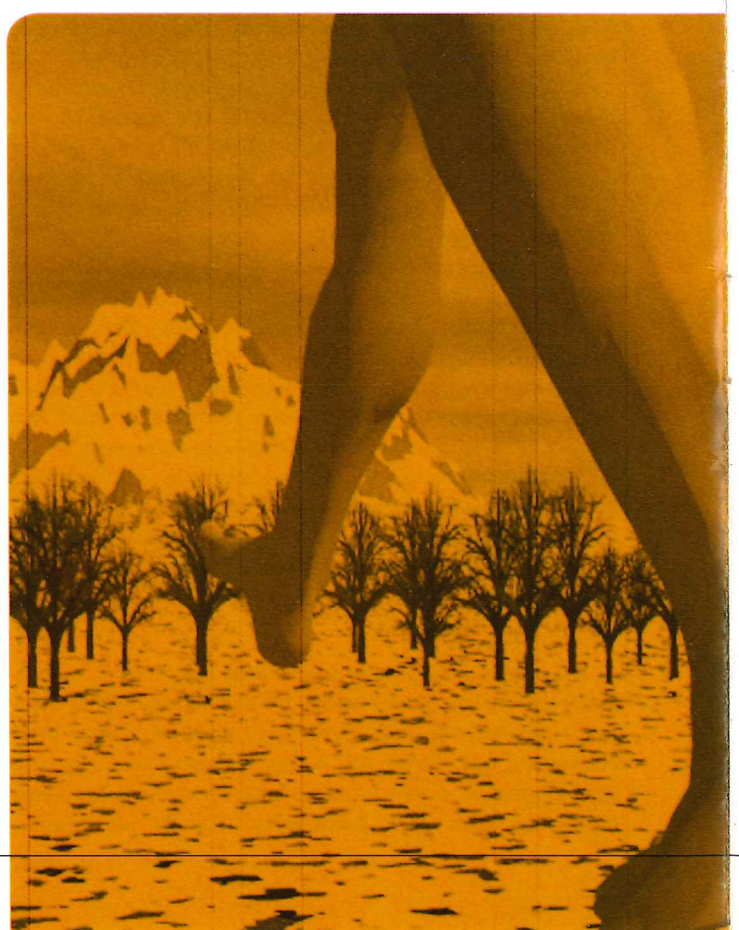

eğitimlerde esas alınması, Ankara'ya bir bilişim müzesi kazandırılması ile Ankara içinde bir Bilişim Ormanı için yer tahsisi sağlanacaktır.

Bilişim Politika ve Stratejilerine Yön Verme

Bilişim sektörünün gelişmesi ve dünyayla rekabet edebilmesi için alınması gereken önlemler ile yapılması gereken eylemlerin belirlendiği çeşitli oluşumlarda TBD'nin yer alması sağlanmıştır.

• e-Dönüşüm Türkiye İcra Kurulu Üyeliği

Yeniden yapılandırılan e-Dönüşüm Türkiye İcra Kurulu'nda TBD'nin sektör temsilcisi olarak yer alması sağlanmıştır. Bu kapsamda hazırlanan Strateji Raporu ile eylem adımlarına ülke menfaatleri dikkate alınarak katkıda bulunulmaya çalışılmıştır. Maalesef önerilerimiz ve eleştirilerimizin büyük bir kısmı bürokratik engellerden dolayı dikkate alınmamıştır.

• e-Dönüşüm İcra Kurulu İzleme Grubu

Türkiye için önemli bir adım olarak değerlendirdiğimiz e-Dönüşüm İcra Kurulu'nun daha verimli çalışması ve sektör görüşlerine değer verilmesi amacıyla eylem planları, yapılan işler ve alınan kararların takibi amacıyla kurulda yer alan üç STK üyelerinden oluşan bir İzleme Grubu oluşturulmuştur. Bu grup Eylül ayında hazırladığı raporu kamuoyuna sunmuştur. Üç STK bundan sonra daha yakın çalışarak sektör sorunlarını icra kuruluna sunma ve gündem oluşturmada aktif davranma kararı almıştır.

• Türkiye Sektör Meclisleri Üyelikleri

5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği kanunu ile kurulan Türkiye Bilgisayar Yazılımı ve Türkiye Bilgisayar ve İletişim Teknolojileri Sektör Meclisleri'nde TBD olarak yer alınmıştır. Sektörün sorunlarının ve çözüm önerilerinin tartışılacağı ve karar verici mekanizmalara doğrudan ulaştırılacağı sektör meclisi çalışmalarına aktif olarak katılınmaktadır.

• Bilişim Suçları Yasa Tasarısına Katkı

Adalet Bakanlığı tarafından koordine edilen Bilişim Suçları Yasa Tasarısı çalışmalarına derneğimiz de temsilci göndererek katkı sağlamaya çalışmıştır. Yasa taslağının tamamı üzerinde TBD Hukuk ÇG, geniş katılımlı iki günlük bir toplantıyla değerlendirmesini yapmış ve bu değerlendirme diğer Bilişim STK'larının da benimsemesiyle ortak basın açıklamasına dönüştürülerek kamuoyu ile paylaşılmıştır.

• Bilgi İşlem Personeli'nin Özlük Hakları Çalışması

Kamu Bilgi İşlem personelinin özlük hakları konusunda çalışmalarda bulunmak amacıyla bilgi işlem yöneticilerinin katılımı ile bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Bu gruba bugüne kadar özlük hakları ile ilgili bilgi birikimi olan üyelerimiz de dahil edilmiştir. Çalışmaların daha sağlıklı sürdürülebilmesi ve arzulanan biçimde sonuçlandırılması için bir yol haritası belirlenmiştir.

• Türkiye Barolar Birliği ile İşbirliği Protokolü

Yargı mensuplarının bilişim ile ilgili konularda kararlarına olumlu anlamda katkı sağlayabilmek amacıyla bir çalışma başlatılmıştır. Bu amaçla Türkiye Barolar Birliği ile hakim, savcı ve avukatlara bilişim ile ilgili davalarda yardımcı olabilecek düzeyde bilişim eğitimi verilmesine yönelik protokol imzalanmıştır. TBD Hukuk ÇG'nun da desteğiyle 6 kişilik bir ekip oluşturularak il barolarının işbirliğiyle farkındalık çalışmaları başlatılmıştır.

• Kurum Ziyaretleri

Ankara'da kamu kurumlarına ziyaretler yapılmaya başlanmış, sorunlar ve yapılması gerekenler konusunda fikir alışverişinde bulunulmuştur. Böylece TBD faaliyetlerinin ve önerilerinin kamu kesiminde de desteklenmesi sağlanmıştır.

Bilişim Teknolojilerinin Etkin ve Verimli Kullanılmasının Sağlanması

• e-İmza El Kitabı

Kamu-BiB 2005 yılı çalışma konusu e-imza olarak belirlenmiştir. Oluşturulan üç çalışma grubu raporundan vatandaşların e-imza konusunda yararlanabileceği konular belirlenerek bir el kitabı hazırlanmıştır. Basımını Ankara Barosu'nun üstlendiği ve illerde yapılan e-imza tanıtım toplantılarında

katılımcılara dağıtılmış olan 3000 adet kitap kısa sürede tükenmiş, ikinci basımı yapılmıştır.

- **Bilişim Terimleri Sözlüğü**

TBD Terim Kolu tarafından tamamlanan terimler sözlüğü, derneğimizin web sayfasından üyelerimizin yararlanmasına sunulmuştur. Sorgulanabilir bir yapıda oluşturulan sözlük oldukça ilgi görmüştür.

- **TBD–Genç**

TBD faaliyetleri ve vizyoner yaklaşımlarının bir sonucu olarak 33 üniversitede TBD-Genç örgütlenmesi sağlanmıştır. Böylece ülkemiz gençleri sorunlarını Bilişim'05 ve Bilişim'06 etkinliklerinde tartışma olanağına kavuşmuşlardır.

- **İl Temsilcilikleri**

Faaliyet dönemi içinde etkinliklerin ulaştığı boyut, görsel ve yazılı basında derneğimizin olumlu olarak yer alması ve söylemlerimiz ülke genelinde geniş yankı bulmuştur. Bunun sonucu olarak Denizli, Elazığ, Uşak, Adana, Trabzon ve Erzurum temsilciliklerimiz oluşturulmuştur.

- **Ev Hanımlarına Ücretsiz İnternet Kullanma Eğitimi**

25. Dönem Yönetim Kurulu tarafından başlatılan ev hanımlarına yönelik internet kullanımı eğitimleri yoğun ilgi üzerine üç dönem olarak tekrarlanmış ve eğitimler verilmiştir.

Üyelerinin Desteğinin ve Aktif Katılımının Sağlanması

- **TBD Bilgi Sistemi ve Ana Kapısının (portal) Açılması**

TBD'nin üyeleriyle etkin iletişimini sağlamak ve yürütülen idari işlerin daha verimli biçimde takip edilebilmesi amacıyla bir bilgi sistemi altyapısı kurulmuş, bu sayede kurumsal bellek oluşturulması yönünde önemli bir adım atılmıştır. Oluşturulan bilgi sistemi kapsamında üyelere ait iletişim bilgileri

güncellenmeye başlanmıştır. Ayrıca çalışma grupları ile şubelerin aynı altyapı üzerinden faaliyetlerini takip etmelerine imkan sağlanmıştır.

- **Sosyal Etkinlikler**

Sektör temsilcilerinin biraraya gelmesini sağlamak amacıyla yılbaşı kokteylleri düzenlenmiştir. Yoğun ilginin gösterildiği kokteyllerde yeni dostlukların kurulması ve derneğin daha iyi tanıtılmasına çalışılmıştır.

- **Çalışma Grupları**

Dernek üyelerinin ilgi alanlarına ve meraklarına uygun tercih ettikleri çalışma gruplarında yer almalarına ve aktif katılımlarını sağlamaya yönelik özendirici çalışmalarda bulunulmuştur. Buna bağlı olarak gündemdeki konulara çok kısa sürede görüş bildirme ve yönlendirme görevleri başarı ile yerine getirilmiştir.

Etkinlikler

26. dönem içinde düzenlenen etkinliklerin gerek içerik, gerekse katılımcı profili açısından geniş bir yelpazeye sahip olmasına çalışılmıştır. Bunun sonucu olarak etkinlikler derneğe külfet değil, aksine vizyon açısından ve maddi anlamda ciddi katkılar sağlamaya başlamıştır. Artık etkinliklerde yer almak için firmaların kendilerinin talepte bulunduğu, görsel ve yazılı basında daha fazla söz edilen etkinlikler düzenlenmeye başlanmıştır.

- **Bilimkurgu Öykü Yarışması**

TBD tarafından geleneksel olarak düzenlenen Bilimkurgu Öykü Yarışmasına 2006 yılında 104 eser katılmıştır. Bülent Akkoç, Yasemin Altun, Orhan Bursalı, Hakan Erdem ve Gökhan Tok'tan oluşan seçici kurul tarafından belirlenen ilk 3 eser ödüllendirilerek, Bilişim Dergisi içinde ve TBD web sayfalarında yayınlanmıştır.

DEFİNE

Serdar Hamdi Semiz

TBD Bilişim Dergisi

Bilimkurgu Öykü Yarışması

2006 yılı birincisi...

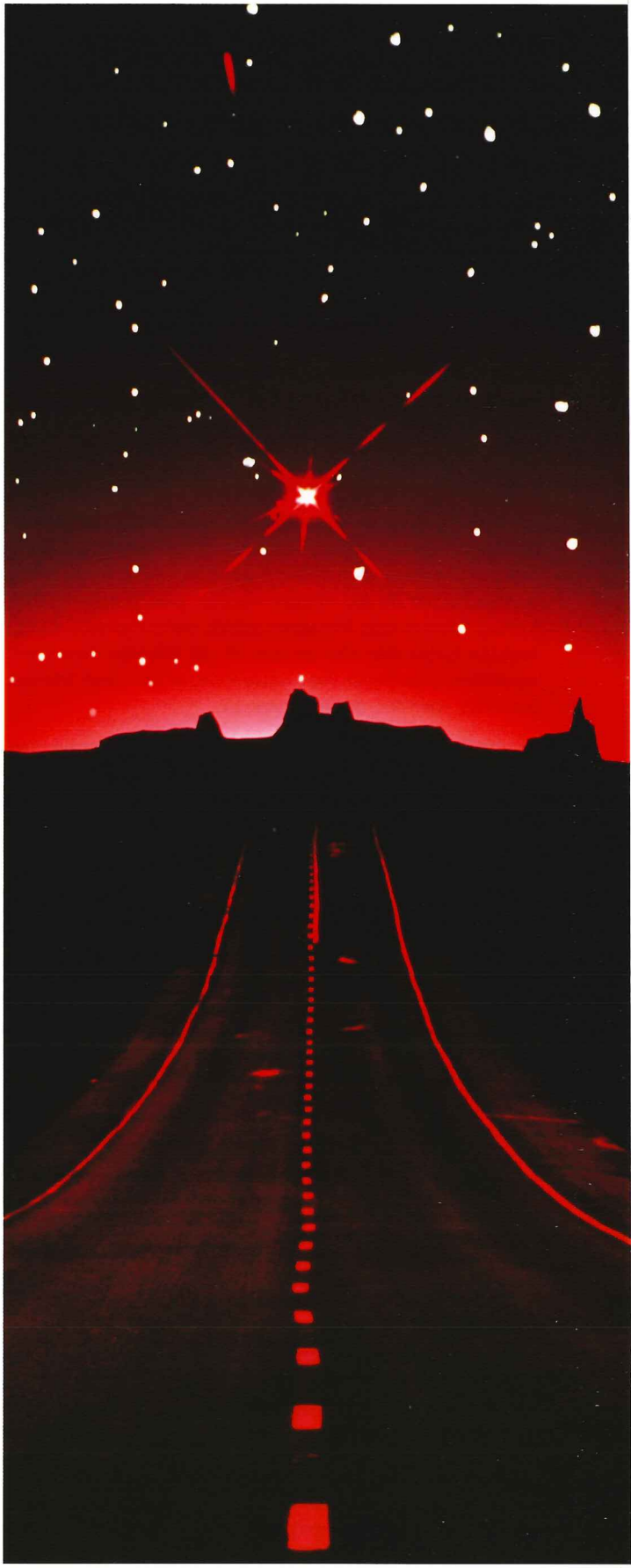

Kaşif yıldız gemisi süzülerek atmosfere girdi. Alıcıların hemen tarama moduna geçmesiyle birlikte, gezegenin atmosferi, su ve toprak yapısı, bunlarda yaşayan tüm canlılar analiz edilip sınıflandırılmaya ve kaydedilmeye başlandı.

Görüldüğü kadarıyla milyonlarca türün yaşadığı bu mavi gezegende yaşayan en büyük canlılar dev sürüngenlerdi. Tarayıcılar akıllı bir yaşam formu algılayamamıştı ama ortam ve belirtiler yakın zamanda - bu yakın zaman demek gezegenin, sarı yıldızının etrafında en az birkaç milyon kez turlaması demekti - bir türün ortaya çıkabileceğini gösteriyordu. Herhangi bir rakip olmadığına göre, kendi türleri için bu bakir gezegene yerleşmek hiç sorun olmayacaktı.

Tüm taramalar bitip ayrıntılı analiz tabloları ortaya çıkınca gemi komutanı kendi görevlerinin sona erdiğine karar verdi. "Standart Yeni Yerleşilebilir Gezegen Prosedürü" uygulaması başladı. Mavi gezegen hakkında elde edilen tüm bilgileri içeren kayıtlar şifrelenerek, ışık hızından çok daha hızlı iletişim olanağı sağlayan "Akıllı Üst Uzay Haberleşmesi" yoluyla ana gezegene gönderildi. Gemi geriye dönmeyip, uzayda keşif görevine devam edeceği için bilgileri merkeze kendisi götüremezdi, bu yüzden ana dünya, bulunan yeni gezegen hakkında mesajla bilgilendirilecekti. Ama tecrübeler göstermişti ki bu mesajların milyonlarca ışık yılını aşıp Bilginler Kurulu'na erişmesi her zaman mümkün olamayabiliyordu. Uzaydaki fiziksel engeller kadar, çeşitli amaçlarla yeni gezegenler arayan diğer türler, galaksinin her yerine yayılmış bilgi ticareti yapan tüccarlar ve en önemlisi korsanlar da bu tür kayıtların peşindeydi. Yeni bulunan, işlenebilir maden yataklarına sahip ya da yerleşilebilir bir gezegenle ilgili bilgiler tüm türler için çok değerliydi. Standart prosedürler gereği; bu amansız rekabet yüzünden uzayda karşılaşılabilecek bir bilgi kaybı sorununu çözmek için, kayıtların yedekleri akıllı bir kasaya yerleştiriliyor, yanına kısa menzilli bir verici sistemi eklenerek ilgili gezegene yerleştiriliyordu. Böylece asıl mesajlar uzayda kaybolsa bile, kaşif gemilerin rotalarını takip eden ileri yerleşimciler, yolları üzerindeki yıldız sistemine yaklaştıklarında; verici sayesinde yerleşebilecekleri uygun gezegeni hemen fark ediyor, kasadaki gizli kayıtlara erişebiliyor, kaşifin daha önceden hazırlamış olduğu bilgilerin ışığında hızla kolonileşmeyi başlatıyorlardı.

Bir sacayağı oluşturacak şekilde mavi gezegenin üç ayrı köşesine gönderilen üç bilgi kasası, zırhlarının içinde gemiden ayrıldı, hızla yüzeye yaklaştı, çarpışmanın şiddetiyle açtıkları derin çukurların içinde gömüldüler. Bu gezegendeki zaman ölçüsüne göre milyonlarca yıl yetecek kadar enerjileri vardı. Ama o kadar beklemeleri hiçbir zaman gerekmemişti. Genelde ileri yerleşim-

BİLİMKURGU ÖYKÜ YARIŞMASI BİRİNCİSİ

"BİLİMKURGU ÇÖLÜNDEKİ VAHAYI TBD YARATIYOR..."

Röportaj: Koray Özer
koray.ozer@tbd.org.tr

TBD Bilişim Dergisi Bilimkurgu Öykü Yarışması 2006 yılı birincisi Serdar Hamdi Semiz'i yakından tanımak için kendisiyle bir e-söyleşi yaptık. TBD'nin bilimkurgu öykü alanında Türkiye'deki çöle bir vaha kazandırdığını belirten Semiz, bu vahanın dünyadaki vahalarla da bağlantı kurmasının önemine işaret etti.

Serdar Hamdi Semiz

Bize kısaca kendinizi tanıtır mısınız?

1971'de Üsküdar'da doğdum. Ümraniye Endüstri Meslek Lisesi Elektronik Bölümü'nü bitirdim. 1992 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi Elektrik Mühendisliği Bölümü'nden mezun oldum. 1994'te, Mardin Nusaybin'de, kısa dönem askerlik yaptım ve 1995'ten bu yana telekomünikasyon sektöründe mühendis olarak çalışmaktayım.

Üniversite yıllarımda, Yıldız Teknik Üniversitesi Oyuncuları Grubu'nda başlayan tiyatro sevdam on iki yıl aktif olarak, tekniğinden oyunculuğuna kadar amatör tiyatronun her dalında devam ettikten sonra, seyirciliğe dönüştü. Eşzamanlı olarak sürdürdüğüm "Bilimkurgu Öykü Yazarlığı" ise hayatın tüm engellemelerine karşın devam etmeye çalışıyor. Henüz basılmış bir kitabım yok.

Evliyim, 6 yaşında bir oğlum var. Özel meraklarım arasında tiyatroya ek olarak paraşüt, scuba dalışı gibi sporların yanı sıra bilgi yarışmaları, sinema ve kitaplar da önemli bir yer tutuyor.

Neden yazıyorsunuz veya neden bilimkurgu yazıyorsunuz?

Amatör olarak tiyatro ile uğraşırken oyun yazan birçok arkadaşım oldu, ama ben içinde bulunmaktan çok zevk aldığım bu sanat dalına yazar olarak katkıda bulunamadığımı fark ettim. Ben bilimkurguya aşıktım ve yazar olarak bu alanda bir şeyler ortaya koymak istiyordum.

Yazmaktan, yeni dünyalar kurmaktan ve bunları paylaşmaktan zevk alıyorum. Hayalimde canlandırdığım her şeyi olduğu gibi anlatabilmeyi istiyor ve bunun gerçekleşebilmesi için çabalıyorum.

Türkiye'deki bilimkurgu edebiyatı sizce nasıl gelişir?

Günümüz dünyasında arkasında mali itici güç bulunmayan olguların başarıya ulaşmakta zorluk çektiği görülüyor. Bilimkurgu edebiyatı da; ortaya konulan eserlerin daha çok duyurulabilmesi, yaygınlaşabilmesi, uluslararası pazarlara çıkabilmesi ve başka mecralara (sinema-TV gibi) dönüşebilmesi ile hızlı bir gelişim sürecine girebilecektir. Kendi halinde öykü yazıp, sadece birbirlerinin öykülerini okuyan küçük bir zümre olduğu sürece, gelişme amacına ulaşamayacaktır.

TBD Bilimkurgu Öykü Yarışması hakkında ne düşünüyorsunuz?

Türkiye'nin bir çöl durumunda olan bilimkurgu alanında, TBD'nin düzenlediği yarışma bir vaha ve biz yazarlara bilimkurgu hayatımızı devam ettirecek enerji ve besini sağlıyor. Ama madem ki TBD böyle güzel bir göreve soyunuyor; bu durumda bir adım daha atarak, bilimkurgu sevdalılarına sadece geçici bir fırsat vermekle kalmayıp, kalıcılık sağlama fırsatını da sunabilmelidir. Bu vahanın, Türkiye'deki (sayıları az olan) ve dünyadaki (sayıları çok olan) diğer vahalara bağlanması ve Türkiye bilimkurgu dünyası için daha komplike bir hayat kaynağına dönüşmesi gerektiğini düşünüyorum.

Bilişim denince aklınıza neler geliyor; sizce ülkemiz bilişimin neresinde?

Bilişim deyince bilginin üretilmesi ve paylaşılması süreçleri aklıma geliyor. Bizler, Türkiye olarak bilgi üretiminde maalesef henüz istenilen yetkinlikte değiliz. Ulu Önder'in deyimiyle "Muasır Medeniyetler" seviyesine erişebilmemiz için tüm biliminsanlarına görevler düşüyor.

Bilimkurgu edebiyatına gönül verenlerin de bu süreçte öncülük yapmak, yeni ufuklar açmak, yol göstermek gibi görevler üstlenebileceği düşüncesindeyim.

- **Bilgi İşlem Merkezi Yöneticileri Seminerleri (BİMY)**

TBD tarafından bu yıl 13.'sü düzenlenen etkinlikte kamu üst düzey yöneticileri, kamu bilgi işlem yöneticileri, akademisyenler, özel sektör bilgi işlem yöneticileri ve sektör şirket yöneticilerinden oluşan 610 seçkin katılımcı yer almıştır. Özellikle son düzenlenen etkinlikte, çokuluslu şirketlerin teknoloji merkezlerinde çalışan Türk mühendisler geleceğe yönelik öngörülerini paylaşmışlar ve bilgi işlem yöneticilerinin yasal yükümlülüklerinin tartışıldığı oturumlar yoğun ilgi görmüştür.

- **Kamu Bilgi İşlem Birimi Seminerleri (KAMU-BİB)**

Türkiye Bilişim Derneği'nin kamu bilgi işlem yöneticilerini özel sektörle bir araya getiren en önemli buluşma noktası olan Kamu-BİB etkinliğinin bu yıl 8.'si düzenlenmiştir. Etkinliğe kamudan üst düzey yöneticiler, kamu ve özel sektör bilgi işlem yöneticileri, akademisyenler, sektör şirket yöneticileri ve gazetecilerden oluşan 408 kişilik bir katılım sağlanmıştır.

- **Bilişim Kurultayları**

Faaliyet döneminde gerek içerik, gerekse yönetim açısından oldukça değişikliğe uğrayan Bilişim Kurultayları artık sektörün en önemli ulusal etkinliği durumuna gelmiştir. Ankara'da düzenlenen kurultayların sonuncusuna üç günde 8.500 kişi katılmıştır.

Türkiye'nin bilişim alanında gelecekte olması gereken yer için yapılabileceklerin tartışıldığı ve çözümlerin üretildiği etkinlikte sektör yöneticileri tarafından oluşturulan Bilişim'06 Danışma Kurulu'nun hazırladığı 2006 Bilişim Sektör Raporu da hükümete sunulmuştur.

Bilişim'06 kapsamında; Halıcı Midi Bilgisayarla Beste Yarışması, 23. Ulusal Bilişim Kurultayı, Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim, Spor ve Bilişim ana etkinlikleri düzenlenmiştir.

- **Yapı ve Kentte Bilişim Kongresi**

Türkiye Belediyeler Birliği ve Türk Mühendisler Birliği Derneği ile ortaklaşa düzenlenen etkinliğin bu yıl 4.'sü düzenlenmiştir. Kongrede, e-belediyecilik, e-mühendislik ve e-kentlilik alanlarında bilişim teknolojilerinin kullanımını yansıtan çalışmalar ele alınmıştır.

- **TBD Genç Etkinlikleri**

Geleceğin sektör temsilcilerinin şimdiden birbirleri ile tanışmaları ve sektör sorunları hakkında önceden bilgi sahibi olmaları amacıyla Eskişehir, Kayseri, Konya, İzmir, İstanbul, Trabzon illerinde düzenlenen etkinliklere destek verilerek aktif katılım sağlanmıştır.

- **Şube Etkinlikleri**

TBD şubeleri tarafından düzenlenen etkinliklere lojistik destek yanında, takvimin uygunluğu ölçüsünde aktif katılım sağlanmaya çalışılmıştır. Eskişehir şubesi tarafından düzenlenen KOBİ Bilişim etkinlikleri ile Genç Patronlar Yarışması yoğun ilgi görmüştür. İstanbul Şubesi tarafından düzenli olarak gerçekleştirilmeye başlanan eğitim programları da önemli bir eksikliği gidermeye başlamıştır.

- **Türk Dünyası Eko–Bilişim İşbirliği Forumu**

TBD, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Kırgızistan–Türkiye MANAS Üniversitesi, TİKA İdaresi Başkanlığı, KOSGEB Başkanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Ahmet Yesevi Üniversitesi'nin destekleriyle VI. Türk Dünyası Ekonomi, Dil ve Bilişim İşbirliği Forumu Kırgızistan'da gerçekleştirilmiştir.

- **Diğer**

İki yıllık faaliyet döneminde sektörü ilgilendiren ve yukarıda sayılanlar dışında toplam 17 etkinlikte aktif olarak yer alınmış ve TBD'nin daha fazla tanınması, görüşlerinin daha geniş kitleler tarafından bilinmesine çalışılmıştır.

BİLİŞİM '06 ORTAK AKLI BULDU...

Aslı Evren
TBD Genel Koordinatörü
asli.evren@tbd.org.tr

7-10 Kasım 2006 tarihlerinde Sheraton Kongre Merkezi Ankara'da gerçekleştirilen Bilişim'06, 9 binin üstünde kayıtlı katılımcıyla Türkiye'nin en büyük bilişim kongresi oldu. 13-16 Kasım'da gerçekleştirilecek Bilişim'07 için hazırlıklar ise şimdiden başladı.

Türkiye Bilişim Derneği'nin "Kullanıcı Adı: Türkiye, Parola: Ortak Akıl" sloganı ile düzenlediği Bilişim'06, 7-10 Kasım 2006 tarihlerinde Ankara Sheraton Convention Center'da gerçekleştirildi.

9 binin üstünde bilişim profesyoneli ve kullanıcısının katıldığı kongre, katılımcı sayısıyla bugüne kadar yapılmış en geniş katılımlı kongre unvanını elde etti. Bilişim'06 kapsamında 23. Ulusal Bilişim Kurultayı, Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim ve Spor ve Bilişim etkinlikleri düzenlendi. Türkiye'nin 2007 iletişim stratejisi kamu ve özel sektör temsilcilerince ele alındı.

Önde gelen firmaların tepe yöneticileri CEO Forum'da biraraya gelerek Türkiye'nin önündeki teknoloji fırsatlarını ve bunların nasıl kullanıldığını tartıştı. Bilişim teknolojileri ışığında eğitimin yaşam boyu sürdürülmesi görüşüldü. İlk defa bir etkinlikte, bilişim ve spor arasındaki bağlantı kuruldu ve bilişim ışığında sporun nasıl gelişeceği ve daha fazla kitleye ulaşacağı gündeme getirildi.

"Ol mahiler ki derya içredir, deryayı bilmezler" mısralarını çağrıştıran inci kefallerinin, tersine sıçrayarak şelalenin 25 m'ye yaklaşan kayalığını aşıp durgun sulara yumurtlamaya gittikleri ve çaya bu nedenle Bend-i Mahi adı verildiği söyleniyor. Göl turumuz 100 km.'lik dönüşle, Van'da sona eriyor.

Büyüleyici kilimler

Van'daki son günümüz, günün ilk saatlerinde bir kilimci dükkanında başlıyor. Türlü türlü Van, Hakkari ve Acem kilimleri seriliyor önümüze. Lori, Afşar, Sene, Bahtiyar, Rahrah, Türkmen, Binbirgece, Herki, Şahseven, Taşpınar, Koçan, Canbezer, Şamari, Gülgever vb. göz alabildiğince, kesen elverdiğince...

Yaşayan son urartu

Van'a 27 km. uzaklıktaki Çavuştepe (Sardurihinili) Kalesi, Urartu Kralı II. Sarduri'nin yaptırdığı "Sardur Şehri" anlamına gelen, 850 m. uzunluğunda bir kale. Kale duvarları, su sarnıçları ve depo binalarından, günümüze kadar sağlam kalmış bölümler var. Öyle ki kaleye bekçilik ve konuklara rehberlik de yapan Mehmet Kuşman bize, depolarda kahverengine dönüşmüş, yüzyılların buğdaylarını gösteriyor. Kalenin Gürpınar'a doğru en uç noktasındaki 3 bin yıllık olduğu ifade edilen tuvalet, özellikle görülmeye değer. Mehmet Kuşman, Prof. Afif Erzen'in 1961-1986 kazılar döneminden beri burada bulunup, hem de meraklısı olduğundan, Urartu Alfabesi'ni çözmüş. Hem Tanrı İrmuşini Tapınağı'nın girişindeki Kral II. Sarduri'ye ait çivi yazılı iki yazıtı, hem de depolardaki şarap ve erzak küplerinde ne ölçüde yiyecek ve içecek olduğuna ilişkin yazıtları okuyup tercüme edebiliyor. Urartu Alfabesi'ni, bazı figürleri ve diğer yazıtları, bazalt taşına aynı Urartular gibi çivi ile işleyebiliyor. Kimbilir, Mehmet Kuşman belki de son Urartu...

Hoşap (Hoş-ab yani Güzelsu) Kalesi, Hoşap Çayı'nın kuzeyindeki çok dik kaya kütlesi ile öylesine kaynaşmış ki, sanki kayaların oluşumundan beri birlikteler sanıyorsunuz. Eski Urartu kalesinin üzerine Mahmudi beylerinden Süleyman tarafından yaptırılan bu kaleden, yukarıdan aşağıya bakması da, aşağıdan yukarıyı seyretmesi de ürküntü verici. İç kalede oldukça sağlam yerleri bulunan kale, bu haliyle ayakta kalabilmesi için bile çok esaslı bir onarım gerektiriyor.

Savaş Sönmez, Son Urartu Mehmet Kuşman ile ...

Van Evi ve dönüş...

Van Kalesi eteklerine İl Özel İdaresi'nce yaptırılıp SS Yaşam Kadın Çevre Kültür ve İşletme Kooperatifi'nce çalıştırılan örnek Van Evi'ne gidiyoruz son olarak... Enfes mönümüz, Ayran Aşı, Kürt Köftesi, Acem Köftesi ve Keledoş gibi yerel lezzetlerden oluşuyor. Mekan, sunum ve lezzet hayli başarılı. Aklımızı Van ve göl çevresinde bırakıp Ankara uçağına ucu-ucuna yetişiyoruz...

Urartu Alfabesi'ni, bazı figürleri ve diğer yazıtları, bazalt taşına aynı Urartular gibi çivi ile işleyebilen Mehmet Kuşman, belki de son Urartu...

Ahlat Selçuklu Mezarlığı

AHLAT, BİNLERCE MEZARDAN OLUŞAN 180 BİN METREKARELİK MEZARLIĞI İLE ÜNLÜ.

Ah Tamara'dan Akdamar'a

Adına "Ah! Tamara"lı bir efsane yakıştırılan, kente 50 km, kıyıya ise 4 km uzaklıktaki Akdamar Adası'nın Vaspurakan Kralı I. Gagik Ardzruni tarafından keşiş-mimar Manuel'e 915-921 yılları arasında yaptırılıp, 1113'te kiliseye çevrilen ve 1895'te Ermeni Patrikliği'nin merkezi olan kilisesi, çok çok ivedi bakım-onarım isteyen, biblo zarafetinde bir taş yapı. Kilisenin tüm cephelerini dört süsleme kuşağı sarıyor. Alttan ilk kuşakta İncil ve Tevrat'tan alınan konular, ikincide balık-kuş-geyik figürleri, üçüncüde asma sarmaşığı bordürü içinde insan ve hayvan kabartmaları ve dördüncü kuşakta da çeşitli av hayvanları ile insan yüzlü masklar yer alıyor. Yapıda kullanılan yöreye özgü bazalt taşları, birbirlerine tüf karışımı bir harçla tutturulmuş. Ada, badem ağaçları ve martıları ile de ünlü...

Ahlat Selçuklu Mezarlığı

Gevaş, Balaban, Kusunkıran Geçidi, Reşadiye yolu ile ulaşılan Tatvan, kara-demir-göl yollarının kavşak noktası. Bitişiğinde 2916 m. yüksekliğinde Nemrut Dağı ve krater gölü ile kuzeye doğru Ahlat Sazlığı'nı geçerken, bu kez 4058 m. yüksekliğindeki Süphan Dağı ile karşılaşıyoruz (Bu güzellikleri dönerken uçaktan da izleyeceğiz).

34.800 nüfuslu Ahlat, binlerce mezardan oluşan mezarlığı ile ünlü. 13.-16. yüzyıllar arasına tarihlenen mezarlık, Selçuklu-İlhanlı-Osmanlı dönemlerini kapsıyor. Yörenin Ahlat Taşı'ndan, çok ince işçilik eseri olan yazı ve bezemeleri taşıyan mezarlar; şahideli (dikili mezar taşı) mezar, sanduka tarzı mezar ve akit (oda mezar, aile mezarı) mezar olmak üzere üç türlü. Ahlat'ta önemli kişiler için yapılmış kümbet (anıt mezar) ve türbelerden on dört adet var. Emir Bayındır, Erzen Hatun, Mirza Bey, Emir Ali, Şeyh Necmettin, Hasan Padişah, Usta Şagirt, bu yapıtların sahip çıkılmaları ve koruma altına alınmaları gereken başlıcaları...

Ahlat'tan ayrılmadan at-kurt-kartal-balık başlıklı, burmalı, kilim desenli, kemikli, birbirinden güzel bastonlar üreten atölyelere uğramayı da unutmamak gerek.

Göl turu sona eriyor

Ahlat'dan doğuya doğru 23 km. giderek, Kof Kalesi ile Aygır ve Arin göllerine uğrayamadığımız Adilcevaz'ı, oradan 67 km. ötede Van'ın Çukurovası olarak adlandırılan Erciş'i geride bırakarak, Van-Doğubeyazıt kavşağından kuzeye yönelip, Muradiye ilçesini ve Şeytan Köprüsü'nü geçtikten 11 km. sonra Muradiye Şelalesi'ne varıyoruz. Muradiye piknik alanında Bend-i Mahi (Balık Bendi) Çayı'nın üzerine kurulu asma ip köprüyü kazasız belasız geçip karşıya ulaştığımızda gördüğümüz o şelale manzarası her şeye değiyor. Hayali'nin

Emin Bayındır Kümbeti

TBD Başkanı Turhan Menteş

1976 yılından bu yana Türkiye'nin bilişim politika ve stratejilerine yön vermek ve bilişim kültürünü yaygınlaştırmak amacıyla düzenlenen bilişim etkinliklerinin 23.'sü olan Bilişim'06'da açılış oturumu Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdüllatif Şener, TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek, Intel Ortadoğu, Afrika ve Türkiye Bölge Direktörü Ayşegül İldeniz ve TBD Başkanı Turhan Menteş tarafından yapıldı.

TBD Başkanı Turhan Menteş, etkinliğin açılışında yaptığı konuşmada, geleceğe bireysel çabalarla ulaşılamayacağını kaydetti. "Başarıya hep birlikte, elele, çabalarımızı ve fikirlerimizi birleştirerek uzanabileceğiz" diyen Menteş, kullanıcılar, şirketler ve devlet kurumlarının oluşturacağı ortak akılla, bilinç seviyesini yarınları yakalayacak bir düzeye getirmek istediklerini, bu nedenle etkinliği "Ortak Akıl" sloganıyla gerçekleştirdiklerini belirtti.

Menteş, Türkiye'nin gelişmiş ülkelerde olduğu gibi 20 hatta 30 yıllık planlı, programlı ve ulusal politikalara ihtiyaç duyduğunu belirterek şöyle devam etti: "Başarıya ulaşmak için bilinçli adımların atılması ve ortak noktalarda buluşularak hareket edilmesi şart. TBD olarak bu politikaların oluşturulmasında tüm tarafları biraraya getirerek çalışmalarımızı sürdürüyoruz, sürdürmeye de devam edeceğiz. Çünkü Türkiye, ortak aklın üretildiği platformlara ihtiyaç duyuyor."

Intel Ortadoğu, Türkiye ve Afrika Bölge Direktörü Ayşegül İldeniz, G7 ülkelerinin ekonomik büyümelerinin yüzde 25'inin bilişim yatırımlarından kaynaklandığını ifade etti. İldeniz, Türkiye'deki kurumların ve vatandaşların bilişim teknolojilerine aç olduklarını söyledi. Milli Eğitim Bakanlığı ile yaptıkları protokol çerçevesinde öğretmenlerin bilişim teknolojileri konusunda eğitildiğini, yıl sonuna kadar 75 bin öğretmenin eğitiminin tamamlanacağını ifade ederek şöyle devam etti: "En önemlisi de Türkçe içerik ve ucuz, her yerden erişimin olabileceği genişbant altyapıyı Türkiye'de oluşturmamız. Tüm bunları hayata geçirdiğimizde, bilgi toplumu olma yolunda uzunca bir yol katetmiş olacağız."

Hisarcıklıoğlu: "Bilişim Bakanlığı kurulmasın!"

TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu ise konuşmasında, günümüzde küresel kalkınma yolunda ön sıralarda gidenlere yetişebilmek için Türkiye'nin bilişim teknolojilerini kullanmaya ve bilgi toplumu olmaya mecbur olduğunu söyledi.

Bilişim Bakanlığı kurulmasına yönelik ilgili tartışmalarla ilgili de yorum yapan Hisarcıklıoğlu, bilişim gibi hız ve esneklik gerektiren bir konuyu bürokrasinin hantallığında boğmamak gerektiğini vurguladı. Hisarcıklıoğlu, "Başta kulağa hoş gelse de, taraftar bulsa da, zaman zaman gündeme gelen Bilişim Bakanlığı gibi yeni bürokratik mekanizmalar oluşturulmasına karşıyım" şeklinde konuştu.

Bilgi toplumu stratejisinde konulan hedeflere ulaşmak için kamunun iş yapış biçimlerinin mutlaka değişmesi gerek-

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdüllatif Şener

tiğine vurgu yapan Hisarcıklıoğlu, "Artık kamu kurumları bilgi paylaşmaya hazır olmalıdır. Ekonomisini bilgiye dayandırmayan, bilgi üretmeyen hiçbir ülke 21. yüzyılın birinci liginde yer alamaz. Dolayısıyla Türkiye'nin bilgi teknolojisine dayalı yapılanmasını kamuda, özel sektörde ve özellikle eğitim sistemimizde gerçekleştirmek zorundayız. Tüm bunlar planlı bir strateji ve bunu uygulayan kurumsal bir yapılanma ile mümkün olur."

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek ise konuşmasında, bilgi toplumu olma yolunda belediyelerin önemli bir rol oynadığını, vatandaşın e-uygulamaları benimsemesi için belediyelere çok iş düştüğünü ve bu doğrultuda hayata geçirilen projelerin Türk halkının bilgi toplumu olma yolunda destek sağlaması açısından önemli olduğunu aktardı.

Gökçek konuşmasında ayrıca, Türkiye'nin ilk bilişim müzesi için adım attıklarını belirtti. Ankara Büyükşehir Belediyesi etkinlik kapsamında aynı zamanda TBD ile bir protokol imzalayarak Avrupa Bilgisayar Yetkinlik Sertifikası ECDL için test merkezi oldu. Belediye, test merkezi ile Ankara'da kitlesel eğitimler vermeyi planlıyor.

Şener: "e-devlet portalı 2007'de hayata geçecek"

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdüllatif Şener ise yaptığı açılış konuşmasında, Türkiye'nin en önemli ihtiyaçlarından biri olarak nitelediği e-devlet kapısının 2007'nin ilk çeyreğinde hayata geçeceğini ve bu sayede e-fatura ve e-vergi ödeme gibi işlemlerin vatandaşlar tarafından benimseneceğini söyledi.

Şener, Dünya Ekonomik Forumu araştırmasında Türkiye'nin 2003 yılında 56. sırada iken geçen 2005'te 48. sıraya yükseldiğini, bu göstergenin dahi bilgi toplumuna dönüşüm yönünde doğru adımların atıldığını ve sonuçların alınmaya başlandığını teyit ettiğini söyledi. Her türlü yeniliğin eskimeye mahkum olduğunu hatırlatan Şener, birkaç yıl öncesine kadar sabırsızlıkla beklenen elektronik vergi, elektronik sosyal güvenlik ve elektronik pasaport başvurusu gibi işlemlerin bugün kanıksanarak kullanımının her geçen gün daha da yaygınlaştığına işaret etti. Okullara bilgisayar sınıfları projesinin ve genişbant internet bağlantısının 2 yıl öncesinde hayal olduğunu da anımsatan Şener, bugün okulların yüzde 90'ı için bunun gerçeklik haline geldiğini kaydetti.

Kamuya açık internet erişim merkezlerine ilişkin projenin 2007 içinde başlatılacağını açıklayan Şener, "2010 yılına kadar 4 bin 500'e ulaşması hedeflenen bu merkezlerden tüm yurttaşlarımız yararlanacak" diye konuştu. Gelecek yılın ilk çeyreğinde hayata geçirilmesi hedeflenen e-devlet ana kapısının yaratacağı kolaylığa da değinen Şener, bunun da zamanla yurttaşın kanıksayacağı ve vazgeçemeyeceği hizmetler arasına gireceğini kaydetti.

Bilişim'06'ya yoğun bir katılımcı ilgisi vardı...

Merkeze 20 km. uzaklıktaki Edremit, Van'ın banliyösü gibi... Urartu Kralı Menua'nın yaptırdığı, adına "Edremit Van'a bakar/İçinden Şamran akar" türküsü yakılan Şamran Kanalı, yüzlerce yıldır Edremit'ten akıyor.

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yerleşkesi'nde bir Van Kedisi Evi oluşturulmuş. Birkaç haftalığından başlayarak, ipek tüylü, iki ayrı renkte gözleri olan, 100 kadar Van Kedisi (halk diliyle Pişik), sağlıklı bir ortamda üretilmeye, korunmaya ve yaşatılmaya çalışılıyor.

Kahvaltı Sokağı ve otlu peynir

Göl turu sabahımız, Van'ın ritüellerinden, eski Sümer Sokağı'ndaki Seher Kahvaltı Salonu'nda kahvaltı ile başlıyor. Kahvaltı mönüsü, balkaymak, zeytin, yöresel cacık, tereyağında kavrulan buğday ununa çırpılmış yumurta eklenerek yapılan murtuğa, tereyağında kavrulmuş kavurga unu olan kavut, tandır ekmeği, çörek içi ve otlu peynirden oluşuyor. Bölgede yaşamış bir Ermeni doktorun "spesiyalitesi" olan ünlü otlu peynir, süt ve peynir mayasına, yabani sarmısak (sirmo), mustafa çiçeği, maydanoz, yarpuz, dereotu, kekik, çaşır, hotozotu, helis, dağnanesi gibi otların karıştırılmasıyla elde ediliyor. Damak lezzeti, kullanılan otların sayısı ve cinsi ile oranına göre hayli değişiyor ve 40 türü olduğu söyleniyor.

Göle özgü lezzetler

Gölün büyüklüğü, coğrafyacılara göre 3213 km^2 ile 3764 km^2 arasında değişiyor. Denizden 1650 m. yükseklikte, kıyılarının uzunluğu 435 km. En geniş yeri Tatvan-Van arası ve 125 km. uzunluğunda. Suyu acı, tuzlu ve sodalı. Göl turu boyunca kobalt-indigo-çini mavilerinin, çimen-türbe-zeytin-küf yeşillerinin, turkuazın, nilinin ve filizinin neredeyse tümünü yakalamak olası. Gölde tamamen bu göle özgü bir tür olan inci kefali (tatlı su kefali, alburnus tarhiki) yaşıyor. Ancak zaman darlığından, İskele'de Hasan Usta'da yenilmesi gerektiği söylenen bu balığı tadamıyoruz. Gölün dört adası var. Akdamar (Ahtamara, Aktamar) adasında asıl adı Armyra Manastırı olan Akdamar Kilisesi, Çarpanak Adası'nda Ktouta Manastırı, Gadir (Adır, Yaylıyaka) Adası'nda Lim Manastırı bulunuyor. Akdamar'a ait koyunların bir zamanlar otlatıldığı Kuş Adası'nda ise herhangi bir kalıntı yok.

VAN VE VAN GÖLÜ TURU GÜNCESİ

HOŞAP KALESİ

Savaş Sönmez

savassonmez@yahoo.com

Saat 12.35'te Ankara'dan, iki gün ertesinde ise 15.10'da Van'dan kalkan uçağa binebiliyorsanız, dünyada Van'a üç gününü ayırabilecek mutlu azınlıktansınız demektir.

Van'ın tarihte bilinen ilk adı Tuşpa. Urartular Van'a, ilk yerleşikleri olan Hurriler'den sonra gelip, 200 yıl kadar hüküm sürüyorlar. Bu arada MÖ 855-840 yılları arasında Kral I. Sarduri'nin yaptırdığı kaleye kuruluyorlar. 285 bin nüfuslu ve deniz seviyesinin 1720 m. yukarısında bulunan Van'ın kalesi de göl düzeyinden 80 m. yükseklikte, 1800 m. uzunluğunda ve 120 m. genişliğinde bir kayalığın üzerinde kurulu...

Kalede Urartular'dan kalan Horhor Yazıtları ile Kurban Kanalı özellikle görülüp, gün batımı kesinlikle seyredilmeli... Güneyinden, bir zamanlar 80 bin nüfusun barındığı Eski Van'a baktığımızda sadece Kızıl Minareli Cami, Ulu Cami, Hüsrev Paşa-Abbas Ağa-Horhor Camileri, Çifte Hamam ve Kümbet gibi yapıların kırık dökük duvarlarını ya da kopuk minarelerini görebiliyoruz. Eski Van'dan bugüne değin gelen ve kullanılan tek yapı, Abbas Ağa Camisi.

Van kedileri koruma altında

Van Müzesi yaklaşık 40 bin eserin sergilendiği, dünyanın en büyük Urartu müzesi. Urartu zenginliğinin yanı sıra Selçuklu-Osmanlı eşyaları ile ünlü Van-Hakkari kilimleri, kayıtsız kalınamayacak güzellikte...

STK'lar ortak dili konuştu

Bilişim'06 kapsamındaki en büyük ilgi gören etkinliklerden biri, bilişim STK'larının katıldığı STK Forum oldu. Bilişim STK'ları, bilişim toplumu olma yolunda özel sektörün ve devletin de sürece etkin olarak dahil olması gerektiğini konuştular. Sektörü büyütmek yolunda herkesin farklı sloganlarla yola çıkmasına rağmen sorunlar ve çözüm yollarının aynı olduğuna değinen STK'lar, ortak olarak gereken doğruların peşinden koşulması gerektiğinde hemfikir oldular.

Başlıca bilişim STK'larının katıldığı etkinlikte vurgulanan nokta, devlet kurumlarının bilişimle ilgili politikaların belirlenmesi aşamasında sivil toplumun görüşlerine daha fazla yer verilmesi gerektiğiydi. TBV Başkanı Faruk Eczacıbaşı, devlet karar mekanizmalarının STK'ların rapor hazırlamadıkları şeklindeki eleştirisini reddederken, bunun gerçekleri yansıtmadığını söyledi. Diğer STK temsilcilerinin görüşleri de aynı paralelde oldu.

Bilgi toplumu stratejileri belirlenirken, Türkiye için başarıyla sonuçlanan turizm stratejilerinin örnek alınması, özel sektör dinamiklerinin de dahil edilmesi, ulaşılacak amaçların sayısının makul bir seviyeye çekilmesi, stratejilerin uygulanmasında yaşanabilecek sorunların Türkiye'yi daha da geriye götürme riski ve sadece kriz anlarında değil, her zaman birlikte hareket edilmesi gereği, STK'ların hemfikir olduğu diğer konular oldu.

TBD Başkanı Turhan Menteş STK Forum'da, önce Türkiye'nin, sonra sektörün çıkarlarının belirlenmesi, daha sonra da rekabet ve etik kuralları üzerinde anlaşılması gerektiğini söyledi ve şöyle devam etti:

"Bunu başaramazsak sektörün geleceği karanlık. Hepimiz geçiciyiz, kalıcı bir şeyler yapılmalı. Eğer bu ülke bilgi toplumuna geçecekse bunu devlet yapmayacak. Geçiş sürecini başlatacak olan sivil toplum inisiyatifi. Diğer bir deyişle, geçişin başarısının göstergesi STK'ların gelişmişliği olacak. Osmanlı'dan bu yana gelen merkeziyetçi devlet yapısının değişmesi gerekiyor, karar alma süreçlerine sivil toplum kuruluşlarının da katılması lazım."

İletişim devleri Bilişim'06'daydı

Bilişim'06 kapsamında iletişim teknolojileri sektörünün devleri, projeleri ve geleceğe ait vizyonlarıyla birlikte etkinlikte yer aldılar. Etkinliğin açılış günü düzenlenen Türkiye İletişim Stratejisi 2007 oturumunda aynı masada toplanan Ulaştırma Bakanlığı, Telekomünikasyon Kurumu, Türk Telekom, Turkcell, Telsim ve Avea yetkilileri 2007'ye ait vizyonlarını katılımcılarla paylaştılar.

Suriye ve İran'a internet erişim hizmeti...

Ulaştırma Bakanlığı Müsteşarı İbrahim Şahin ve Türk Telekom Genel Müdür Yardımcısı Celalettin Dinçer, Suriye ve İran'a internet erişim hizmeti sunmayı planladıklarını açıkladı.

Müsteşar Yardımcısı Şahin, proje kapsamında Suriye'nin internet trafiğinin Türk Telekom'un Türkiye'deki altyapısı üstünden taşınmasının planlandığını söyledi. Anlaşmada son aşamaya gelindiğini anlatan Şahin, bu gelişmenin bölgedeki diğer ülkelere de benzer hizmetler verilebilmesine olanak sağlayacağını belirtti.

Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım'ın da ITU konferansında konuyu Suriyeli yetkililerle görüştüğü belirtildi.

Türk Telekom Genel Müdür Yardımcısı Celalettin Dinçer, İran ile de operasyonel çalışmaların başladığını söyledi. İran'ın Türkiye internet omurgasını yedek olarak kullandığını belirten Dinçer, İran'ın Hürmüz Boğazı üzerinden yurtdışına internet çıkışı yaptığını, ikinci alternatif olarak da Türk Telekom ile çalıştığını söyledi.

Tek yol, bilişim teknolojilerinin doğru kullanımı...

Telsim Genel Müdür Yardımcısı Aydın Çamlıbel, Türkiye'nin bilişim teknolojilerini doğru kullanması halinde gelişmiş ülkelerle aradaki farkı kapatabileceğini ifade etti.

Vodafone'un, Telsim'in satışı sırasında verdiği değerin tartışıldığını, ancak bu değerin doğru olduğunun görüldüğünü belirten Çamlıbel, Vodafone'un 2 yıl içinde Telsim altyapısına 1.2 milyar dolar yatırım yapacağını bildirdi.

Çamlıbel, kullanıcıların işlerini kolaylaştırmak ve kaliteyi uygun fiyata alabilmelerinin temini için ellerinden geleni yapacaklarını dile getirdi. Çamlıbel, sektörde rekabetin canlanması için numara taşınabilirliğinin de devreye alınması gerektiğini söyledi.

Türkiye yatırımı 6 milyar $

Bilişim'06'nın resmi sponsorlarından olan Turkcell'in Turkcell Şebeke Operasyonları ve Regülasyonlardan Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı İlter Terzioğlu, Türkiye'deki mobil iletişim sektörünü ve 2007 ile ilgili beklentileri değerlendirdi.

Mobil abone sayısının dünyada 2 milyarı aştığını, veri kullanımının da arttığını kaydeden Terzioğlu, 2007'de penetrasyonun yüzde 80'lere ulaşmasını öngördüklerini belirtti. Turkcell'in yaklaşık 31 milyon abonesi bulunduğunu ve bugüne kadar Türkiye'de 6 milyar dolar yatırım yaptığını anlatan Terzioğlu, sektördeki vergilerden yakınarak sadece 2005 yılında Turkcell olarak 2.5 milyar dolar vergi ödediklerini söyledi.

Vergi indirimlerinin takipçisi...

Avea Genel Müdürü Cüneyt Türktan da cep telefonundan alınan vergileri eleştirenlerden oldu. Vergilerin kademeli olarak indirilmesinin sektörü canlandıracağını belirten Türktan, son dönemde mobil teknolojide 3G, 4G ve WiMAX teknolojilerinin konuşulduğunu, bu teknolojilere geçerken yatırımcı ve tüketici açısından maliyetlerin düşünülerek birlikte karar alınması gerektiğini ifade etti.

Türkiye'nin, teknoloji olarak rekabet ettiği Avrupa ülkelerinin önüne geçmek zorunda olduğunu belirten Türktan, Başbakan'ın vergilerin indirilmesi konusunda söz verdiğini hatırlatarak indirimlerin takipçisi olacaklarını söyledi.

Danışma Kurulu, Ortak Aklı ortaya koydu

Bilişim'06 ile birlikte, bilişim sektöründe bir ilk de gerçekleştirildi. Bilişim'06 etkinliği için oluşturulan ve toplumun her kesiminden 69 kişinin yer aldığı Danışma Kurulu, hükümete sunulmak üzere bir sektörel değerlendirme raporu hazırladı. Rapor, Başbakan Yardımcısı Abdüllatif Şener'e verildi.

futbol organizasyonu da bulunuyor. Bu organizasyonun çatısı altında da Yeditepe, İstanbul Teknik, Doğu Akdeniz, Ege, Celal Bayar ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi var. Ayrı ayrı liglerde karşılaşmalar düzenleyen iki organizasyon, lig bitiminde gösteri ve All Star maçlarıyla biraraya geliyor.

Bu iki organizasyon da Amerikan futbolunun Türkiye'de yaygınlaşmasını ve sağlam bir yapıya oturmasını sağlamak için çok çaba sarf ediyor. AFK'dan ve aynı zamanda Hacettepe Red Deers takımından konuştuğumuz Fazıl Hızal ve Erdin Güner, Türkiye'de tanınmayan bu sporu profesyonel bir yapıya oturtmak için yaptıkları çalışmaları bizlerle paylaştı.

Küfüre izin yok!

Çok sert bir spor olarak görünen Amerikan futbolunun kesin ve net kuralları olduğunu belirten Hızal, maçlarda küfüre izin verilmediğini vurguluyor. Maç bitiminde iki rakip takım oyuncularının birbirleriyle dostluk ilişkilerini geliştirerek birlikte fotoğraf çektirdiklerine, Amerikan futbolunun kavgaya dayanmayan bir spor olduğuna dikkat çekiyor. Maçların videoya kaydedildiğini belirten Hızal, maç sonunda yapılan itirazların profesyonelce yeniden incelendiğini belirtiyor.

Her şey taktik...

Üniversite kampuslarının sahalarında yapılan maçlar, gösteri havasında geçiyor. Oyuncuların kaskları ve koruyucu kıyafetleriyle yarattıkları görkeme, birbirine geçit vermemek için yapılan hareketlere taktikler de eklenince, maçlar tam bir gösteriye dönüşüyor.

Oyuncunun cüssesinin de çok önemli olduğu, fiziğe dayalı ve sert bir spor olan Amerikan futbolunda en önemli nokta, taktik ve strateji geliştirmek...

Futbol sahasına benzer ama futbol sahasından ence dar, boyca uzun çim bir saha üzerinde oynanan maçta, sayı bölgelerine ulaşmak gerekiyor. 15'er dakikalık 4 çeyrek dilimde oynanan oyunda, en çok sayı yapan takım kazanıyor.

Takımın, topu sayı bölgesine ulaştırmaya çalışan oyuncusunu, dayanaklı, patlayıcı gücü olan, sağlam ve fizik kondüsyonu yüksek oyuncularla koruması gerekiyor. Çünkü önemli olan, verilen dört hakta, oyuncunun topu belli bir mesafe kat ederek sayı bölgesine ulaştırması.

Kafa kafaya mücadele

Pozisyon ve stratejinin önem kazandığı oyunda, oyuncular, birbirine kafa, yumruk ve tekme atamıyorlar; işin raconu kafa kafaya, omuz omuza çarpışmak. Topla ilerleyen rakibin dizinin yere değmesi ya da rakip takım oyuncuları tarafından düşürülmesiyle oyun duruyor.

Rekabetin doruklara tırmandığı bu spor dalında, tereddüte ya da düşünmeye yer yok. Takımda herkesin bir görevi var. Antrenmanlarda bu görev tanımlarının çok iyi benimsenmesi gerekiyor.

"Top namusunuzdur!"

Hacettepe Red Deers'tan Hızal, bu spora başlayan yeni oyunculara ilk kural olarak "Top namusunuzdur, onu düşürmeyin ve kaybetmeyin" kuralını öğrettiklerini belirtiyor. Yeni başlayan oyuncular, öncelikle çarpma refleksine alıştırılıyor. Vücudunun sınırlarını bilmeyenlerin sakatlandığını hatırlatan Hızal, her takımın bir stili olduğunu söylüyor. Acı eşiğiniz de spora kendinizi kaptırdıkça artıyor.

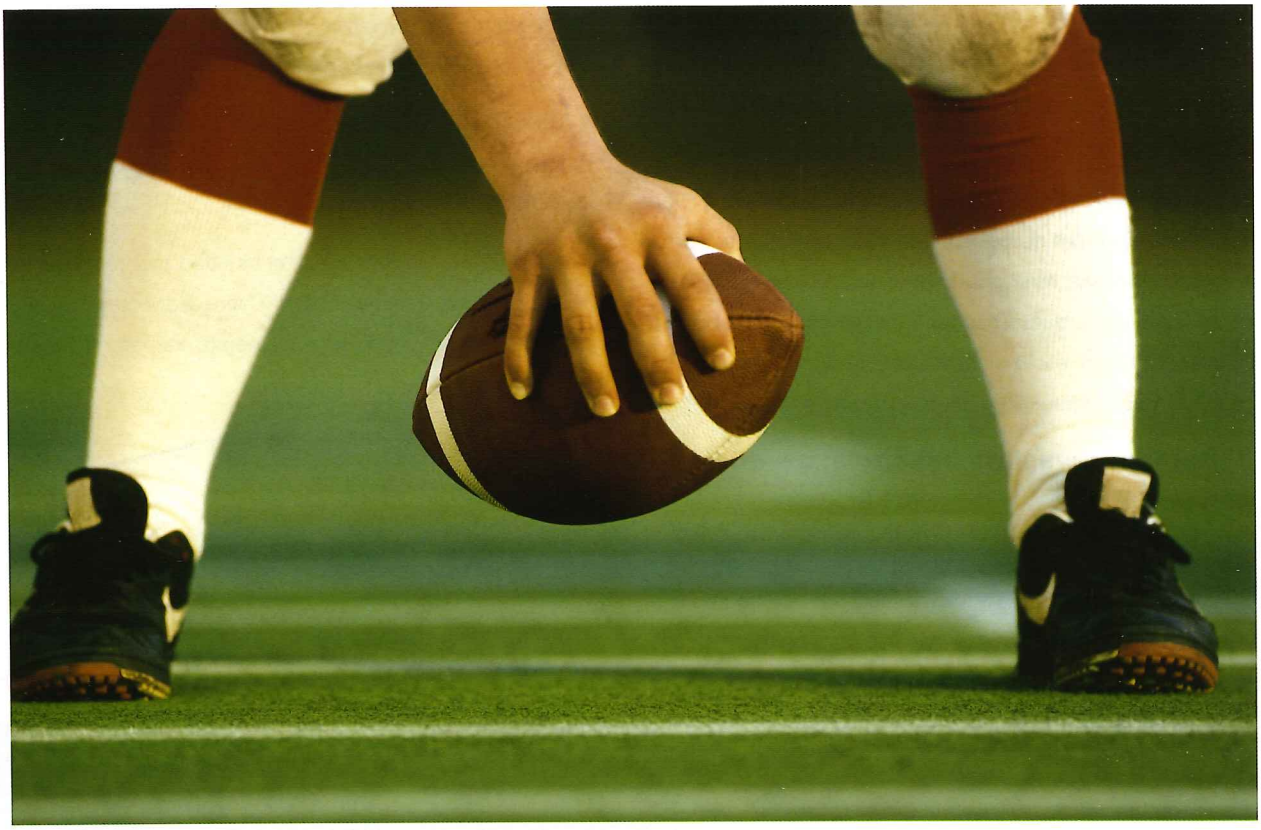

FİLM SETİ DEĞİL... BİZİM ÇOCUKLARIN AMERİKAN FUTBOLU

Seden Bayat
seden@aidamedya.com

ABD'de 1890'lı yıllarda ortaya çıkan Amerikan futbolu, Türkiye'de üniversiteli gençleri peşinden sürükleyen, dayanıklılık, hız, esneklik, güç ve stratejinin birarada sergilendiği, heyecanı doruklara ulaştıran bir spor dalı.

1990'lı yılların başında üniversitelerdeki öğrenci ve spor kulüplerinin çalışmalarıyla Türkiye'de adını duyuran Amerikan futbolu, tamamen üniversite öğrencilerinin çabalarıyla yaygınlaşmış. İlk Amerikan futbolu takımı, Boğaziçi Üniversitesi'nde kurulmuş.

Amerikan Futbolu Organizasyonları, bugün 14 üniversitede, 1000'e yakın oyuncu ve bu takımları bünyelerinde barındıran üniversitelerde de 100 binden fazla genç, öğrenci ve seyirci tarafından takip ediliyor. Sadece üniversite çatısı altında olduğu için üniversite ödeneğinden de yararlanan takımlar, heyecanlı ve çekişmeli maçlarla birlikte sponsor desteği almaya başlamışlar.

Gösteri ve All Star maçları...

Ankara'da 1998 yılında kurulan Amerikan Futbol Kurulu (AFK), bugün Hacettepe, Bilkent, Gazi, Ankara, Anadolu, Başkent ve Çankaya Üniversitesi olmak üzere 7 üniversite takımıyla faaliyetlerini sürdürüyor. AFK organizasyonu dışında 7 takımdan oluşan Ulusal Amerikan Futbol Ligi (UAFL) adı altında, farklı yönetim prensiplerine sahip diğer bir Amerikan

2006 DEĞERLENDİRME RAPORU

Bilişim'06 Danışma Kurulu

Bilişim'06 Danışma Kurulu'nun raporda sıralanan çalışmaların gerçek anlamda izlenebilmesi için, yıllık değerlendirme raporu geleneğinin başlaması gereklidir. Bu amaçla, öncelikle sektörümüzle ilgili bilgileri tartışılmayacak biçimde toplayacak yıllık araştırma çalışmalarının başlatılması kaçınılmazdır.

2006'da neler oldu?

- 2006 yılı da 2005 yılı gibi, BT sektöründe beklenen projelerin başlatılmaya çalışıldığı bir yıl olmuştur. Ancak, BT ürünlerinin kullanımı, toplumun geniş kesimlerine yaygınlaştırılamamıştır.

- Ülkemizde, bilgi teknolojileri pazarının büyüklüğü 3 milyar dolar civarındadır. Pazarın önemli kısmını donanım oluşturmakta, yazılım ve hizmetlerin bilgi teknolojileri pazarındaki payı çok düşük düzeylerde kalmaktadır.

- Bilgi teknolojileri sektöründe yazılım ve hizmetler alanında çok sayıda firma faaliyet göstermekle birlikte, ölçek, yetkinlik, deneyim ve finansal güç açısından sorunlar yaşanmaktadır. Sektördeki en büyük 20 firmanın yaş ortalaması 13'tür. Pazarın darlığı ve dikey pazarlardaki sınırlı gelişim, deneyim ve teknik uzmanlık geliştirilmesini güçleştirmekte, dış pazarlara açılımın yetersiz oluşu ve iç pazarda fiyata dayalı rekabet, büyümeyi güçleştirmektedir. Dünyada yazılım ve hizmet alanları bir yandan ekonomide verimlilik artışının en temel unsurlarından biri haline gelirken, diğer yandan yoğun bir istihdam alanı olarak ortaya çıkmıştır.

- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2005 Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanımı Araştırmasının sonuçlarına göre Türkiye'de hane halkı bilgisayar sahipliği oranı %12.75'tir.

Bu hanelerin %6,6'sı internete bilgisayar kullanarak bağlanmaktadır. Söz konusu raporda, cinsiyet ve yaş grupları dikkate alındığında bilgisayar ve internet kullanım oranının en yüksek olduğu yaş grubu kadın ve erkeklerde 16–24 yaş grubudur. Tüm yaş gruplarında bu oranlar erkeklerde daha yüksektir.

• Söz konusu istatistiğe göre, hane halkı bireylerinin %78.23'ü iletişim (mesaj gönderme/alma), %43.58'i oyun oynamak ve resim/ müzik indirmek, %55.77'si gazete dergi okumak ve haber indirmek, %39.97'si kamu kurum ve kuruluşları ile iletişim amacıyla internet kullanmaktadır. İnternet kullanan bireylerin %5.59'u internet üzerinden mal/hizmet siparişi vermektedir. Araştırmada, internet üzerinden alışveriş yapmama nedeni olarak bireylerin %75.37'si ihtiyaç duymadığı, %20'si ürünü görerek almayı tercih ettiği ve alışkanlıklarını değiştirmek istemediği, %22'si de kredi kartı detaylarını vermek istemediğini belirtmiştir.

• Elimizdeki en güncel veri olan bu araştırmaya baktığımız zaman, aynı dönemi kavrayan bir başka uluslararası araştırma şirketinin (Gartner, Dataquest) yaptığı bir araştırmaya göre, Türkiye, Bin Kişi Başına Toplam Kurulu PC sayısı sıralamasında dünyadaki en düşük değere sahip ülkeler arasında geçmektedir ve sıralaması da 44'tür. Aynı rapor, Bin Hane Halkı Başına Toplam Kurulu Ev PC Sayısı sıralamasında ise Türkiye'yi, 45. sıraya koymaktadır.

• Son iki yılda, ülkemizde yapılan çalışmalarla, lise ve dengi okulların %86'sının (lise ve dengi okulların öğrencilerinin %95'i), ilköğretim okullarının %45'inin (ilköğretim okullarının öğrencilerinin %82'si) olmak üzere yaklaşık 10 milyon öğrencinin ve 300.000 bilgisayarın internet erişimi sağlanmış bulunmaktadır.

• Türkiye'de, 2002 yılında 1.3 milyon olan çevirmeli internet abonesinin, bugün 2.5 milyon ADSL abonesiyle birlikte 2.7 milyon aboneye ulaştığı görülmektedir. Durum bu noktadayken, ülkemizde kişisel bilgisayar kullanımının yaygınlaşmasının hızlanması için gerekli önlemlerin hızlıca uygulamaya geçmesi hayati önem taşımaktadır.

• 25.1.2005 tarih ve 2005/8409 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla Türk Telekomünikasyon A.Ş.'ye verilen "e-Devlet Kapısı teknik altyapısının kurulması görev ve sorumluluğu", kurumun özelleşmesi nedeniyle, 24.3.2006 tarih ve 2006/10316 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile Ulaştırma Bakanlığı üzerinden, Türksat Uydu Haberleşme ve Kablo TV İşletme A.Ş.'ne verilmiştir.

• Danışmanlık Hizmet Alımına ilişkin süreç 19 Kasım 2004 tarihinde başlayan ve e-Dönüşüm Türkiye Projesinin önemli dönüm noktalarından biri olan Bilgi Toplumu Stratejisi Danışmanlık Hizmet Alımına ilişkin sözleşme, Devlet Planlama Teşkilatı ve ilgili şirket arasında 16.5.2005 tarihinde imzalanmıştır.

• Bilgi ve iletişim teknolojileri, sosyal dönüşüm, etkin kamu yönetimi, iş ortamı ve girişimcilik, kurumsal yapılanma ve yönetişim olmak üzere beş ana çalışma alanını kapsayacak ve altı ayda tamamlanacak olan Strateji çalışması, beklenen süreçten 8 ay sonra, 28.07.2006 tarihli ve 26242 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu raporun yürürlüğe girmesiyle birlikte, ilki 3.12.2003 tarih ve 2003/48 numaralı Başbakanlık Genelgesi ekinde 2003–2004 yıllarını kapsayan Kısa Dönem Eylem Planı (KDEP) 2005 yılında güncellendikten sonra, yerini 2006–2010 yılını kapsayacak şekilde Eylem Adımlarına bırakmıştır.

2006'da neler olmadı?

• İletişim tekelinin ortadan kalkmasına ve sektöre başkaca Telekom işleticilerinin girmesine rağmen, toplumun BT ürünlerinden faydalanma oranları, geçmiş yıllara göre beklenen hızda artmamıştır. 2006 yılında Türkiye, bilgisayar kullanım yaygınlığı açısından hâlâ 44–45. sıra ile en gerilerde yer almaktadır.

• 2006 sonuna gelindiğinde 2.200.000 yeni kişisel bilgisayar satışı ile toplam kurulu kişisel bilgisayar sayısının 5.500.000'e çıkması beklenirken, kullanım yaygınlığının yıl sonunda %8 olması öngörüsü geçerli ise, bu gelişme bile ülkemizi beklenen üst sıralara taşıyamayacaktır. Bilgi Toplumu olmanın ön koşulu, hızlı-yaygın-iyi fiyatlı genişband erişime sahip olmaktır.

• Ülkemizde genişband erişim, sadece Türk Telekom tarafından sağlanmaktadır. ADSL, Kablo-TV, Wimax gibi alanlarda farklı altyapılar üzerinden rekabetçi bir genişband olanağı sunulamamaktadır. 2006 yılında Kablo-TV lisansları verilmiş, fakat konu Türksat tarafından hukuki açmaza sürüklenmiştir. Bu nedenle, hızlı internet için ülkemizin elinin altında hazır olan kablo altyapımız atıl bırakılmıştır.

Müzisyen yönünüz açısından, müziğinizle internetin ne gibi faydalarını birleştiriyorsunuz?

Media Player diye bir dev var tabii. Limewire ve Napster gibi birçok 'arkadaşımız' bize bir dolu konuda yardımcı oluyorlar. Kendilerine zarif desteklerinden ötürü teşekkür ediyoruz. Parçanın bir başka versiyonunu da dinleyebilirsin, remixlerini de dinleyebilirsin, bütün bunları kitaplığında da görebilirsin. Dünya müziklerini elinin altında tutabiliyorsun. Üstelik sadece müzik değil, görsel arşiv de oluşturabiliyorsun.

Korsan savaşları hakkında ne düşünüyorsunuz?

O iş çok zor... İnsanlar kendilerine yeni bir anlatım dili bulmak zorundalar artık. Yani korsanla nasıl savaşacaksın... İnsanlara bunu uygulatabilmek için fiyatların belli bir noktaya gelmesi gerekiyor. Nitekim geldi. Demek ki olabiliyormuş. İnternet üzerinde de bilgisayar üzerinde de kopya yazılımı kullanmamak gerekir. Teknolojinin gelişmesi engelleniyor.

Mekansal yaşam alanınız doğal bir ortam mı, ultra teknolojik bir ortam mı olsun isterdiniz?

İkisi de desem... Niye kendimi birinden mahrum edeyim ki... İkisini birden isterim. Eğer bir yere gidiyorsam dizüstü bilgisayarımla gider, fotoğraf makinemle kameramı da yanıma alırım.

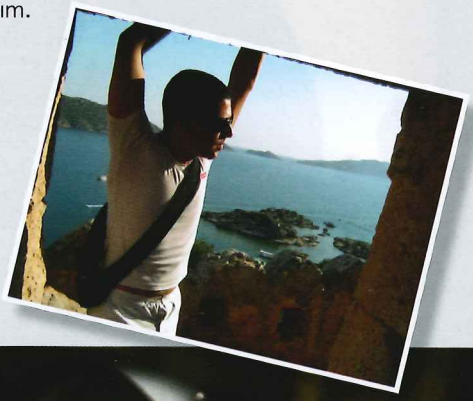

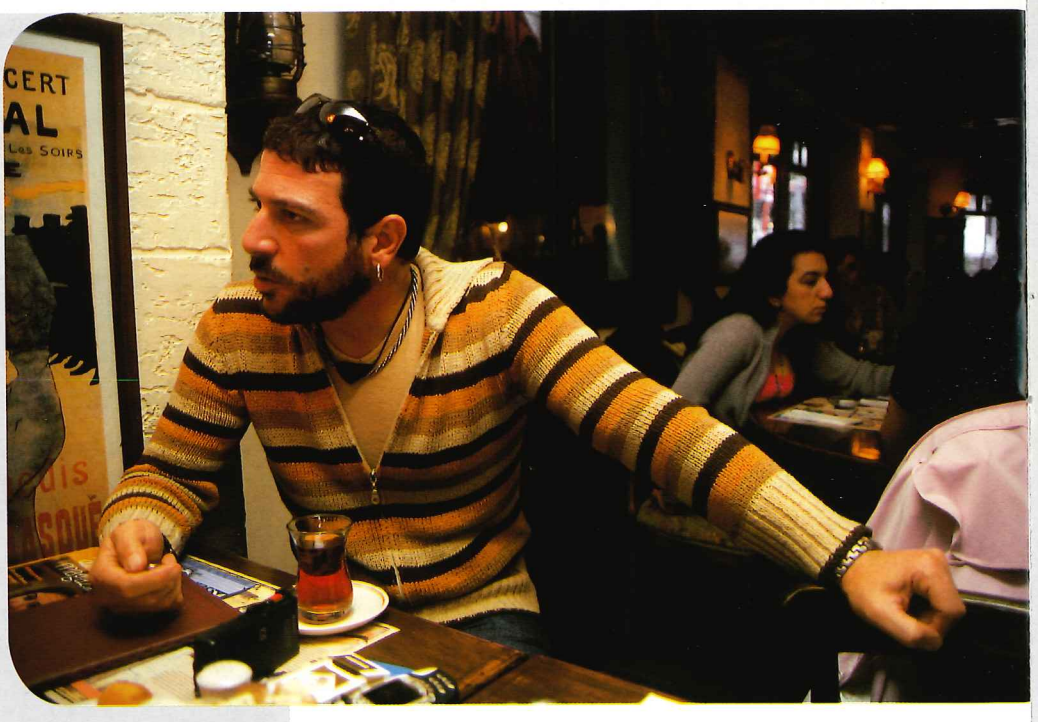

Günde internette ne kadar zaman geçiriyorsunuz?

Ben de dahil olmak üzere, bir gün içinde ne yapacağımı hiç kimse bilmediği için, hep de böyle yaşadığımdan, bu süre de sık sık değişebiliyor. Hayatını hep çok belirli kurallar içinde yaşayanların sıkıcı insanlar olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla internete girdiğim zaman da ona göre değişiyor. Ama ağırlıklı olarak, bir şeyleri araştırmak için kullanıyorum. Örneğin şu ara katılacağım workshop'lar, hocaların geçmişleri, İtalya'daki tren yolları, Milano'da nerede kalabileceğim, neler yapabileceğim gibi her şeyi internetten araştırıyorum. Yurtdışında bir tatil yapacaksam, direkt internetten, oteller, hava yolları şirketleri dahil olmak üzere tüm organizasyonumu yapabiliyorum. Yapacaklarım hakkında önceden bilgi sahibi olabiliyorum. Süper bir şey! Daha bilinçli hareket ediyorsun ve büyük ölçüde zaman kazanıyorsun.

Ondan en fazla ne kadar ayrı kalabilirsiniz?

Niye kalayım! Kalmam...

Online alışveriş yapıyor musunuz? En son ne aldınız?

Tabii ki. En son uçak bileti aldım. Onu çok sık kullanıyorum. Sistemin nasıl olduğunu çözebiliyorsan o zaman alışveriş yapabiliyorsun doğal olarak.

Bilgisayar oyunları oynuyor musunuz?

Aslında çok seviyorum oynamayı. Tamamen strateji ağırlıklı oynuyorum. Gerçekten kilitlenip kalabilirsin ve bu durumda dağılıyorsun. Örneğin, Fifa Manager'ı tek sezon oynayacağım diye planlamıştım. Tam bana göre olduğunu düşünerek oynadım, çok da beğendim. Başlı başına Fifa Manager. Bütün futbolcuların doğum tarihinden yaşadıkları eve kadar her şey reel çünkü database ona göre oluşturulmuş. Dev bir organizasyondan bahsediliyor aslında bu işin altında. Nasıl çarpılmazsın, nasıl etkilenmezsin ki... Bu kadar üst dozda zekice yaratılmış, böylesine organize edilmiş bir şey... Bunun gibi pek çok oyun var. Girdiğin zaman beynin orada kilitleniyor. Nerede kalmıştım derken, üç saat, beş saat geçebiliyor.

İnternette tanımadığınız insanlarla sohbet ediyor musunuz?

Yok. O vakit kaybı. Göz alışverişi olmadan, birebir olmadan tanıyamazsın karşındaki insanı.

İnternette farklı nick'iniz var mı?

Tabii ki bambaşka bir ismim var çünkü bizim başka problemlerimiz var, virüs bulaşması gibi... Biri sana kilitlenebilir ve bayıltabilir seni. Hack'lemekten tut, bilgisayarına girmekten tut, seni Toprak olarak da bayıltmaya kalkabilir.

Bilgisayar dışında, kişisel anlamda sahip olduğunuz teknolojik donanım nedir?

Kamera, dijital fotoğraf makinesi, bilgisayarda kullandığım edit programı.

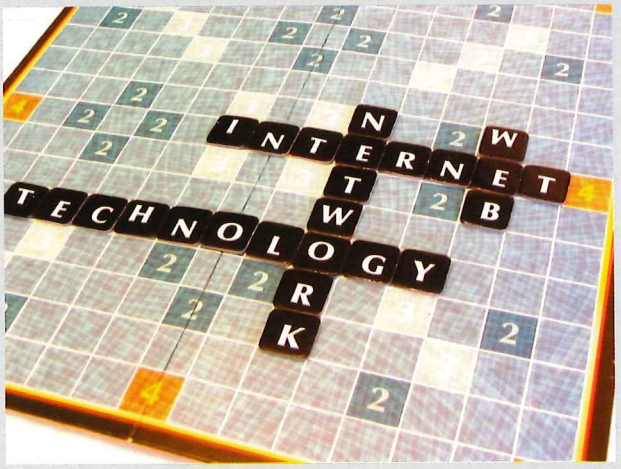

• e-Devlet Kapısı Projesi gecikmiştir ve muhtemelen daha da gecikecektir. e-Devlet Kapısı Projesi'nin Aralık/2006'da hayata geçeceğine dair çeşitli beyanlar olmakla birlikte, 9.10.2006 tarihinde gerçekleştirilen e-DTr İcra Kurulu XIX'uncu Toplantısı'nda, Türksat tarafından ele alınan takvime göre, söz konusu projenin Aralık/2006 tarihinde hayata geçmesi oldukça zor görünmektedir.

• Yaklaşık 8 ay gecikme ile hayata geçen Bilgi Toplumu Stratejisi Belgesi'ne bağlı Eylem adımlarında belirtilen toplam 111 faaliyetin büyük kısmının (%70) 2007 ve 2008 yıllarında tamamlanacağı dikkate alındığı zaman, toplumun geniş kesimlerinin BT ürünlerinden yararlanması için uygun ortam yakın gelecekte gerçekleşemeyecektir.

• İçişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı gibi kuruluşların e-Devlet Kapısı ve Eylem Adımları'na göre yapması gereken yatırımların çok büyük bir kısmı, toplumun geniş kesimlerini ilgilendiren yatırımlardır. Toplum tarafından, devlet eliyle gerçekleşmesi gereken işlemlerin bu yatırımlar marifetiyle zenginleştirilmiş elektronik ortamlardan gerçekleştirilmesinin, en iyi ihtimal ile 2009 başında tamamlanacağı dikkate alındığı zaman, toplumda BT ürünlerinin kullanımına yönelik yaygınlık kısa vadede gelişmeyecektir.

• Ayrıca, "her eve internet, her eve bilgisayar" niyetiyle başlatılan kampanyalar, başta internet erişim imkanlarının yeterince ucuzlamaması nedeniyle beklenen başarıyı, beklenen zaman dilimi içerisinde yakalayamamıştır.

• Öte yandan, TÜBİTAK'ın Ar-Ge desteği olarak teşvik sağladığı projelerde sadece inovasyona yönelik değerlendirmeler yapması, zaten kıt olan yerli yazılım sanayinin gelişimine katkı sağlamamaktadır. Nitekim TÜBİTAK tarafından sağlanan teşviklerin, teşvik sağlamak için kendilerine tahsis edilen bütçenin çok altında kalması da bu durumun bir örneği olarak değerlendirilebilir.

• TÜBİTAK hakemlerinin sanayi ve üniversiteler tarafından yoğun çabalarla hazırlanan çok sayıda projeyi reddetmesi yılgınlık yaratmakta ve sektörün gelişiminde fren görevi görmektedir. Üstelik TÜBİTAK' a devletin tahsis ettiği kaynaklar, etkin ve verimli bir şekilde kullanılamamakta ve beklenen düzeylerin çok altında kalmaktadır.

• Kamu kurum ve kuruluşlarında bilgi paylaşımına yönelik mevzuatın bulunmayışı sebebiyle e-devlet Kapısı hayata geçse bile, kurumlar arasındaki bilgi paylaşımının belirsizliğinden kaynaklanan birçok aksama beklenmektedir.

• Teknoparklar Kanunu'nun, üniversiteleri (adeta) modern emlakçı konumundan çıkaracak, gerçekten inovasyona dayalı, küçük kuluçka merkezleri halinde çalışabilecek bir konuma kavuşturulmasına yönelik eleştiriler de bu süreçte ortadan kalkmamıştır.

• Donanım ve yazılım ithalatında, şirketlerin, aşırı bürokrasi nedeniyle özellikle yılsonlarında yaşadıkları yoğun ticaret hacmi olumsuz etkilenmekte, bu nedenle yıl içindeki sektör performansları doğru ölçülememektedir.

• Kamu İhaleleri Mevzuatı'nın, BT ürünlerine yönelik devlet alımları için uygun olmadığı yönünde gerek sivil toplum örgütleri, gerek (kimi) idareler ve gerekse çeşitli şirket eleştirilerinin sonuca kavuşmasına yönelik önlemler yine bu dönemde hayata geçirilememiştir.

• Yazılım ihracatına yönelik çalışmalarda, sağlıklı istatistiklerin elde edilemeyişi, özellikle gömülü yazılımların, yazılım ihracatı içerisinde ne kadar yer aldığının tespit edilmesine imkan sağlayacak düzenlemelerin gerçekleşmemiş olması, bu konuda alınacak önlem ve/veya teşvik paketlerinin uygulanabilirliğini tereddüde düşürmektedir.

• Cumhuriyet tarihimizin, devletin bilişim teknolojilerine yönelik bakış açısı ve parlamento vizyonu açısından en parlak dönemini yaşıyor olmasına rağmen, 2005 yılında başlatılan çalışmalar, toplumun (Telekom hizmetleri ve haberleşme gereçleri hariç) BT ürünlerinin kullanımına yönelik henüz beklenen etkilerini göstermemiştir.

• Devletin BT konusundaki iradesinin devlet ricalinde kurumlaşmamış bir kurul eliyle götürülüyor olması, tüm e-devlet faaliyetlerinin henüz daire başkanlığı nezdinde mütekabiliyete sahip bir birim tarafından koordine ediliyor olması nedeniyle bazı kararların alınması ve uygulanmasında zaman kaybı devam etmektedir.

• Sayıştay Genel Kurulu'nun, 24.07.2006 tarih ve 5166/6 sayılı kararı ile T.B.M.M.'ne sunulması uygun görülen "e-Dönüşüm Türkiye Projesi Çerçevesinde Yürütülen Faaliyetler" başlıklı raporda, e-Dönüşüm Türkiye Projesi ile ilgili bir Performans Denetimi yapmış ve genel olarak bu konuda yapılan çalışmaları yeterli bulmamıştır. Bu raporun, gelecekte benzer hataların tekrarlanmaması için, ilgili devlet kurumlarınca değerlendirilmesi büyük bir önem taşımaktadır.

Ne yapmalı?

• Hazırlık ve dönüşüm programlarının 2006, 2007 ve 2008 yıllarına yoğunlaştığı düşünülürse, toplam 2,9 milyar YTL olması beklenen devlet yatırım maliyetlerinin de bu paralelde ilk yıllarda yüksek olması ve sonraki yıllarda nispeten azalarak devam etmesi öngörülmektedir.

• Eylem Adımlarının son halinde 111 faaliyetin 7'sinin 2006, 37'sinin 2007, 41'ünün 2008, 14'ünün 2009, 9'unun 2010 ve 3'ünün de 2011 yılında tamamlanması hedeflenmiştir. Oransal olarak bakıldığı zaman bu faaliyetlerin %6'sı 2006, %33'ü 2007, %37'si 2008, %13'ü 2009, %8'i 2010 ve %3'ü de 2011 yılında tamamlanacaktır.

• Yukarıda verilen istatistiklerin doğruluğu varsayılırsa, 2007 yılında, planlanan yatırımları gerçekleştirmek için gereken bütçenin yaklaşık 1,1 milyar YTL civarında olduğu görülür. Bu ise bütçede 2006'ya nazaran yaklaşık %50'lik bir artış anlamına gelmektedir. Kamu BT yatırım bütçesinin bir yandan kamu mali dengesinin bozulmasını olumsuz etkilememesi, diğer yandan da 2007 yılı sonuna kadar tamamlanması gereken bu projelerin finansmanının sağlanması için, vakit kaybetmeden gerekli önlemler alınmalıdır. Ayrıca, AB tarafından sağlanacak fonların değerlendirilmesi için çalışmalara hız verilmelidir.

• Bilgi toplumu yolunda, Türkiye'nin hedefine hızla ve daha fazla gecikmeden ulaşabilmesi için Kamu Yönetiminde Modernizasyon projelerinden en çok etkilenecek olan belediyeler, valilikler ve diğer yerel kurumlar arasında işbirliğini ve koordinasyonu sağlayacak olan Bilgi Kentleri Ağı kurulmasına yönelik çalışmalar hızla sonuçlandırılmalıdır.

• Yazılım ihracatının gelişmesini çok yakından etkileyecek olan teknoparklarda gerçekleştirilen üretim hizmetlerinin daha da yaygın ve etkin bir halde gelişmesi için Teknoparklar Kanunu, gelişen ve değişen ihtiyaçlara göre güncellenmeli ve ivedilikle değişmelidir.

• Yazılım sektörünün gelişimi için melek sermaye veya risk sermayesi niteliğinde çalışacak, uygun büyüklükte bir Ar-Ge ve inovasyon fonlama aracı kurulmalıdır. Bir taraftan, kurulacak Teknoloji Borsası sayesinde, öte yandan; planlı teşvik programlarıyla ülkemizi, kaliteli, rekabetçi yazılım ve teknoloji üreten, uluslararası pazarlarda sürdürülebilir rekabet gücüne sahip yazılım endüstrisi yaratılarak ülkemizin dış ticaret dengesinde lokomotif sektör haline getirilmelidir.

• Telekom sektöründeki Liberalleşme süreci 2007 senesi içinde tamamlanmalı, ADSL ve Wimax gibi genişband internet hizmetlerinin özel sektör tarafından da kendi altyapılarıyla verilmesi sağlanmalıdır. İnternet hizmetlerinde rekabetin oluşması, ülkenin 2010 yılına kadar Bilgi Toplumuna dönüşüm stratejisini destekleyecek ve orta vadede Türkiye'nin rekabetçi gücünü büyük ölçüde artıracaktır.

• Telekomünikasyonda serbestleşme ve onun en önemli unsuru olan hızlı-yaygın-iyi fiyatlı genişband erişim için bu hukuki açmazın aşılması ve ADSL ve Wimax gibi diğer alanlar da dahil "altyapıya dayalı rekabet" oluşturulmalıdır.

• Özel iletişim vergileri, iletişimin daha hızlı ve yaygın gelişmesini engelleyici mevcut düzeyden, kabul edilebilir düzeylere çekilmelidir.

• KOBİ'lere yönelik, planlı teşvikler sayesinde, KOBİ'lerin BT mal ve hizmetlerinden daha kolay yararlanmaları sağlanmalı, gerekirse BT teknolojilerinin kullanımına yönelik ara kurumlar yaratılmalıdır.

• BT sektöründe çalışacak kalifiye insan gücünün yetişmesi için, özellikle üniversitelerimizin bilgisayar, elektronik, elektrik gibi konuyla yakından ilgili bölümlerindeki öğretim görevlisi ihtiyacı bugünden görülerek, bu konuda gereken önlemler alınmalıdır.

• Eğitim müfredatımızın okullarımızda ve evlerde internet üzerinden erişilebilir ve ücretsiz kullanılabilir hale getirilmesi, gelecek nesillerin "bilgi toplumu bireyi" olarak yetişmelerini sağlayacaktır. Bu sayede; devletin çok zahmetli olan eğitim sorumluluğu, elektronik ders içeriklerinin internet üzerinden, üstelik ücretsiz verilmesi ile daha kolay ve hızlı yerine gelmiş olacaktır. Bu durum, evlerde bilgisayar ve internet kullanım yaygınlığını da çok yakından etkileyecek bir unsur olarak görülmektedir.

• Devletin mal ve hizmet alımına yönelik mevzuatı, BT mal ve hizmetlerinin alımını, başkaca mal ve hizmet alımlarından ayırarak, özellikli bir statüye haiz hale getirilmeli, Kamu İhaleleri Mevzuatı, BT yatırımlarına yönelik olarak yenilenmelidir.

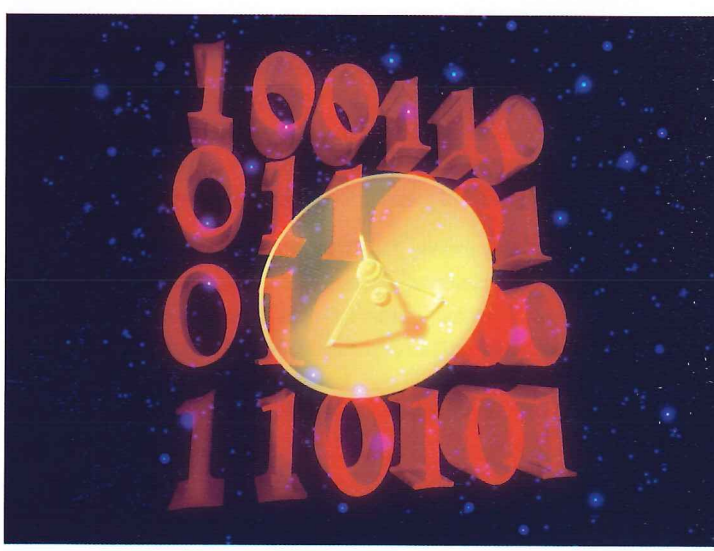

yorum, yine bilgisayardan karşıma çıkıyor. Doğayla ilgili bir şey yapacaksam ya da yurtdışına çıkacaksam yine bilgisayar... Dolayısıyla zaten o etrafımı çevrelemiş durumda. İyi ki de var...

Bilgisayarınızda teknik bir sorun çıktığı zaman hangi noktaya kadar kendiniz çözmeye çalışıyorsunuz? Örneğin format atabilir misiniz?

Kendime format atmaya çalışıyorum ağırlıklı olarak çünkü bilgisayara format atmak Murphy kanunları doğrultusunda, benim için bahtsızlık yaşadığım bir şey. Geçenlerde çok büyük bir kabus yaşadım. Format atılsın diye, markanın yetkili servisine bıraktım bilgisayarı. Kaç kere de söyledim; "aman ha bilgiler... sakın!.." Buna rağmen tüm bilgilerim, her şey, bir televizyon programının üç senelik çalışması kuş gibi uçtu.

İnternet, hayatınızı ne ölçüde kolaylaştırıyor?

Bilgisayar bence insanların fili tarif etmesi gibi bir şey... Sen bilgisayara ve olanaklarına ne açıdan, nereden bakıyorsan, ne doğrultuda onunla ilgilenebiliyor, ne kadar verim elde edebiliyorsan, o kendini sana o kadar açıyor zaten. Dolayısıyla çok büyük yararları var. 'Giriyorum, bir yere bakıyorum, orada her şey karşıma çıkıyor'un çok daha ötesinde noktalar var artık.

Örneğin, ben Tango Kominyonu'nun bir üyesiyim. Dünyadaki tango festivallerinin oluşturulduğu bir site olan tangofestivals.net'e bir girdim, zaten yönleniyorsun kendi kendine, sonuç bir anda çıkıyor; harikulade! Şimdi İtalya'ya gidiyorum festival için ve bunu sağlayan internet. Yoksa ben nereden bilecektim... Bu kadar muhteşem bir şey olabilir mi! Uzakta durmasın hiç kimse, kendine yazık eder...

İ.Ö'den önceki zamanları nasıl hatırlıyorsunuz? Daha doğrusu, hatırlıyor musunuz?

Karanlık günler. İnternet gerçekten bambaşka bir iletişim biçimi oldu. İnternetle birlikte, bilgisayar oyunlarında hani bir bölgeyi aştıktan sonra her yer aydınlanır ya, bence onun gibi bir şey oldu. Her yer aydınlanıyor artık.

Türkiye'de bilişimin gelişimini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bunu, içinde olanlar ve profesyonelce takip edenler tabii ki daha iyi bilirler. Ben bu konuda yetkin değilim ama çok büyük çabalar olduğunu hepimiz biliyoruz zaten. Ben de elimden geldiğince destekliyorum her anlamda. Zaten takipte de

çok güçlük çekiyor insan; o kadar hızlı ve o kadar akıl almaz dozlarda ilerliyor ki... Şuna benziyor; eskiden televizyon yokken insanlar televizyonun ne demek olduğunu anlayamıyorlardı. İnternet yokken de internetin ne demek olduğunu anlayamıyorlardı. Takip etmek, o dalganın içinde sürüklenmek gerekiyor. Sörf dedikleri şey, anladığım kadarıyla o. Ama boşu boşuna enerjiyi tüketip sörf yapmaya kalkarsan kafayı yersin, serseme dönersin.

Açılış sayfanız hangisi?

Açılış sayfam, arama motorlarından biri. Google'dı, şimdi yeni bir şey deniyorum. Starware deniyorum ama Google'a dönmekte yarar var sanırım.

Sık kullanılanlarınızda hangi siteler var?

Youtube var, google kesin var, kendi maillerimi incelediğim web tabanlı özel sitem, sporla ilgili siteler, tangoyla ilgili siteler, seyahat acentaları, dünya üzerindeki turizmle ilgili olan siteler, wikipedia, sözlük.net, kim kimdir... Epeyce uzun yani listem. İlgilendiğim her şeyi alıp oturtuyorum içine zaten. Özellikle wikipedia, milyoner.com ve googleearth'ü herkese öneririm.

TOPRAK SERGEN

"BİLGİSAYAR SON YÜZYILIN EN BÜYÜK BÜYÜCÜSÜ..."

Röportaj: Saadet Mavizer
saadet@aidamedya.com

Kimimiz tiyatro sahnesinden, kimimiz bir doğa sporu etkinliğinden, kimimiz dizilerden, kimimiz sesinden, kimimiz ise müziğinden tanıyoruz onu... Sanatçı bir ailenin çok yönlü, yine sanatçı bir üyesi olan Toprak Sergen de 'bilgisayarım olmadan asla' diyenlerden... Kendisiyle klavye tuşları aracılığıyla değil, canlı canlı sohbet ettik...

Bilgisayarla ilk olarak ne zaman tanıştınız?

Bilgisayar bence son yüzyılın en büyük teknolojik büyücüsü. Teknolojik de değil, en büyük büyücüsü aslında. Yani herhalde tekerleğin bulunması kadar önemli bir şey yarattı 21. yüzyılda. Dolayısıyla siz onunla tanışmıyorsunuz, o bir şekilde kendini size tanıtıyor zaten. Adım adım, doz doz, ilgi alanınız, bilgileriniz doğrultusunda... Ona en uzak duranlar bile bir süre sonra etki alanına giriyorlar.

Benimki net bir tanışma değil; her zaman biliyordum, kavramın içindeydim ama adım adım öğrendim. Öğrenme aşaması önemli tabii, belli bir süreç söz konusu ve o süreci tamamladıktan sonra bilgisayar güzelliğini size açıyor. Tıpkı kadınlar gibi...

Aranızda bir aşk var mı, sadece arkadaş mısınız?

Başlangıçta mesafeli bir ilişki sayılabilirdi ama bence şu anda ciddi bir aşk var. Ben aktif olarak bilgisayarsız yaşayamayanlardan oldum galiba. Dizüstü bilgisayarım var. İlgilendiğim alanlarla ilgili hamleleri yapabiliyorum; kurguyu bilgisayarda tutturuyorum, bir şey çekiyor, çektiğimi bilgisayara atıyorum. Fotoğrafla ilgileniyorum ki fotoğraf bilgisayarla doğru orantılı... Tiyatroyla ilgili metin araştırı-

İSTANBUL MODELİ

Kutluk Özgüven
TBD İstanbul Şube Başkanı
kutluk.ozguven@tbd.org.tr

TBD'nin, bilişim sektörünün merkezi olan İstanbul'daki şubesi, gerçek anlamda aktif faaliyetlerine TBD'nin Bilgi İşlem Merkezi Yöneticileri topluluğunun İstanbul'daki üyelerinin öncülüğünde 1997'de başlamıştır.

Polat Kutnay, Erdal Balaban, Meriç Aykol ve Kutluk Özgüven'in başkanlığını üstlendiği TBD İstanbul'un faaliyetleri, bu geçen sürede kısıtlı olanaklar dahilinde kendi ayakları üzerinde durmaya başlamış, giderek yoğunlaşmıştır. Mütevazı bir işhanının odasından modern bir eğitim salonunu içeren ofisine kavuştuğu, üye sayısının önemsenmeyecek kadar azken, merkezin 36 yıllık üye sayısının üçte birini yakaladığı, yılda birkaç etkinlikten, her hafta bilişimin en ileri konularına odaklanmış mini zirvelerin düzenlendiği konuma özellikle son yıllarda ciddi bir dönüşüm geçirerek gelmiştir.

Dernekler, kuşkusuz üyelerinin çıkarına ve ilgi alanlarına hizmet eden kuruluşlardır. Bunlar maddi çıkarlar da olabileceği gibi, yardım etme isteği, topluma hizmette bulunma arzusu, bir mensubiyet duygusu, konusunda tanınma istemi de olabilir. Ayrıca 1994 yılında TBD'ye verildiği gibi Bakanlar Kurulu kararıyla kamu yararına çalışır kabul edilen özel statüdeki dernekler, tüm ülkenin çıkarlarını da gözeterek kendi ilgi alanlarında kapsayıcı faaliyetler yaparlar. Ancak Türkiye'de sivil toplum kuruluşları beklenen ölçekte bir katılıma ulaşamamaktadır. Türkiye'de bilişim dünyasıyla ilintili milyonları bir yana bıraksak dahi, bilişim sektörü profesyonelleri bile dernek üyelik sayılarının kat kat üzerindedir.

Bu nedenle TBD İstanbul, geleneksel olarak yapılan, halkın üye olmadığı, üyelerinse aidat vermediği gerçeğinden dolayı yakınmak, Türk toplumu hakkında genel kanılar ortaya atmak ve insanımızı suçlamak yerine, kendi eksiklerine odaklanmış ve bir yaklaşım değişimi aramıştır. Bu yaklaşım değişimini de üyelere dayalı, üye tatminini gözeten, üyelerin adeta müşteri olarak algılanmasını esas alan bir düşünce çerçevesinde yürütmektedir. Bireyin üye olması, aidatını ödemesi ve katkıda bulunması için bağlılık ve sadakat duygusunun tek başına yetmeyeceği, üyeye bir değer sunulması gerektiği konusunda fikir birliği oluşmuştur. Bu değerler, bilişimcilerin en çok ihtiyacını duydukları, rekabetteki en temel avantajları olan bilgi alanındaki kazanımları ve belirli alanlarda indirimler, ödüller gibi maddi kazanımlardır.

Bilgi paylaşımı; seminerler, sempozyumlar, mini zirveler yoluyla üyelerden üyelere deneyimlerin yüzyüze aktarılması yoluyla yapıldığında büyük bir değer elde edilebilmektedir. Özellikle bu bilgi konuları teknolojinin ve yönetimin en yeni alanları olduğunda, aktaranlar konunun uzmanlarıysa ve üyeler kendileriyle ortak

TBD İstanbul

özelliklerde kişilerle sosyal iletişime geçebildiklerinde daha da değer kazanmaktadır.

TBD İstanbul'un Hasanpaşa'daki yeni merkezini açtığımız 4 Kasım İnsan Kaynakları Bilişimi etkinliği, bir cumartesi günü kar yağışı altında saat 18:00'e kadar bilişim alanında en son yöntemleri izlemek amacıyla seminerlerine devam eden, çoğu üst ve orta kademe İnsan Kaynakları yöneticisinden oluşan 50'yi aşkın dinleyicisiyle, 60 kadar TBD İstanbul etkinliğine tipik bir örnek olarak verilebilir.

TBD İstanbul'un süreklilik gösteren yönetimlerindeki yine son dönemlerde vurgulanan bir konuysa, yalnızca bilişim profesyonellerinin değil, bilişim teknolojisine iş alanında veya yaşam alanında ilgi duyan herkesin potansiyel üye olarak görülmesi oldu. Gençliğin bilişim çevresinde biraraya gelmesi yönünde etkinliklerde, ev hanımlarının bilgisayar kullanımına yönelik KADER ile birlikte yürütülen çalışmalarda, tekerlekli sandalyeye bağlı engellilerin iyi birer yazılım geliştirmeci haline getirilmesini hedefleyen Kas Hastalıkları Derneği'yle birlikte yürütülen eğitimlerde, pazarlamacılar, lojistikçiler, eğitimciler, bankacılar, insan kaynakları uzmanları, hukukçular dahil, farklı çalışma alanlarına uzanan etkinliklerde olduğu gibi, amaç, bilişimle ilintili her kesime erişebilmektir.

Uzun vadede bilişimin giderek tüm hayatımıza yayılmasıyla, her iş kolunda belirleyici olmasıyla, sosyal ilişkilerin bilişime dayalı hale gelmesi, belirleyici ana faktör olarak ekonomi, siyaset, hukuk ya da tıbbın her alanında en önemli nokta haline gelmesiyle Türkiye Bilişim Derneği bir anlamda Türkiye Derneği olacaktır.

Öte yandan üyelerin, aktif üyeliğini sürdürmeleri ve onların daha fazla değer katkısı yoluyla, daha sık katılım yoluyla, başkalarını davet etmeleri yoluyla ilişkilerini derinleştirmeleri de diğer iki önemli boyuttur. Kısaca TBD İstanbul'un üç boyutlu üye yaklaşımı, "yayıl, çoğal, derinleş" olarak özetlenebilir. Bu da Müşteri İlişkileri Yönetimi kavramının sivil toplum kuruluşları alanında bir Üye İlişkileri Yönetimi izdüşümüdür. Kuşkusuz İlişki Yönetimi, bilişime dayalı bir yönetim stratejisidir ve üyelerin veri tabanı üzerinden sanal kanallar da dahil olmak üzere etkileşmesine dayalıdır.

Bu nedenle yeni dönemde TBD İstanbul'un bilişim kanallarını güçlendirmesi ve üye ilişkilerini yazılım destekli hale getirmesi yönünde bir beklenti oluşmuştur. Hedeflenen böyle bir altyapı, aynı zamanda geribildirimlerin, yaklaşım biçimlerinin, en çok değer katan üye tiplerinin saptanmasında da yardımcı olacak bir ölçme aracı sunacaktır. Böylece 2007 başındaki Genel Kurul'da seçilen ve Kutluk Özgüven, Erdal Büyük, Ahmet Parlakbilek, Ceyda Cimilli, Günnur Aktoros, Burak İnal ve Melih Kırlıdoğ'dan oluşan TBD İstanbul Şubesi 5. Dönem Yönetim Kurulu bu alanda çalışmaları tasarlanan hedefleri arasına almıştır.

TBD İstanbul'un üyelere dayalı gelişiminin sonucunda beklediği hedefse, dünyanın en önemli kentlerinden biri olan İstanbul'da belirleyici işlevde kitlesel bir bilişim örgütü haline gelmek, kentin bir bütün olarak bilişim stratejisinin oluşmasına yardımcı olmak, İstanbul'un bilişim kentine dönüşmesi için kardeş STK'lar, özel sektör, kamu ve bilim dünyasıyla her tür işbirliğini sağlamak, güvenilir ve dürüst bir toplumsal arabulucu rolünü, bir saygınlık standardını oluşturmaktır.

TBD İstanbul'un üyeye değer sunma merkezli yaklaşımı, tarihinde ilk kez Merkez'in maddi yardımı ve özel sektörün desteğine dayalı olmadan faaliyetlerini yalnızca bireylerin diğer derneklere göre çok düşük ölçekli üye aidat ve bağışlarıyla yürütebilmesini olanaklı kılmıştır. Bu modelin, sivil toplum kuruluşları için bir başarı örneği teşkil eden bu yaklaşımın artırılarak sürdürülmesi, yeni dönemdeki tasarımların gerçekleştirilmesiyle daha da perçinlenmesi, TBD'nin diğer birimlerine yayılması, ülkemizdeki kardeş STK'larca incelenmesinde kuşkusuz yararlar bulunmaktadır.

YAVRU ŞUBE BURSA'YI ELELE BÜYÜTECEĞİZ...

Dilek Kılıç
TBD Bursa Şubesi, Genel Sekreter
dilekd.kilic@gmail.com

TBD Bursa Şubesi, Türkiye'nin en eski ve en geniş üye tabanına sahip bilişim derneği olan Türkiye Bilişim Derneği'nin en genç şubesi. Aynı zamanda üye sayısı ile de en küçük şube olma özelliğine sahip. 24 Ocak 2007 tarihinde gerçekleştirdiğimiz Olağan Genel Kurul toplantısı ile 2007-2008 dönemi yeni Yönetim Kurulu üyelerini seçen şubemiz, bu yeni dönemde hızlı bir tempo ile ilerleyerek, gerek üye tabanını genişletmeyi, gerekse bilişim etkinliklerine ağırlık vererek Bursa'nın mevcut bilişim potansiyeli ile birlikte Bursalılara yeni ufuklar açmayı hedefliyor. Bursamız, Bilgi Teknolojileri kapsamında özellikle genç sektör çalışanları ile bilişimin kalkınmasında önemli rolü olan illerimizden biri.

Yeni yönetim olarak hepimiz, katedilmesi gereken yolun zorluklarının farkındayız. Ve özellikle 2007-2008 döneminin şubemiz için bir çeşit temel atma dönemi olduğunu düşünüyoruz. Bu kritik dönemi başarı ile atlatmanın isteğini ve heyecanını taşıyarak, şimdiye kadar birçok başarılı çalışmaya imza atmış diğer şube yönetimleri ile iletişimi güçlendirmek istiyoruz. Bu amaçla, diğer şubelere ziyaret programları düzenlemeyi planladık. Gerek TBD Merkez yöneticilerinin, gerekse tüm şube yöneticilerinin de bizler gibi daha fazla işbirliği ve iletişim arzuladığını görmek, geleceğe daha da ümitle bakmamızı sağlıyor.

Bursa Sanayicileri ve İşadamları Derneği–BUSİAD ile geçtiğimiz sene de ortak çalışmalar yapan TBD Bursa Şubesi, bu dönemde de yenilediği etkinlik anlaşması ile TBD-BUSİAD dayanışmasını pekiştirdi. BUSİAD'ın, yeşil Bursamızın merkezi sayılabilecek bir yerinde ve özellikle genç bilişimcilerin yoğun olduğu bir coğrafi konumda bulunan salonunda, yeni dönem etkinliklerine başlangıç yapmış olmanın oldukça yararlı olacağı inancındayız.

Bu kapsamda, 15 Mart 2007 tarihinde Microsoft Türkiye ile birlikte "Windows Vista", "2007 Office" ve "Dynamics AX (Axapta)" seminer düzenliyoruz. Microsoft'un yeni ürünü Vista'ya yoğun bir ilgi var.

Yeni dönemde öncelik vereceğimiz bir projemiz ise, aynı zamanda geleneksel bir hale getirmeyi amaçladığımız "1. TBD-Bursa Bilişim Bilgi Yarışması." Bu projenin fizibilite ve analiz çalışmaları çok ümit verici sonuçlar doğurdu. Özellikle eğitim sektörü çalışanları, öğrenciler ve veliler tabanında şubemizin tanınması açısından çok yararlı olacak. Ulu Önder Atatürk'ün tüm dünya çocuklarına ve Türk Gençliği'ne armağan ettiği 23 Nisan ve 19 Mayıs kutlamalarımız çerçevesinde yapmayı planladığımız bu yarışmalar, öğrencilere bilişimi sevdirmek açısından da son derece faydalı olacak. "1. TBD-Bursa Bilişim Bilgi Yarışması" ile ilgili gelişmeleri web sitemizden sizlere duyurmaya devam edeceğiz.

Üyelerimize sunacağımız diğer hizmetler arasında akademik çevre ile işbirliği ve onların bilgi ve tecrübelerini topluma yansıtabilecek çeşitli söyleşi ve toplantılar var. Katılıma açık ve paylaşımcı bir üye tabanı oluşturarak üye sayımızı artırmayı hedefliyoruz. Üyelerin çalışmalara katılımını teşvik etmek için Bursa bilişimcilerinin yapısına uygun neler yapabileceğimizi tartışıyoruz. Öncelikle yeni çalışma grupları oluşturarak, üyelerden gelecek tüm öneri, istek ve eleştirilere olabildiğince hassas yaklaşacağız. Bilginin her kesime ulaşmasını ve bilgi teknolojilerinden her kesimin mümkün olan en yüksek derecede yararlanabilmesini sağlayacak önerileri öncelikli olarak değerlendirerek, bu açılımı başarmayı amaçlıyoruz.

Yavru şube Bursa'yı büyütmek için yolumuz çok uzun. Daha çok yapacak çalışmalarımız, sizlerle paylaşmak istediğimiz daha çok duygu ve düşüncelerimiz var. Sizlerin öneri, eleştiri ve desteğine ihtiyacımız var. Önümüzde yeni mevsimler var, kimi zaman bizi üşütecek, belki içimizi sis kaplayacak, kimi zaman içimiz bahar coşkusu ile dolacak, kıpır kıpır olacağız. Ama diliyoruz ki, sonunda hep güneş açsın, aşacak yollarımız hiç bitmesin, daima yenilenme ve gelişme sürecinde olalım. Ülkemizin bilgi toplumu çağında hak ettiği yeri edinmesinde bizim de tuzumuz bulunsun. Birbirimize güvenerek başladığımız bu yeni dönemi, güvenlerimiz ve inançlarımız artmış olarak nice yeni dönemlere teslim edelim. Bilginin ışığında hep birlikte aydınlanmak ve aydınlatmak dileğiyle...

katman da yazıldığından anlaşırlık için "gizli" → "ara" olarak değiştirilmiştir) katmanların artması durumunda daha sık ortaya çıkar. Ağın katman sayıları veya katmanlardaki hücre sayıları değiştirilerek bu sorunun önüne geçilebilir. Benzer şekilde, eğitim setindeki örnek sayısı da sistem başarımını etkilemektedir. Hedeflenen fonksiyon yaklaşımına yeteri kadar ve gerekli yerlerde örnek verilmezse, sistem kendini yanlış eğitmektedir.

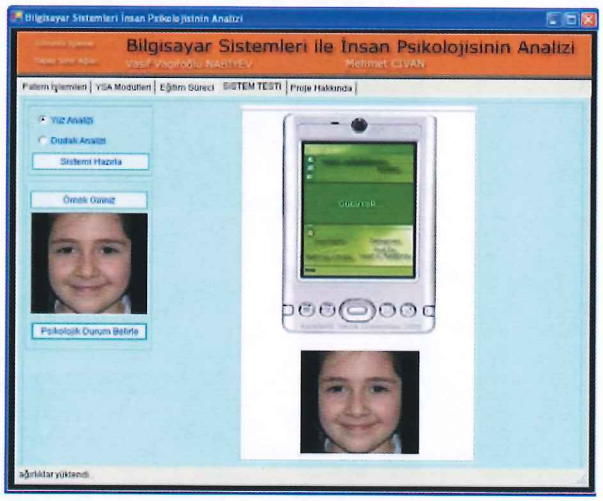

Şekil 3. Gülme olgusunun bilgisayarlı tanınması

Çalışmada, ara katman sayısı 40 seçilerek 0,001 toplam hata değerine inilebilmiş ve gülme olgusunun tanınmasında %92 başarı elde edilmiştir. Bu başarı, örnek sayısı artırılarak daha da yükseltilebilir.

Öneri ve tartışmalar

Gülmenin tanınmasına yönelik sistemlerin çeşitli uygulamaları olmaktadır. Örneğin 2005 yılında Canon firması tarafından toplu ve ayrık resimlerin yapılmasında yalnız gülümsemelere duyarlı olarak çalışan makinenin tanıtımı gerçekleştirildi. Sistem, akıllı bir şekilde, bütün gülümseyen yüzleri belirledikten sonra çekimi gerçekleştirmektedir. Öte yandan gülme olgusunun bir biyometrik ölçüt olarak değerlendirilmesi de mümkündür. (Biyometri, kişinin fiziksel ve davranışsal özelliklerini tanıyarak kimlik saptamak üzere geliştirilmiş otomatik sistemler icin kullanılan terim.)

Duygusal durumların değerlendirilmesinde sistem, merak, heyecan, sevinç, şaşırma, teessüf, acı, nefret, sinirlilik, korku, utanma, suç vb. psikolojik durumlarla zenginleştirilerek daha da güçlendirilebilir. Örneğin Nica Cebe'nin (Hollanda), Illinois Üniversitesi çalışanları tarafından da desteklenen, duygusal durumların değerlendirilmesine yönelik programının sonuçlarına göre, Da Vinci'nin Joconda resmi, %83 mutluluk, %9 nefret, %6 korku ve %2 gaddarlık içermektedir. 6 duygusal durumu içeren bu sistemin de başarısı örneklere çok bağımlı olmaktadır. Biyometrik özelliklerin karakteristiğinin iyi bilinmesi, arzu edilen bilginin elde edilmesinde kolaylık sağlamaktadır.

Benzeri duygusal durumların değerlendirilmesi depresyon, yüz yapısı ve estetik cerrahi gibi tıbbi alanlarda faydalı olabilir. Öte yandan bu çalışmalar araştırmacıları Yapay Zekaya bir adım daha yaklaştırmaktadır. Ayrıca sistemde bazı esneklikler ve değişiklikler yapıldığında, kameradan gelen görüntü üzerinde gerçek zamanlı çalışabilecek duruma getirilebilir.

Teşekkür

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesi sırasında yardımcı olan Bilgisayar Mühendisi Mehmet Civan'a teşekkür ederim.

Kaynaklar:

1. Gökhan Tok, "İnsanlığın ortak dili: Gülmek", Bilim ve Teknik, TÜBİTAK dergisi, Haziran, 1998, s.74-77
2. Baudelaire, C., "Gülmenin Özü", Çev: İlhan Yalçın, İris, 1997
3. Bergson, H., "Gülme", Çev: Yaşar Avunç, Ayrıntı 1997
4. Freud, S., "Espri Sanatı", Çev: Erdoğan Alkan, Toplumsal Dönüşüm, 1996
5. Morreal, J., "Gülmeyi ciddiye almak", Çev: K. Ayseven, Ş. Sayer, İris,1997
6. Kolominskiy,Ya.L., "İnsan: Psikoloji", Moskova, Prosveşenie, 1986, s.182-200
7. Meherremov M. vb. "Psikoloji", Ali mektepler için derslik, Bakü, 1964
8. Freeman, J.A., Skapura, D.M., Neural Networks: Algorithms, Applications, Programming Techniques, Addison-Wesley Publishing Company, 1991.
9. Miyoko Nakano, Yasue Mitsukura, Minoru Fukumi, Norio Akamatsu, True Smile Recognition System Using Neural Networks, University of Tokushima, Japan, IEEE, 2004.
10. Parramon, J. (1991), Baş ve Portre Çizme Sanatı, PARRAMOND EDICIONES, Barcelona, Espana, 2. Baskı, Remzi Kitabevi
11. Ho S.Y., Huang H.L, "An analytic solution for the pose determination of human faces from a monocular image", Pattern Recognition Letters, Elsevier, 1998
12. Hsin-Chia Fut P.S. Lai, R.S. Lou, H.-T. Paot, "Face Detection and Eye Localization by Neural Network Based Color Segmentation"
13. Nabiyev V. V. , Karakaya T. "Yapay Sinir Ağları Yardımıyla Resimdeki Yüzün Tanınması", 4th International Advanced Technologies Symposium, September 28-30, 2005 Konya
14. Nabiyev V.V., "Yapay Zeka: Problemler, Yöntemler, Algoritmalar", 764 say., Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, 2005, Mayıs, Ankara
15. Nabiyev V.V., Yavuz Z., "Vücut Dilinin Bilgisayarda Yorumlanması ve Bilgisayarlı Dudak Okuma", 4th International Advanced Technologies Symposium, September 28-30, 2005 Konya
16. Nabiyev V.V., Selda B., "İşaret dilinin tanınmasında sezgisel yaklaşım", Akıllı Sistemler Sempozyumu, Yıldız Üniversitesi, 2006
17. Reisfeld D., Yerhurun Y., "Preprocessing of Images: Detection of Features and Pose Normalization", Computer Vision and Image Understanding, Vol 71, No 3, September 1996
18. Rowley H. A., Baluja S., Kanade T., "Neural Network Based Face Detection", IEEE Transactions on Pattern Analysis and Machine Intelligence, Volume 20, Number 1, Pages 23-38, January 1998
19. Rowley H.A., Baluja S., Kanade T., "Rotation Invariant Neural Network-Based Face Detection" Proceedings of IEEE Conference on Computer Vision and Pattern Recognition, June, 1998.
20. Yale University Face Database
21. Yang M.H., Kriegman D., Ahuja N., "Detecting Faces in Images: A Survey", IEEE Transactions on Pattern Analysis and Machine Intelligence (PAMI), Vol. 24, No. 1, pp. 34-58, 2002.

likle çok katmanlı yapay sinir ağları (ÇKA) kullanılır. Bunun nedeni, ÇKA'nın doğrusal olmayan problemleri başarıyla çözmesidir. Aşağıdaki şekilde (a) biyolojik nöronla (b) bir yapay sinir hücresinin yapısı, katmanlı yapı gösterilmiştir.

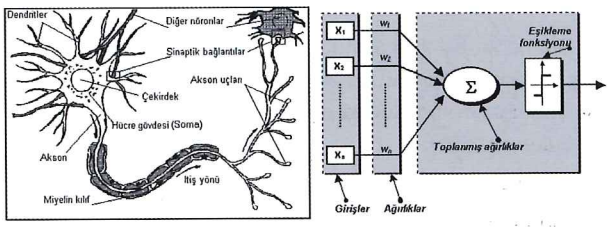

(a) (b)

Sistemin genel yapısı

Yüzün tanınmasına yönelik sistemler ancak kontrollü ortamlarda başarılı sonuçlar vermektedir. Yürüttüğümüz çalışmada az kontrollü ortamlarda psikolojik durumun belirlenmesine yönelik yöntemler geliştirilmeye çalışılmıştır. Uygulamada yapay sinir ağları temel alınmış, sistem; yüzün geometrik yapısını dikkate alan morfolojik ve görüntü işleme gibi diğer modüllerle desteklenmiştir.

Çalışmamızda ilk aşama, yüz belirlemesidir. Bunun için yapay sinir ağı oluşturulup, bu ağın eğitim seti hazırlanır. Eğitim setindeki yüz görüntüleri 40*30 piksellik boyutlarda ele alınmıştır. Öğrenme ve eğitim algoritmasına bağlı parametreler verildikten sonra sistemin kendini eğitmesi beklenir. Eğitimini tamamlayan sistem kullanılmaya hazırdır. Görüntüyü alarak üzerindeki yüz olan bölgeleri belirledikten sonra sistem cilt belirlemesi işlemini gerçekleştirir ve yanlış bölgeleri eleyerek doğru sonuçları gösterir. Seçilen yüzler gülme olgusunun tanınması için ön bilgiyi oluşturur. Bu anlamda çalışma, temel olarak iki ana modülden oluşmaktadır. Bunlardan birincisi görüntü işleme modülü, ikincisi ise düzenlenmiş verinin sisteme öğretilmesi ve test edilmesi aşamasıdır. Her iki aşama da projenin tamamının doğru sonuç verebilmesi için önem taşımaktadır. Şekil 2'de işlem sırası gösterilmektedir.

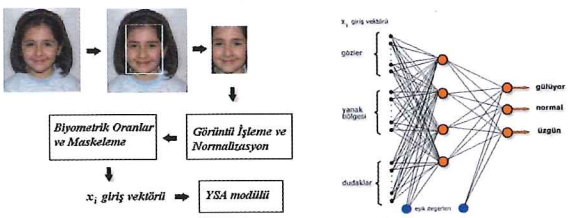

Şekil 2. Yüzün tespiti işleminin genel akış diyagramı ve parçalanmış yüz bölgelerinin ağa sunulması

İkinci aşamada, gülmenin belirleneceği görüntü sisteme yüklenir. Arama işlemi, seçilmiş olan yüz resminin ağa eğitilmiş olan 40*30 boyutlarına ölçeklenmesi ile başlar. Gereksiz bilgilerin ağa sunularak işlem yükünü artırmaması için, ölçeklenmiş yüz görüntüsüne oval yapılı maske uygulanmaktadır. Yapay sinir ağına, eğitimde kullanılmak üzere, çıkış değeri "1" olacak şekilde belirlenen gülme olgusu resimleri ve çıkış değeri "0" olacak şekilde diğer resimler (normal, üzgün vb) yüklenmektedir. Bir sonraki aşamada, mümkün olduğunca küçük aralık belirlenir ve ağın ağırlıkları rastgeleleştirilir. Bu aralık (-1, +1) olarak seçilir. Öğrenme algoritması ile ilgili parametreler girilerek eğitim setinin örnekleri karıştırılır ve ağın eğitimi bu noktada başlamış olur. Tanıma işlemi, giriş bilgisinin eğitilmiş bilgilerle karşılaştırılması sonucunda toplam hata değerinin en azlığı (minimumluğu) dikkate alınarak yinelemeli şekilde gerçekleştirilir. Uygulanan geri yayılım algoritmasında, giriş verisi ilk katmanda yer alan düğümlerden en üst katmana ulaşıncaya kadar çeşitli işlemlerden geçer. Bu işlemlerin sonucunda elde edilen çıktı, istenen çıktıyla karşılaştırılır. Oluşan ve olması gereken değerler arasındaki fark, her çıktı düğümü için bir hata sinyali olarak hesaplanır.

$$toplam_hata = \sum_{\substack{toplam_hata<max.hata \\ veyamax.Iterasyon}} \sum_{n=1}^{ornek_sayisi} \sum_{o=1}^{cikis_say} toplam_hata += \frac{(beklenen.cikis(o) - ysa.cikis(o))^2}{2} \quad (1)$$

Hesaplanan hata sinyalleri, her çıktı düğümüne karşı gelen ara katmandaki düğümlere aktarılır. Böylece ara katmandaki düğümlerin her biri toplam hatanın sadece hesaplanan kısmını içerir. Bu süreç bütün katmanlardaki düğümlerin toplam hatanın belirli bir kısmını içermesine kadar yinelenir. Daha sonra hesaplanan değerlere göre ağırlıklar güncelleştirilir:

$$agirlik_{ji}(t) = agirlik_{ji}(t-1) + agirlik(t) \quad (2)$$

Hata değeri belli bir değere ininceye kadar yinelemelere devam edilir ve böylece ağın eğitim aşaması tamamlanmış olur.

Yapay sinir ağı modülü oluşturulduktan sonra, eğitim setindeki örnekler birer birer sisteme verilir. Belli bir süre sonunda yapay sinir ağı çıkışları kontrol edilerek hata değeri hesaplanır. Eğer hata istenen düzeyde değilse (bu çalışmada en yüksek hata 0.001 olarak seçilmiştir) geriye doğru hesaplama yapılır ve eğitime devam edilir. Eğitim belli bir yineleme sayısına kadar ya da istenen hata değerinin altına düşene kadar sürdürülür. Yineleme sayısı sonunda örneklerin eğitim durumu öğrenilip, çıkan sonuçlar değerlendirilerek eğitim seti kümesi üzerine yorumlar yapılabilir.

Uygulamalar ve sonuç

Uygulamamızda yapay sinir ağı için belirlenen katman sayısının, sistemin başarısında oldukça etkili olduğu görülmüştür. Gerek katman sayısı, gerekse katmandaki eleman sayıları performans açısından oldukça büyük bir öneme sahiptir. Bu parametrelerin yanlış seçiminde ağ, öğrenme yerine örnekleri ezberlemekte veya istenen hata değerine inememektedir. Diğer problemlerden biri de ağın belirli hata aralığına sıkışıp kalmasıdır. Bu sorun, ara (orijinali Hidden leyer – saklı veya gizli katman olarak bilinen bu kavram, yukarıda da de belirttiğim gibi yapay nöronların birbiri ile ilişkisini ifade etmektedir. Bakınız şekil 2. Bazı kaynaklarda ara

GENÇ GİRİŞİMCİLER ESKİŞEHİR'DE TAM GAZ...

Uğur Akkuş
TBD Eskişehir Yönetim Kurulu Başkanı
uakkus@tbd.org.tr

Eskişehir Yazılım Üssü Genç Girişimci Eğitim Merkezi binası

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sn. Abdüllatif Şener Başkanlığında Yapılan EYÜGGEM Yönetim Kurulu Toplantısı

Eskişehir Yazılım Üssü Genç Girişimci Eğitim Merkezi, bilişim konusunda pazarlanabilir bir fikri olan fakat maddi imkandan yoksun gençlerimizin bu projelerini hayata geçirebilmeleri konusunda faaliyetler gösterilmesi maksadı ile kurulmuştur.

İl Özel İdaresi eski binasında faaliyete geçen merkezin donanımı Dünya Bankası Global Eğitim Merkezi standartlarında olup gerekli bütün altyapıya sahiptir. Merkezde bir eğitim salonu ve kütüphane de hizmet vermektedir.

Gerek misyon ve vizyonu, gerekse ön-kuluçka yapılanması itibari ile Türkiye'de bir ilk olan merkezin, bu bağlamda ilk ciddi çalışması Genç Patronlar Yenilikçi İş Fikri Yarışması oldu. Türkiye'nin çeşitli illerinden 502 projenin başvurduğu yarışmanın ilk aşamasında bu sayı, yapılan değerlendirmeler sonucu 130'a düşürüldü, bu 130 projenin her birinin, alanında profesyonel olan jüri üyeleri tarafından değerlendirilmesi sonucu 1. aşamayı geçen 64 ekibe (112 kişi) 10 gün süreyle pazarlama, finans, iş planı, inovasyon, yazılım sektöründe başarı gibi konularda ücretsiz eğitim verildi. Eğitimlere, şehir dışından katılanların konaklama, kahvaltı ve öğlen yemekleri merkez tarafından karşılandı. Ekiplerin iş planlarını göndermesinin ardından seçilen 34 proje ise ofis anahtarlarının Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Abdüllatif Şener tarafından verilmesiyle merkezde fiilen desteklenmeye başlandı.

Yarışmanın 2. aşamasını kazanan ekiplere merkezde tahsis edilen ofislerde bilgisayar, internet, ofis malzemesi gibi standart malzemeler temin edilmiş ve merkezi haftanın 7 günü 24 saat kullanabilmelerine olanak sağlayan bir yapılanmaya gidilmiştir. Standart ekipmanın dışındaki ihtiyaçları içinse ekipler merkeze başvuruda bulunarak bu ihtiyaçlarını temin edebilmekteler. Ekiplerin projelerini gerçekleştirmek için merkezden talep ettikleri yazılımların sağlanması için de çalışmalara süratle başlanmıştır.

Merkezde ekiplere, ihtiyaçları doğrultusunda her hafta çarşamba ya da cumartesi günleri olmak üzere eğitim verilmektedir. Bugüne kadarki eğitimlere; DPT Müsteşarı Halil İbrahim Akça, Turhan Menteş, Emrehan Halıcı, Uğur Yüksel, Serdar Bilecen gibi sektörün önde gelen isimleri başta olmak üzere, pek çok önemli sima eğitmen olarak katıldı. Bunun dışında, ekipler için hazırlanmış olan online eğitimler ise ekip üyeleri tarafından arzu ettikleri zaman kullanılabilmekte.

Merkezde desteklenmeye başlayan proje örnekleri:

1. Birlik Yazılım ekibinin geliştirmek için çalıştığı; GPS ile alınan konum bilgisi ile buna ek olarak nabız, sıcaklık, basınç, hız ve bunun gibi önemli verileri birleştirerek üretilecek ürünün GSM hattı ile bir ağ üzerinden sunucuya düzenli olarak bilgi aktarmasını, aktarılan bilgilerin işlenerek web ortamında ve çeşitli şekillerde, hizmet verilen kişi ve kurumlara anlamlı olarak döküm yapmasını sağlayacak bir sistemi kapsayan KB1,2,3,4,5 projesi...

2. Alt Yapı Sistemleri ekibinden İrfan Alkan ise; yazılım firmaları için, sadece hedef sektörlerine yoğunlaşarak verimliliklerini artırmalarını sağlayacak, yerel iş uygulamalarının (ticari, finans) MS Windows servisleri olarak sunulacağı bir altyapı geliştirme projesi hazırlamaktadır. Bu sayede, yazılım firmaları daha hızlı ve kaliteli ürünler geliştirerek pazara sunabilecek, konularında uzman diğer yazılım firmaları ile entegre programları kolayca üretebileceklerdir.

1. Aşama eğitimlerini başarıyla tamamlayan ekiplere katılım belgelerinin verilmesi

BİLİŞİMİN YASALAŞTIRMA SÜRECİ VE SANCILARIMIZ

Mehmet Ali Köksal
Hukukçu/TBD Hukuk Çalışma Grubu Başkanı
koksal@kghukuk.com

Son günlerde bilişimin, çocuk pornografisi ve kredi kartı/sanal banka dolandırıcılığı gibi suçlarla birlikte sürekli gazetelerin birinci sayfasında yer aldığının farkındasınızdır. Yine bilişim, başta ulusal televizyonlarımız olmak üzere, yeni yasa tasarıları ile de sık sık medya gündemine taşınmakta...

Son birkaç ayı değerlendirecek olursak, önce Adalet Bakanlığı'nın hazırladığı "Bilişim Ağı Hizmetlerinin Düzenlenmesi ve Bilişim Suçları Hakkında Kanun Tasarısı", ardından Ulaştırma Bakanlığı'nca hazırlanan "Elektronik Ortamda İşlenen Suçların Önlenmesi ile 2559 ve 2937 Sayılı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" gündemi ele geçirmiş ve daha bu tasarılar henüz yeterince tartışılıp tartışmalar belirli bir olgunluğa erişmeden "Ulusal Bilgi Güvenliği Teşkilatı ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı" gündeme gelmiştir. İşin ilginç yanı ise şu an tartışılan bu son tasarının metnine ortalıkta rastlanamamasıdır. Tasarı, basılı ortamda görüş için sınırlı sayıda yere gönderilmiştir.

Bu tasarılardan çok daha önce gündeme gelen "Kişisel Verilerin Korunması Hakkında Kanun Tasarısı"ndan hâlâ ses soluk çıkmaması ise oldukça düşündürücüdür. Bu tasarının şu ana kadar yasalaşmamış olması nedeniyle kişisel verilerimiz yetkisiz ve ilgisiz ellerde toplanabilmekte ve dijitalleştirilerek, içeriğini bilme olanağımız da olmadığı için belki de hatalı şekilde, iznimiz ve irademiz dışında, ticari ya da başka sebeplerle üçüncü kişilere verilebilmektedir.

Özellikle seçim yılı öncesi bilişim üzerine bu denli hızlı bir yasalaştırma sürecine girilmiş olması ister istemez akla başka soru işaretlerini getirmektedir. Her ne kadar, basında bu tasarılar öncesinde ve tasarı ile paralel şekilde başta çocuk pornografisine ilişkin, çoğu bayatlamış haberler, güncel ve yeniymiş gibi basına servis edilmiş olsa da aslında işin özü, genel olarak bilişimin, özel olarak da internetin zapturapt altına alınması çabası olarak görülmektedir.

rak doğru kabul edilebilecek belirli oranlar vardır. Şekil 1b'de yüzlere ilişkin bazı oranlar gösteriliyor.

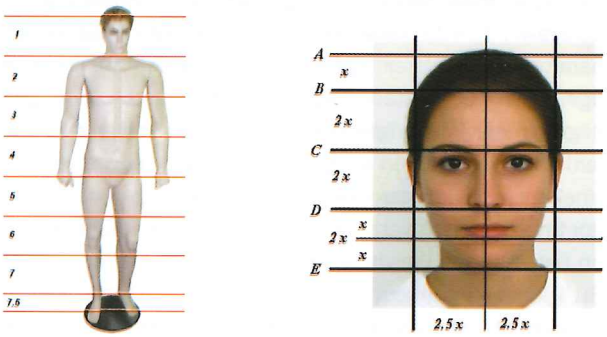

Şekil 1. İnsan bedenin (a) ve yüzünün (b) bazı kanonları

Yüze ilişkin oranların bilinmesi, resimlerden ve kamera görüntülerinden yararlanarak gülme olgusunun tanınmasında faydalı olmaktadır. Gülme sırasında genellikle göz, dudak ve ağız bölgesindeki kaslarda gerilme ve çekilmeler olur. Yüz görüntüsünden bu bölgelerin saptanabilmesi içinse göz, dudak, burun ve ağız oranlarının bilinmesi gerekir.

Gülme olgusu

Gülmek, insanlığın ortak dilidir. Çeşitli milletlerin üyeleri güldüğünde aslında ortak bir dili konuşurlar. Bununla birlikte tek tek incelendiğinde, hiçbir gülüşün birbirine tam olarak benzemediği görülür. İnsan kahkahasının melodisi ve ritmi, parmak izleri kadar farklıdır. Bu farklılık, cinsiyetlerde de görülmektedir. Bir erkek güldüğünde diyafram saniyede ortalama 280, bir kadın güldüğünde ise 500 kere titreşir. Gülme ile ilgili herkesin fikir birliğine vardığı tek bir kuram bulunmamaktadır. Bunun nedeni, insanların mizah anlayışlarının zamanla değişmesidir. Ancak yine de gülme olgusunu açıklamaya çalışan çeşitli kuramlar vardır.

Peki insanlar nelere gülerler? Düşen birini gördüğümüzde, fıkra dinlediğimizde, nazik olmak istediğimizde, korktuğumuzda veya stres altında bulunduğumuzda (gülme krizi) güleriz. Genellikle kendimizden zayıflara rastladığımızda ve güçlü olanlar güldüğünde de güleriz. Gülme mizahi bir durumda ortaya çıkabileceği gibi, fiziksel veya psikolojik dürtülerin etkisiyle de ortaya çıkabilir. Örneğin, bir tehlikeyle karşılaşmanın ardından kendini yeniden güven içinde duyumsama veya utanç duyma bunlardan bazılarıdır. Çocuklar yetişkinlerden daha fazla gülerler. Araştırmalar çocukların, başkalarının acı çekmesini her zaman eğlenceli bulduğunu göstermiştir. Ayrıca bir insanın eğitim düzeyi, toplumsal konumu, meslek ve cinsiyeti onun mizah anlayışında değişiklik yaratır. İnsanlar genellikle tek başlarına değil, birlikteyken gülerler. Neden güldüğümüzü bilmeden, zaman zaman çevremizdekilerin gülüşlerine de katılırız. Bu durum komik olana gülmekten öte, kendimizi iyi ve güvende hissetmenin getirdiği bir rahatlamadan kaynaklanabilir. Bunların dışında farklı duygularla biçimlenen değişik gülme yapıları da vardır: Nefret, yaltaklanma, gaddarlık, sevinç ve sevgi gülmeleri bunlardandır. Ayrıca bir de kahkaha gülmesi vardır. Öte yandan, kendi kendimizi gıdıkladığımızda gülmeyiz. Bunun nedeni, çeşitli sinirsel nöronların toplamsal değerinin belirli bir eşik değerini geçemiyor olmasıdır.

Gülmenin bir duygu mu yoksa bir davranış biçimi mi olduğu konusundaki tartışmalar günümüzde de sürmektedir. Aşağıda gülme konusunda dikkate değer kuramlardan bazıları bulunmaktadır:

- *Üstünlük kuramı:* Gülme, bir kişinin diğer insanlar üzerinde üstünlük duygularının ifadesidir. Şiddetli gülmelerde denetimimizi ve insani yanımızı yitiririz.
- *Uyumsuzluk kuramı:* Gülme umulmadık, mantıksız ya da uygunsuz olan durumlara veya nesnelere karşı bir tepkidir.
- *Rahatlama kuramı (Spencer'e göre):* Gülme yalnızca sinirsel enerjinin boşaltılmasına hizmet eder. Gülmenin ilk evrelerinde ortaya çıkan kas hareketleri, bazı başka duygularımızın ilk evrelerinde ortaya çıkan kas hareketlerinden farklıdır.

Sonuç olarak, gülmenin kolayca analizi yapılacak bir eylem olmadığını söyleyebiliriz.

Psikolojik durumu bilgisayarlı tanıma yöntemleri

Karşısındakini tanıma, insanın sahip olduğu ve her gün defalarca kullandığı bir yetenek. Ancak bu yetenek henüz bilgisayarlarda yok. Bilimadamları bilgisayarların gülmeyi algılama konusundaki başarım ve güvenirliliğinin artması için çeşitli yaklaşımlar öneriyor: Örneğin yapay *sinir ağları, çok katmanlı yapay sinir ağları, radyal alt fonksiyon ağları, çok katmanlı perspektif, doğruluk haritaları, graf eşlemesi, en önemli parçaların farkını bulma, birçok temsilci yaklaşımı* bunlardan bazıları.

Gülmenin belirlenebilmesi için psikolojik olguların da saptanabilmesi gerekiyor. Bu yüzden yüz kas ve adalelerinin hareketlerinin analizine ve yapısal incelemesine yönelik çeşitli öneriler de bulunuyor. "Gülme haritası" çıkarılarak eşleştirmeler yardımıyla benzerliğin bulunması ise diğer bir yöntem.

Yapay sinir ağları

Yapay sinir ağları birbirine bağlı çok sayıda işlemci birimin oluşturduğu bir sistemdir. Bu sistemde insan beyninin deneyimlerinden faydalanarak öğrenme modellenir. Yapay sinir ağları, biyolojik sinir ağları model alınarak geliştirilmiştir. Biyolojik sinir hücresi sinapsler, soma, akson ve dendrit'lerden oluşmaktadır. Sinaptik bağlantılar, sinir hücreleri arasında ilişkileri oluşturarak çok katmanlı sinir ağının ortaya çıkmasını sağlar. Biyolojik sinir hücresinin becerisine sahip olmak için yapay sinir hücresinde de bu dört temel fonksiyon modellenmektedir. Tanıma Sistemlerinde genel-

GÜLME OLGUSUNUN BİLGİSAYARDA TANINMASI

Prof. Dr. Vasif V. Nabiyev
Karadeniz Teknik Üniversitesi
Bilgisayar Mühendisliği Bölümü,
Yapay Zeka Uygulamaları Grubu
vasif@ktu.edu.tr

Gelişen teknolojide, insan ve bilgisayar etkileşimini sağlamak için insanın psikolojik özelliklerinin (düşünme, iletişime geçme, vücut hareketleri gibi) bilgisayarda modellenmesi önem taşımaktadır. 1950'li yılların sonlarında dama, satranç ve diğer Yapay Zeka problemleri bilgisayarlarda programlandıktan sonra çok yakında "düşünen makinelerin" yapılacağı tahmin ediliyordu. Örneğin, H.Simon ve A. Newell, 1958 yılında "on yıl içerisinde birçok psikolojik teorinin bilgisayar programları biçiminde ifade edileceğini" iddia etmekteydi.

Fakat 50 yıla yakın geçen süre sonunda bu tahminlerin abartılı olduğu anlaşılmıştır. Ancak teknolojinin gelişmesiyle bilgilerin işlenme hızı artmış ve psikolojik durumların bilgisayarla değerlendirilmesinde çeşitli ilerlemeler olmuştur. Bu yazımızda, psikolojik olgulardan olan gülme duygusunun modellenmesine değineceğiz. Gülmenin tanınması işleminin gerçekleştirilmesi için ise bazı antropometri bilgilerin bilinmesi gerekmektedir.

Kanon, insan bedeni ve yüz ile ilgili oranlar

Birbirine benzememelerine ve aralarında farklar olmasına rağmen, insan bedeninde değişmeyen oranlar ve sabitler bulunur. Bu oran ve sabitler Kanon diye adlandırılır. Yandaki şekilde (Şekil 1a) insan bedeninin kanon değerleri verilmiştir. Kusursuz bir insan vücudunun uzunluğu başın 7.5 katıdır. Beden oranlarında olduğu gibi insan yüzünde de genel ola-

Aslında bu tasarılardan "Bilişim Ağı Hizmetlerinin Düzenlenmesi ve Bilişim Suçları Hakkında Kanun Tasarısı" gerçekten getirilmesi gereken düzenlemeleri de içermektedir. Düzenlemenin bir an önce yapılmasında da fayda vardır. Yine "Ulusal Bilgi Güvenliği Teşkilatı ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı"nın da yasalaşması bir zorunluluktur. Bu iki tasarıya ilişkin yasalaştırma sürecine ilişkin bilişim sivil toplum örgütlerinin tepkisi, bu nedenle düzenlemelerin detaylarına ilişkindir. Yani düzenlemede "şu madde olsun ya da şu madde farklı şekilde düzenlensin" şeklinde...

Fakat tasarılardan "Elektronik Ortamda İşlenen Suçların Önlenmesi ile 2559 ve 2937 Sayılı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı"na karşı aynı yaklaşımı sergilemek mümkün değildir. Zira kamuoyunda tartışılarak belli bir olgunluğa gelen, hazırlanma sürecinde birçok kurum ve kuruluşun görüş ve önerilerinin alındığı, hata ve eksikliklerine rağmen uluslararası düzenlemeleri de gözeten "Bilişim Ağı Hizmetlerinin Düzenlenmesi ve Bilişim Suçları Hakkında Kanun Tasarısı" kamuoyunda tartışılmakta iken, aynı alanı hedef alan bir tasarının apar topar gündeme getirilmesi, tasarının ardında yatan saikın, tasarıyı hazırlayanlarca kamuoyuna sunulduğu gibi olmadığı endişesini haklı olarak akla getirmiştir. Tasarının ilk halindeki 4. maddesinin (a) bendinin;

"2) Suç işlemeye tahrik (madde 214),

3) Suçu ve suçluyu övme (madde 215),

4) Suç işlemek amacıyla kurulmuş örgütün propagandası (madde 220, fıkra 8),

7) 'Devletin Egemenlik Alametlerine ve Organlarının Saygınlığına Karşı Suçlar' başlıklı Üçüncü Bölüm,

8) 'Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar' başlıklı Dördüncü Bölüm,

9) 'Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar' başlıklı Beşinci Bölüm,

10) 'Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk' başlıklı Altıncı Bölüm,

altında yer alan suçlar" ve yine 4. maddenin (b) bendindeki "12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 6. maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları ile 7. maddesinin ikinci fıkrasında tanımlanan suçlar"ın tasarının kapsamına alınarak, bu suçlara yönelik internet sitelerine erişimin engellenmesi kararı verilebileceğinin düzenlenmiş olması ve tasarının ilk halinin 4. maddesinin 2. fıkrasında yayının yapıldığı internet sitesinin "içerik veya yer sağlayıcısının yurtdışında bulunması halinde" erişimin engellenmesi kararının bir idari makam olan Telekomünikasyon Kurumu altında oluşturulacak Başkanlık tarafından verileceğinin düzenlenmesi bu kaygıları en üst seviyeye çıkartmıştır. Çünkü, tasarının ilk halinin 4. maddesinin (a) bendinin 2-4 ve 7-10. maddelerindeki suçlar özellikle basın yayın organlarının yayınları nedeniyle başlarını ağrıtabilecek düzenlemelerdir.

Örneğin, büyük bir ulusal gazetenin barındırma hizmetini yurtdışından aldığı varsayılırsa, bu gazetenin bir köşe yazarı ya da bir haberi nedeniyle tüm internet sitesine idari bir makam tarafından erişimin engellenmesi kararı verilebilecektir. Hatta çoğu zaman rastlanıldığı gibi aslında bir suç örgütünü eleştirmek için o örgütün faaliyetleri ya da görüşleri hakkında bilgi veren bir site dolaylı olarak örgüt propagandası yapıyor diye bile nitelendirilebilecek ve erişimin engellenmesi tedbiri ile karşı karşıya kalabilecektir.

Kamuoyunda başta TBD'nin de aralarında bulunduğu bilişim STK'ları tarafından tasarıların sert dille eleştirilmiş olması sonucu, tasarının yukarıdaki olumsuzlukları törpülenmiş ve son halinde biraz önce işaret ettiğimiz bentler çıkartılmıştır. Ancak yine de, "erişimin engellenmesi" tedbirinin halen Başkanlık tarafından verilebilecek olması "hukuk devleti", "düşünce ve ifade hürriyeti" ve "basın özgürlüğü" ilkeleri ile çok örtüşmemektedir.

Ayrıca, "erişimin engellenmesi" kararı neticesinde aynı IP bloku'ndan hizmet alan tüm internet sitelerine erişim mümkün olmayacağı düşünülürse, bu karar birçok mağduriyete de neden olabilecektir. Hatta bu karar nedeniyle devletin çok fazla tazminat ödemesi bile gündeme gelebilir. Örneğin, benim avukatlık büroma ait internet sitesi ile aynı IP bloku'nda yer alan bir başka internet sitesinin pornografik içerik taşıması ya da uyuşturucu kullanımının serbest olduğu bir ülkeye ait bir internet sitesinin bulunması nedeniyle verilecek bir erişimin engellenmesi kararı benim ve müvekkillerimin mağduriyetine neden olacağından, tazminat söz konusu olabilecektir.

Her ne kadar son yıllarda birçok suçlunun elini kolunu sallayarak sokakta dolaşması toplumumuzun vicdanında ve adalet sistemine olan inancında derin yaralar açmış ve konuya tepkisel yaklaşır olmuşsa da, bir kişinin suçsuz olduğu halde cezalandırılmasındansa bir suçlunun suçlu olduğu halde sokakta gezmesinin, kamu vicdanını daha az yaralayacağı unutulmamalıdır. Bir an için suçsuz yere ceza aldığınızı düşünün ya da hiç ilginiz olmadığı halde "çocuk pornografisi" gibi toplumda nefretle karşılanan bir suça haksız yere adınızın karıştığını ve gazetelere manşet olduğunuzu... Sağlıklı düşünüp, sağlıklı sonuçlara ulaşabilmemiz için karşı tarafın yerine kendimizi koymakta fayda olduğunu unutmayalım.

Teknolojiyi özgürce kullanmanın keyfini hep birlikte savunalım, yaşayalım. Suçlu teknoloji değildir!

ÖSYM BAŞKANI PROF. DR. ÜNAL YARIMAĞAN

Türkiye'nin bilişim tarihini yazan beyin takımından...

Röportaj: Prof. Dr. Murat Aşkar
askar@eee.metu.edu.tr
Fotoğraflar: Serra Yurtman
serra@tbd.org.tr

Türkiye'de bilgisayar mühendisliği bölümlerinin kurulmasına tanıklık eden, bilişim sektörünün Türkiye'deki gelişiminin birçok alanında aktif olarak görevler üstlenen ÖSYM Başkanı Prof. Dr. Ünal Yarımağan, Bilişim'in sorularını yanıtladı. Yarımağan söyleşisi, bilişimin gelişim süreçlerinden günümüzdeki e-uygulamalara kadar geniş bir dönemi kapsarken, bilişim camiasına yeni katılacaklar için de önemli mesajlar içeriyor.

Sayın hocam, bizler sizi yakından tanıyoruz. Ancak derneğimiz 9000 üyeyi aştı ve pek çok genç bilişimci aramıza katıldı. Konuşmamıza, sizi tanıtmak için akademik ve diğer idari görevlerinizle ilgili olarak başlayabilir miyiz?

Akademik ve idari görevler deyince, 1970 yılından başlamak lazım. Ben bu mesleğe 1970 yılında başladım. Aslında bir elektronik mühendisi olarak Türkiye'ye döndüğümde, yine bir elektronik mühendisi olarak iş ararken Aydın Köksal'la karşılaştım. Aydın Köksal, "Gel Hacettepe Üniversitesi'nde beraber çalışalım" dedi. Bu sırada ben yurtdışına geri dönmek için anlaşma yapmıştım. Anlaşmayı iptal ettik. İşte o gün girdik bu mesleğe... 1970 yılının Mart ayında... Belirli bir süre Hacettepe Üniversitesi Bilgi İşlem Merkezi'nde idari personel olarak çalıştım. 1974 yılında bölüm kuruldu. Bölümü kuran kadro içinde ben de yer aldım.

1977'de Ortadoğu ile Hacettepe Üniversitesi birlikte eğitime başladık. Fakat ilk yıl Hacettepe Üniversitesi'ndeki bölümün adı "Bilgisayar Bilimleri Mühendisliği Bölümü" idi. ODTÜ'deki bölümün adı ise "Elektronik Hesap Bilimleri Bölümü..." Ama onlar da ilk mezunlarını vermeden, sanıyorum iki yıl içinde adlarını "Bilgisayar Mühendisliği Bölümü"ne çevirdiler ve dolayısıyla ilk mezunlarını bilgisayar mühendisi olarak verdiler. Yani aynı yıl başladık ve aynı yıl ilk mezunlarımızı verdik. İşte Türkiye'de ilk bilgisayar mühendisliği bölümleri böyle kuruldu. O zaman öğ-

KİTAPLARDAN...

Koray Özer
koray.ozer@tbd.org.tr

ALGORİTMALAR
Yazarı : Prof.Dr. Vasıf V.Nabiyev
Yayınevi : Seçkin *www.seckin.com.tr*, 2007
ISBN ve sayfa sayısı : 975 02 0354 2, 799 sayfa.

Algoritma sözcüğü 9 yy'da Bağdat'ta yaşayan Ebu Abdullah Muhammed İbn Musa el-Khowarizmi'nin (El Horazmi) adından gelmektedir. El-Horazmi, Kitap al Jabr W'al-Muqabala adlı kitabında (Cebir ve Mukayese Kitabı) onluk sayma düzenindeki dört işlem, birinci ve ikinci derece denklemlerin tanımlanması, karakök alma ve çeşitli ispatlarla matematiğin neredeyse temellerini atmıştır... Algoritma sözcüğü bu yüzden matematikte sayılarla sistematik bir biçimde yapılan hesaplamaların genel adına karşı gelir.

Matematik ve bilişimle ele alındığında algoritmlar kitapta şöyle tanımlanıyor: "..Matematik ve bilişimde önemli bir kavram olarak sonlu ve düzenli eylemler dizisinin betimlenmesini ifade eder. Bu işlemler dizisi bir veriye uygulandığında kesin bir sonuca, yani belli bir problemin çözümüne ulaşmaya imkan vermektedir. Dolayısıyla algoritma, bir sonucun bulunmasını kolaylaştıran, ama deneme-yanılmaya ve sezgisel çözümlemeye karşıt bir yöntemdir."

"Temel özellikleri genellik, işlemlerin önceden belirlenmiş sıralılığı, sıralılığı belirleyen komut yapısı, sonluluk ve sonuç alma olarak sıralanabilen" algoritmalara, kendimizi eğlendirmek için çözdüğümüz bilmecelerin, bulmacaların ve kimi problemlerin analiz edilerek matematikselleştirilmesi ve bilgisayar programı yardımıyla çözülebilecek hale getirilebilmesi şekliyle de bakabiliriz... Kitapta incelenen yüz algoritmanın bir kısmı eğlence dünyamızdan: Domino, Sudoku, Mastermind, ortaokul kitaplarında yer alan okek, obeb, Fibonecci sayıları, kriptolojiyle ilgili kimi hesaplamalar, labirentler, fraktaller, Boole cebiri, Gezgin Satıcı problemi, satranç bilmeceleri vs...

Algoritmalar konusunda Türkçe ve Rusça'da, gerek sayfa sayısıyla, gerek ayrıntılı ve titiz anlatımıyla bir ilk olan bu kitap, aynı zamanda konuya ilişkin fotoğraf, pul, grafik ve şekillerle zenginleştirilerek okuyucusunun beğenisine sunulmuş. Bilgisayarların tarihinin anlatıldığı bölümle, algoritmaların anlatıldığı bölümlerde konunun insani boyutlarına değinilmesi Algoritmalar kitabını kuru anlatımlı teknik kitaplar sınıfından kurtararak okunması kolay bir kitap haline getirmiş. Matematikten veya programlamadan hoşlanan ya da bilmece bulmaca çözmeye meraklı okurların kayıtsız kalmaması gereken bir kitap Algoritmalar.

SİZ KİMİN DİLİNİ KONUŞUYORSUNUZ?

TBD BİLİŞİM TERİMLERİ SÖZLÜĞÜNDEN SEÇMELER

http://www.tbd.org.tr/genel/sozluk.php

TÜRKÇE	İNGİLİZCE	TÜRKÇE	İNGİLİZCE
bakışımsız	asymmetric	çelişmek	conflict
basılı kopya	hard copy	çerçeve	frame
başvuru kitabı	user´s reference	çevrimdışı	off-line
beklemede	pending	çevirici	assembler
belgelik	archive	çekme menü	pull down menü
bellek	memory	çevrim içi	on-line
biçimleme dili	markup language	çıkarmak	eject
bilgi için	carbon copy	çıkış aygıtı	output device
birimsel	moduler	çıkış tepsisi	output tray
çekirdek (bellek)	core	çoklu ortam	multimedia

BAKINIZ... www.tdk.gov.tr
ÜYE OLUNUZ... www.tdk.gov.tr adresinde bulunan "Dağarcığınıza her gün iki söz" bağlantısına tıklayarak üye olunuz. Türk Dil Kurumu size her gün tanımıyla, kökeniyle, varsa, Türkçe karşılığıyla içinde iki sözcük bulunan bir e-posta gönderecek. Bilgileneceksiniz...

özellikle dil edinimi gibi bazı alanlarda bilişsel bilimlerin ilerlemesine önemli katkılarda bulunmuştur (Polk ve Seifert, 2002).

Bilişsel modelleme için kullanılan tekniklerin çoğu yapay zeka kökenli olmakla beraber, yapay zeka ve bilişsel modelleme alanlarının zamanla oldukça ayrı alanlar haline gelmiş olduğunu iddia etmek de mümkündür. Bunun birkaç sebebi var. Öncelikle bilişsel bilimlerde de biliş ve zekanın ilişkisi şaşırtıcı bir şekilde yeterince üzerinde çalışılmış ve açıklanmış bir konu değildir. Uygulamada yapay zeka alanı ise pratik başarıma yönelik, özellikle istatistik tabanlı yöntemlerin yaygın kullanıldığı bir mühendislik alanına dönüşmüştür.

Bilgisayarların da insana özgü bir zekaya sahip olup olamayacakları tartışmaları, daha çok felsefi platformlarda devam etmektedir. Bilişsel modelleme alanı, yapay zeka alanındaki gelişmelerden oldukça düzenli bir şekilde besleniyor olmakla beraber, tersine bir akış çok fazla söz konusu değildir. Buna rağmen bir grup yapay zeka araştırmacısı "AI-hard" olarak nitelendirilen zor yapay zeka problemlerinin çözümü için bilişsel bilimler çalışmalarıyla yapay zeka çalışmaları arasında daha fazla etkileşim olması gerektiğini savlamakta, bu konuda özellikle bilişsel özellikler taşıyan etmenlerin tasarımında bilişsel modellemeden ve genel olarak bilişsel bilimler bulgularından daha çok yararlanmak için çalışmalar yapmaktadırlar.[1]

Bilişsel Bilimleri dar bir alanda hakkıyla tanıtmak çok da olası değil. İlgilenenler için Internet bağlantıları ve İngilizce bilgileri olduklarını varsayarak birkaç referans vermek istiyorum: MIT'nin açık ders kaynakları (İng. OpenCourseware) projesinde yayınladığı Beyin ve Bilişsel Bilimler kaynakları kapsamlı bir başlangıç için önerilebilir.[2]

Binyılımızın başında gerçekleştirilen bir "millenyum" projesiyle 2000 yılı itibariyle Bilişsel Bilimler açısından en önemli kabul edilen eserler oylanmıştır, bu seçkiye göz atmak da bilgilendirici olacaktır. [3]

Akademik eğitim programlarının ve araştırmaların güncel durumuna daha detaylı eğilmek isteyenler, Bilişsel Bilimler Topluluğu (İng. Cognitive Sciences Society)[4] ve MIT Yayınları tarafından desteklenen, paralı olmakla beraber makul deneme süreleri olan CogNet'e[5] bakabilirler.

[1] *Bkz. http://www.aaai.org/Symposia/Spring/sss06.php*

[2] *Bkz. http://ocw.mit.edu/OcwWeb/Brain-and-Cognitive-Sciences/index.htm*

[3] *http://www.cogsci.umn.edu/OLD/calendar/past_events/millennium/home.html*

[4] *http://www.cognitivesciencesociety.org/*

[5] *http://cognet.mit.edu/*

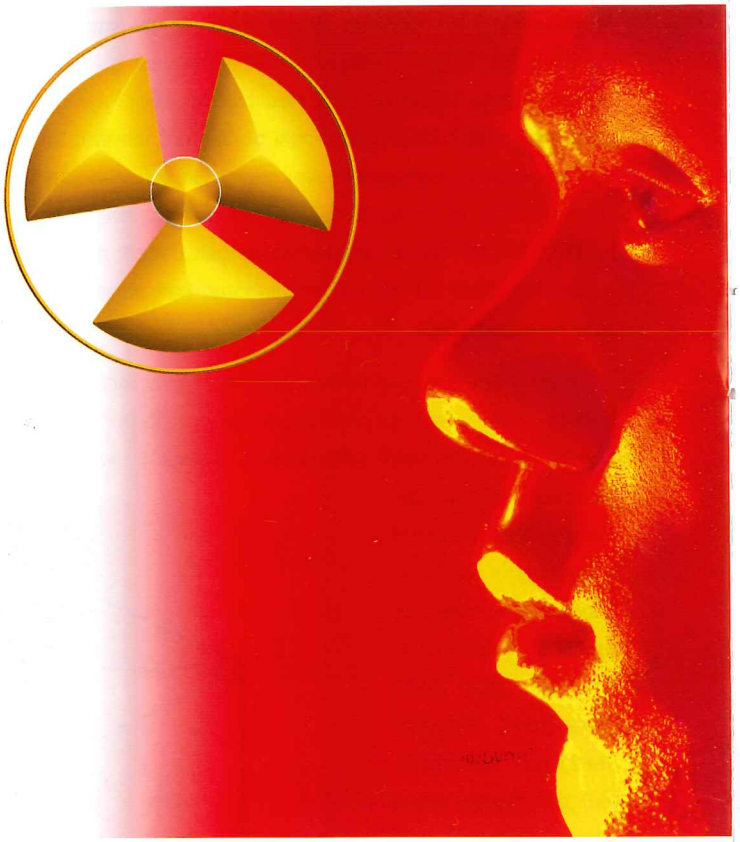

Ülkemizde Bilişsel Bilimler eğitimi, bu ad altında sadece lisansüstü düzeyde verilmektedir: ODTÜ'de Enformatik Enstitüsü bünyesinde bulunan ve yüksek lisans ve doktora düzeyinde eğitim veren Bilişsel Bilimler Ana Bilim Dalı[6] ve Boğaziçi Üniversitesinde Sosyal Bilimler Enstitüsüne bağlı Bilişsel Bilimler yüksek lisans programı[7]. Bunlara ek olarak, çeşitli üniversitelerimizde bilişsel bilimlere katkı veren ana disiplinlerde de bilişsel bilimlerle ilgili dersler almak ve araştırma yapmak mümkündür. İlgilenenler için uygun başlangıç noktaları vermiş olduğumu umarak, bu zevkli bilim alanının, kendimize yönelttiğimiz pencereleri sadece aralamakla kalmayıp sonuna kadar açabilmesini diliyorum.

Kaynaklar:

Bechtel, W., A. Abrahamsen ve G. Graham. (1998). The Life of Cognitive Science. Bechtel ve Graham (ed.), A Companion to Cognitive Science. Oxford, UK: Blackwell Publishers.

Polk, T. ve C.Seifert (2002). Cognitive Modelling. Cambridge, Mass.: MIT Press.

[6] *http://cogsci.ii.metu.edu.tr/*

[7] *http://www.cogsci.boun.edu.tr/indextr.htm*

retim üyesi de yoktu. Biz Hacettepe Üniversitesi'nde bir Bilişim Enstitüsü kurduk. Bilişim Enstitüsü'nün amacı, öğretim üyelerini yetiştirmekti. Biz orada doktora yaptık. Yani bölümün ilk öğretim elemanları Bilişim Enstitüsü tarafından yetiştirildi. Ben doktoramı 1974-1978 yıllarında Bilişim Enstitüsü'nde yaptım. 1977 yılında bölümde eğitim başladı. 1974 yılında, bölümün kurulma çalışmaları sürerken, enstitüde eğitim başlarken ÖSYM'nin, daha doğrusu o günkü adıyla "Üniversitelerarası Seçme Sınavı (ÜSS)"nin İstanbul Üniversitesi'nden Hacettepe Üniversitesi'ne gelmesi gerçekleşti. O günkü rektörümüz İhsan Doğramacı da bu projede birinci derecede çalışması gereken kişileri belirledi. Onların arasında ben de vardım. 1974 yılından beri de bugünkü ÖSYM ile ilişkilerim sürekli devam etti. Ama hep üniversitedeki görevime paralel olarak...

Doçentliğimi tamamladıktan sonra profesörlüğe yükseldim. Hacettepe Üniversitesi'nde öğretim üyeliğine ek olarak 1985 yılında Bilgi İşlem Daire Başkanlığı görevini üstlendim. 12 yıl o görevi yürüttüm. Bölüm başkanlığı görevini de 12 yıl süre ile yürüttüm. Hatta bir dönem, daire başkanlığı ve bölüm başkanlığı görevlerini birlikte sürdürdüm. Bu iki görev de bitti. Bu arada tabii Yükseköğretim Kurulu ile ilişkilerimiz oldu. Önce Bilgisayar Milli Komitesi kuruldu. Sonra da Enformatik Milli Komitesi. Bu komitelerde bana da görev verdiler. Bilgisayar Milli Komitesi'nde görevim başkanlık, Enformatik Milli Komitesi'nde ise üyelikti. Bunların dışında da 2004 yılında ÖSYM Başkanlığı görevi verildi. 2004 yılından beri üniversitedeki öğretim üyeliği görevime ek olarak, 38. maddeyle görevlendirildiğim ÖSYM Başkanlığı görevini yürütüyorum.

Bilişim sektörüne uzun yıllar emek vermiş, uzman ve deneyimli bir öğretim üyesi, yöneticiolarak Türkiye'nin bilişim sektöründeki yerini nasıl buluyorsunuz?

Bir ülkenin birçok sektörü birbiriyle paralellik gösterir. Yani hiçbir sektör diğerlerinin çok fazla ilerisinde veya gerisinde olmaz. Buna göre Türkiye'nin ortalama gelişmişlik düzeyine bakarsanız, bence bilişim sektörü diğer sektörlere göre bir hayli ileride. Yani Türkiye'nin genel konumuna göre bilişim sektörü daha önde... Çünkü bilişim konusunda Türkiye açıkçası erken davrandı. Örneğin, ben Fransa'da eğitim gördüm. 1966 mezunuyum. 1966 yılında Fransa'da da bilgisayar mühendisliği bölümü yoktu. Yani ilk bilgisayar mühendisliği bölümü orada da 70'li yılların başında kuruldu. Biz de 1977'de kurduk. Yani yıllarca sonra değil... Daha sonra bölümler arka arkaya geldi, örgütlenildi. Kamu kuruluşlarından başlayarak bilgisayar kullanımı yaygınlaştı. Bugünkü durumda Türkiye'nin önemli bir potansiyelinin olduğunu düşünüyorum. Yani tabii donanım konusunda değil de yazılım konusunda ciddi bir potansiyelimiz var. Başlıca eksiğimiz organizasyon yetersizliği, bir de örgütlenme. Büyük örgütler kurup, deneyimli kadrolar oluşturamamamız. Çünkü bu büyük yatırım gerektiriyor. Yani Türkiye'de günü kurtarmaya çalışan firmalarımız var. Böyle olduğu için belki bir miktar eksiklerimiz var, ama genelde benim değerlendirmem, bilişim sektörü Türkiye'de olması gerekene en azından yakın bir konumda.

Haziran 1981'de Hacettepe'den mezun olan Türkiye'nin ilk altı bilgisayar mühendisi, bölümün öğretim üyeleri, yardımcıları ve konuklarla, Hacettepe Üniversitesi Beytepe Yerleşkesi'nde, kutlama partisinde. TBD'nin onuncu yılında, kurucu üyelerinden üçü: Dr. Ersay Gürsoy (ayakta, soldan 1.), Dr. Aydın Köksal (soldan 7.), Dr. Ünal Yarımağan (soldan 14.) ve ilk bilgisayar mühendisleri, ayakta: Nilüfer Batmaz, Nedret Tokman (Bölüm Başkanı Aydın Köksal'ın iki yanında), oturanlar, soldan: Abdülkadir Yener, Hürriyet Aydın Ok, Vasfi Orbay ve sınıf birincisi Fahir Ergincan.

Türkiye'nin bilişim pazarında rekabet açısından güçlü ve güçsüz yönleri nelerdir? Eksik yönleri gidermek açısından devlet nasıl bir görev üstlenmelidir?

Güçlü yönleri insan kaynakları... Bizim teknik açıdan oldukça iyi yetişmiş, önemli ölçüde elemanımız var. Güçsüz yönümüze gelince, bu biraz da bizim kültürümüzden veya diğer sektörlerdeki bilgi birikimi eksikliğinden kaynaklanıyor diye düşünebilirim. Biz örgütlenmeyi, organizasyonu, planlamayı, dokümantasyonu, planlı çalışmayı diğer ülkeler gibi çok kolaylıkla yapamıyoruz. O da tabii bizi büyük projelerde, büyük çalışmalarda, rekabette bir miktar geride bırakıyor. Ama bunun zaman içinde aşılabileceğini düşünüyorum. Örneğin, bir batı ülkesinden gelen kişi, bir konuyu anlattığınızda hemen oradan analizini yapıyor, raporlarını hazırlıyor. Onlarda bilgi birikimi ve deneyim var. O bilgi birikimi, o ülkenin biraz da kültüründen geliyor. Yani insanlar öyle yetiştiriliyorlar. O ülkelerde uzun zamandır sanayi var. Dolayısıyla teknolojiyi kullanmayı, analiz yapmayı, tasarım yapmayı biliyorlar. Türkiye bunlara çok sonradan başladı. Yani sadece bilişim sektöründe değil, diğer alanlarda da bizim en eski firmalarımız Cumhuriyet döneminin firmaları. O da devlet eliyle kurulmuş firmalar. Oysa batı toplumunda yüz yıllık, iki yüz yıllık firmalar var. Onların bilgi birikimi, onlara bize göre avantaj sağlıyor. Bence en büyük eksiğimiz bu. Yoksa yetişme açısından, bilgi açısından, çalışma açısından, hırs açısından Türkiye'nin batı ülkelerinden hiç de geride olmadığını düşünüyorum.

Çoğu bilgisayar mühendisliği bölümü öğrencileri olmak üzere 33 üniversitemizde TBD-Gençlerimiz var. Onlara ne mesaj vermek istersiniz?

Tabii onlara esas mesajı herhalde eğitimleri sırasında hocalarının vermiş olması gerekir. Benim şu aşamada ona ekleyeceğim, disiplinli çalışma alışkanlığı kazanıp, sadece günü kurtarmakla yetinmemeleri ve sistemli çalışmaları olacak. Belgeleme konusunda, metodoloji kullanma konusunda eksik kalmasınlar. Çünkü büyüklük aşamasında veya gelişmişlik aşamasında ben-

ce Türkiye'nin eksiği bu. Yoksa teknik bilgi açısından bizimkilerin hiçbir eksiği yok.

Türkiye'de e-Avrupa+ projesinin de tetiklemesiyle son beş yıldır birçok e-devlet projesi diye genel olarak adlandırabileceğimiz uygulama yaşama geçirildi. Sizce Türkiye önemli bir yazılım pazarı mıdır? Bu uygulamalar da dikkate alındığında yazılımın geleceği hakkında düşünceniz nedir?

Bence bunun iki boyutu var. Bir, kendi ihtiyaçlarımızı karşılamak. Çünkü, bence yazılım öncelikle bizim için lazım. Tabii daha sonra da bu bilgiyi diğer tarafa satarak, şirketlerimizin uluslararası piyasalara açılması... Bunun birinci kısmı Türkiye açısından önemli. Türkiye'nin bilişim konusunda daha geliştirmesi gereken çok proje var. e-devlet projesi, ne aşamadadır bilmiyorum ama geçmişten bildiğim kadarıyla bizde bu tip organizasyonlar çok sağlıklı olarak yürütülemiyor. Yani hep merkezi organizasyonlarla yapılmaya çalışılıyor. Geçmişte, hatırlıyorum, mesela Başbakanlık Devlet Durum Merkezi kurulmaya çalışıldı. Bütün devletin bilgilerini bir merkezden yönetelim düşüncesi vardı. Bu olacak bir iş değil. Şimdi e-devlet projesinde de nasıl gelişiyor bilmiyorum ama ben e-devlet projesiyle ilgili olarak şu örneği yıllar önce söyledim. Türkiye'de e-devletin gerçekleşmiş olmasının bir göstergesi şu olabilir; ben pasaport çıkarmak istediğimde ve Emniyet Genel Müdürlüğü'ne gittiğimde, 10 dakika içerisinde pasaportumu elime veriyorlarsa, Türkiye'de e-devlet gerçekleşmiştir.

Bunun için tabii arka planda Askerlik Dairesi'nin, Adalet Bakanlığı'nın, İçişleri Bakanlığı'nın daha başka bazı kurumların bilişim sisteminden yararlanmak gerekir. Çünkü pasaport çıkarırken benim vergi borcum var mı, askerlikle ilişkim var mı, yurtdışına çıkmama engel bir durumum var mı diye bakacaklar. Kurumumdan belki izin alınması gerekecek, bir kamu çalışanıysam onu soracaklar... Bütün bunların 10 dakika içerisinde gerçekleşmesi lazım. Bunun için bütün bilgileri bir yere toplamak, merkezi bir sistem oluşturmak gerekmez. Her kurum kendi uygulamalarını bilişim ortamında gerçekleştirse, bunların birbirleriyle iletişimi için gerekli altyapılar oluşturulursa e-devlet gerçekleşmiş olur.

Şu anda "E-devlet Kapısı" diye bir proje var. Konuyla ilgili olarak ÖSYM'ye de geldiler. ÖSYM'de hazır bilgi olduğu için bizi de oraya koymak istiyorlar. Bütün kamu hizmetlerini tek bir kapıdan vermenin ne anlamı var, bu kadar gerekli mi diye düşünüyorum. Üstelik bu yaklaşım işi zorlaştırabilir de. Bizim hizmetimiz böyle bir kapıda yer almak için uygun değil çünkü bizim hizmetlerimiz sürekli değil. Örneğin, nüfusun KPS hizmeti gibi değil. Nüfus bilgisi sorgulama, senenin 365 günü sürekli verilen bir hizmet. Bizde ise senenin 365 günü sürekli verilen hiçbir hizmet yok. 15 gün kayıt alıyoruz. Ondan sonra 5 gün tercih alıyoruz. Her hizmet belli bir tarihte başlıyor, belli bir tarihte bitiyor. Bu yılki uygulamamız geçen yılki uygulamadan farklı. Belli bir tarihte sonuç açıklıyoruz. İki gün sonra, o sona eriyor. Ben bunu anlatmakta güçlük çektim. "Sizin e-devlet kapısında yer alacak uygulamalarınız nelerdir?" diyorlar. Bu örnekler acaba kamu bilişim projelerine sağlıklı yaklaşılıyor mu diye düşündürüyor. Oysa her kurum kendi işini, kendi üstüne düşeni yapsa yeterli olmaz mı? Biz kendi açımızdan kendimize düşeni yapıyoruz.

ÖSYM olarak, bilişim teknolojisini en çok kullanan kurumlardan biri olduğumuzu düşünüyorum. Bu biraz da ben bu göreve geldikten sonra gerçekleşti. Bilişimci olmamdan kaynaklanıyor. Birkaç rakam vereyim; 2006 yılında değişik sınavlara girecek yaklaşık 4 milyon adayın internet üzerinden fotoğraflı başvurularını aldık. Kayıt işlemlerini gerçekleştirdik. 5 milyona yakın adayın internet aracılığıyla tercihlerini aldık. Bütün sınav sonuçlarını internet üzerinden açıklıyoruz. Aday portalımız var. Adaylar oraya girip, kendi bilgilerini denetliyor, gerekirse değiştiriyorlar. Yılların birikimi ile ÖSS sonuçlarını bir saat içinde bir milyondan fazla kişinin öğrenmesini sağlayacak noktaya geldik. Ama bunun için bir taraftan bizim personelin birikimini, bir taraftan da firmaların birikimini kullandık. Yani klasik uygulamalar yerine, özel birtakım uygulamalar geliştirildi. Yaygın bir platform oluşturularak bunlar gerçekleştirildi.

Bütün uygulamalarımızda artık kişilerin kimlik bilgilerini KPS'den alıyoruz. Yani klavyeden ad, soyad, vb. girmeyi bıraktık. Şimdi benzer biçimde diğer kurumlar da bizim hizmetlerimizi kullanmak istiyorlar. TÜBİTAK'tan, üniversitelerden böyle talepler geliyor. Bunun için uygulamaların arka planında bilgi alışverişinin gerçekleşmesi lazım. Sorunuzun başlangıcına dönersek, e-devlet için önce her kurumun belli bir seviyeye gelmesi gerekir.

Türk bilişim sektörünün AB sürecindeki davranış biçimi nasıl olmalıdır?

AB süreci dendiğinde işin rekabet kısmı ortaya çıkıyor. Eğer Türkiye'nin AB'ye girmesi gerçekleşirse, bizim firmalar birtakım avantajlar elde edecekler ama buna karşılık Avrupa ülkelerindeki firmalar da aynı hakları Türkiye'de elde edecekler. Dolayısıyla rekabet daha önemli bir konuma gelecek. Bu belki başlangıçta bir süre bizim aleyhimize çalışabilir ama ilerleyen yıllarda insan gücü potansiyelimizin fazlalığı dolayısıyla, bizim lehimize dönüşür diye düşünüyorum. Ama bunu gerçekleştirmek için firmalarımızın, bundan sonra çok planlı, programlı çalışması gerekir. Örneğin, sadece günü düşünmemeleri lazım. Ben bilişim sektöründeki firmaları zaman zaman eleştirdim de bu konuda... Çünkü çoğu, açıkçası günü düşünüyor. Belli bir uygulamanın gelecekte onun lehine, aleyhine getireceği şeyleri çok fazla hesaplamıyor. Ya bilerek hesaplamıyor ya da bunu gerçekleştirmek için arkalarında bir güç yok. Çünkü mali açıdan güçlü olmaları gerekiyor. Ancak güçlü firmalar ileriye dönük yatırımlar yapabilirler. Sadece günü düşündüğünüzde ve bazı projeleri olması gerekenden daha kalitesiz gerçekleştirdiğinizde, tabii bunun ileriye yönelik yansımaları olur. AB ortamında, AB'ye girersek, bu eksiklerimiz bizi geri planda bırakır. Ama bu eksiklerimizi kapatırsak, sayıca daha güçlü olduğumuz için ve eğitim kalitesi açısından da bence çok geride olmadığımız için, bu bize Avrupa pazarına girme şansını getirir.

tanımlayarak da yapabiliriz; beynimizdeki somut yapıların ve fizyolojilerinin, bilişsel süreçlerle ilişkilendirilmesi şeklinde de olabilir. Peki bu bilgiler birbiriyle nasıl birleştirilebilir? Ayrı düzeyde bilgiler midir? Zihin düzeyindeki bilgilerimizi, beyin düzeyindeki bilgilerimize indirgemek olası mıdır? Bu soruların yanıtları Descartes'dan bu yana, bilişsel bilimlerde tartışılan bir konu. Pratikte, bilişsel bilimler araştırmacıları çok değişik düzeylerde farklı yöntemlerle bu çok parçalı yapbozun parçalarını biraraya getirmeye çalışıyorlar.

Bilişsel Bilimlere, bilgi birikimi ve yöntemleri açısından en etkin katkı veren disiplinleri psikoloji, sinirbilim, dilbilim, bilgisayar bilimleri ve felsefe olarak sıralayabiliriz. Dolayısıyla, yaklaşımlar da bu bilim dallarının geliştirdiği farklı yöntemler kadar değişik olabiliyor. Davranışsal deneyler yapan biliminsanları olduğu gibi, fMRG (Fonksiyonel Manyetik Rezonans Görüntüleme) gibi beynin aktive olmuş alanlarını belli bir uyarana bağlayarak görüntüleme olanaklarını kullanan deneysel çalışmalar yapanlar da var. Kimi araştırmacılar, özellikle geliştirilen teorilere evrimsel bir perspektif de katabilmek için hayvanlar üzerinde çalışıyor. Kimileri normal yetişkin katılımcıların ve onların bireysel farklılıklarının yanı sıra gelişimsel açıdan teorilere destek verebilmek için bebekleri ve çocukları, değişik zihinsel patalojileri bilişsel bilimler açısından değerlendirebilmek için bu şekilde rahatsızlıklar geçirmiş kişileri inceleyebiliyorlar. Bilişsel aktivitelerimizin, içinde yaşadığımız sosyal gruplar ve kültürle ilgisini anlamak için antropologlarla çalışan bilişsel bilimciler de var. Dilbilimciler dil yapılarını değişik yöntemlerle inceleyebiliyorlar, felsefeciler kavramsal ve yöntemsel boyutlarda geliştirilen argümanlara ışık tutabiliyorlar. Peki tüm bunların içinde, bu derginin okuyucularının daha aşina olduğu "biliş" türünün, bilişimin yeri ne?

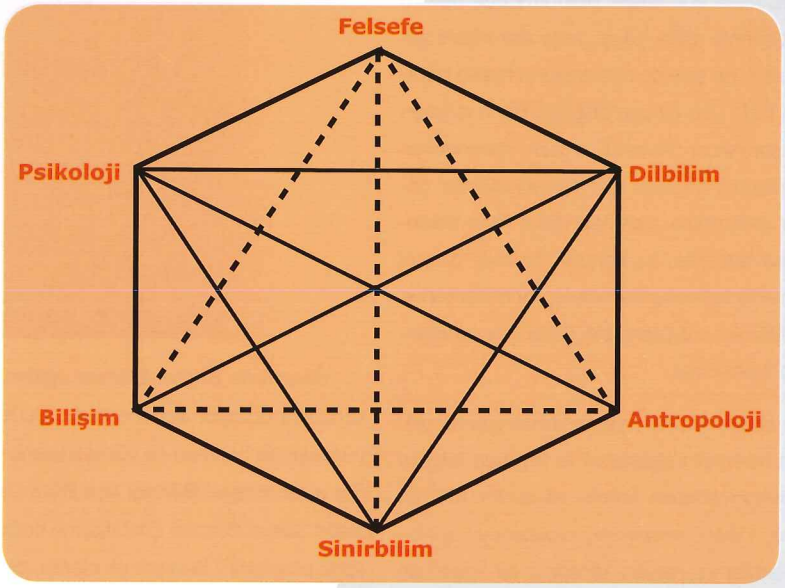

Bu soruya yanıt verebilmek için bilişsel bilimlerle bilgisayar bilimlerinin tarihi gelişimine de biraz bakabilmek gerekli. Günümüzden 50 yıl kadar önce, bilgisayarların sembolik berimleme (İng. computation) yapabilmesinin heyecanının duyulduğu dönemle bilişsel bilimlerin özellikle psikolojide ve dilbilimde davranışsal ekollere bir tepki olarak resmen doğduğu dönem, çok önemli bir beraber gelişme evresi gösteriyor. Sembolik berimleme olanakları, bilgisayarın da insana özgü bir akıl yürütme, bir zeka gerektiren görevlerde kullanılabileceğini hatta kimilerine göre bilgisayarların da insana özgü bir zekaya sahip kılınabileceğini savlayan Yapay Zeka (İng. Artificial Intelligence) alanının doğuşuna katkıda bulundu.

Benzer bir şekilde, sembolik berimleme bilişsel psikolojinin 1960-1980 arası yıllarda temel bakış açısını oluşturacak olan "bilgi işleme" perspektifini de tetikleyen etkenlerden olmuştur. Bu perspektif, zihnin, beyin denilen donanım üstünde işleyen bir tür yazılım olduğu, veri yapıları ve algoritmalarla karakterize edilebileceği benzetimi üzerine kurulmuştur. Bilişsel bilimlerin sonraki yıllarında bu benzetim çeşitli açılardan tartışılır konuma gelmiş olsa da, bu ortak nokta, örneğin Massachusetts Institute of Technology (MIT)'de 1956 yılında düzenlenmiş olan "Bilgi Teorisi" (İng. Information Theory) seminerinin Newell, Simon, Minsky, McCarthy, Shannon, Miller ve Chomsky gibi katılımcılarıyla hem yapay zekanın, hem de bilişsel bilimlerin resmi doğuşunun ortak bir noktası olarak önerilmesine katkıda bulunmuştur (Bechtel, Abrahamsen ve Graham, 1998).

Günümüz bilişsel bilimlerinde yöntem ve bilgi kaynağı olarak bilişimin yeri nedir? Bu soruya yanıt verebilmek için de "bilişsel modelleme" kavramını açmamız gerekli. Bilişsel modelleme, yapay sinir ağları veya temelleri bilişsel tabanlı uzman sistemler olan bilişsel mimariler gibi bilgisayar yöntemleri kullanılarak bilişsel süreçlerin modellenmesidir. Amaç, davranışsal çalışmalara yeni hipotezler üretmelerinde ve değişik veriler toplamalarında yol gösterecek, mevcut bulgulara olabilirliği yüksek açıklamalar getirebilecek, birden fazla alandan gelen bilgilerin birleştirildiği ve bilgisayar programlarının doğası gereği soyutlamalar ve net anlatımlarla ifade edilen modeller üretebilmektir. Bu modeller

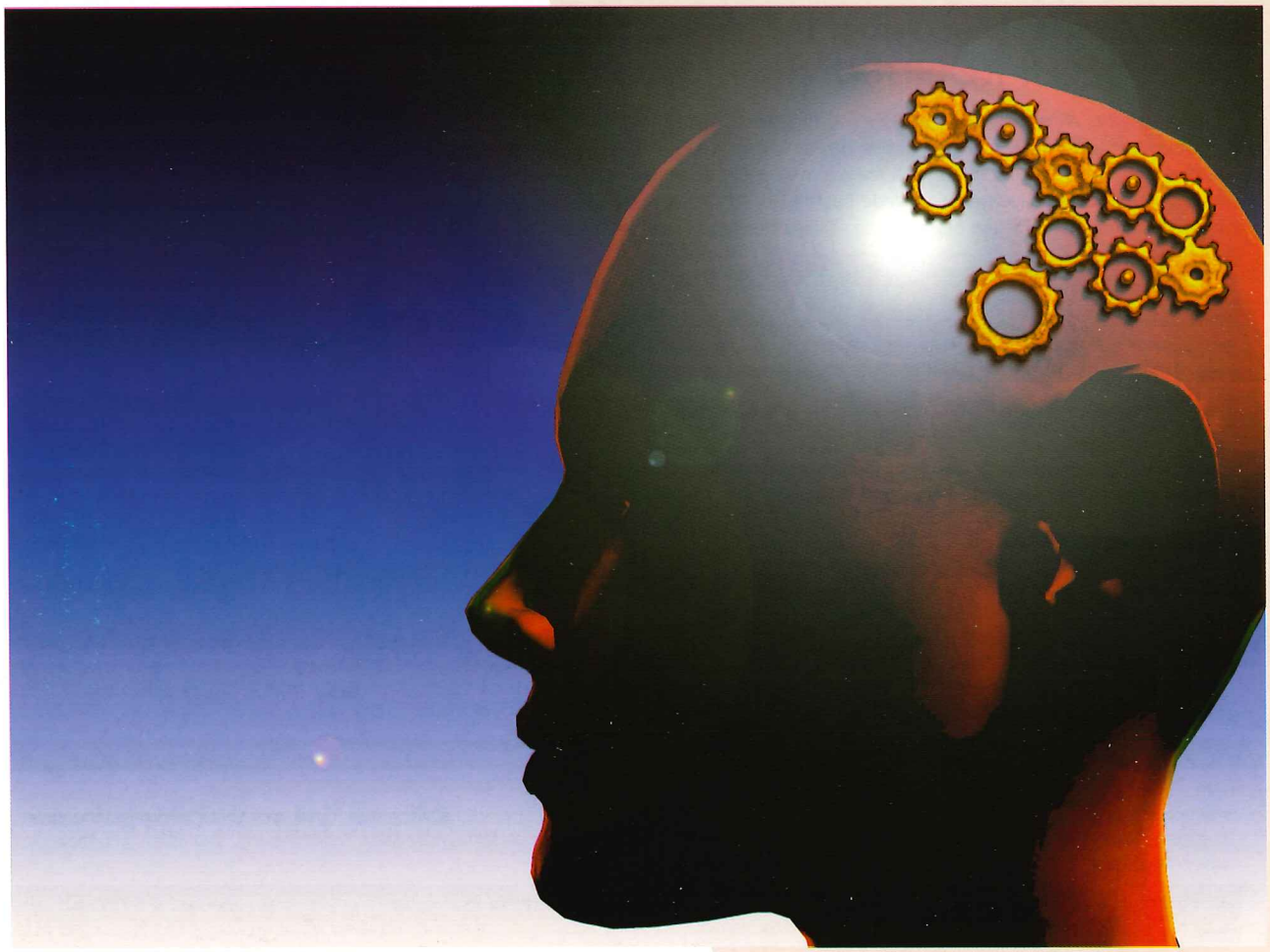

BİLİŞSEL BİLİMLER: KENDİMİZE ARALADIĞIMIZ PENCERE

Bilge Say
Bilişsel Bilimler Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi
Enformatik Enstitüsü
Orta Doğu Teknik Üniversitesi
bsay@ii.metu.edu.tr

Bilişsel Bilimler (İng. Cognitive Science(s)), insanın yüzyıllardır süren kendini anlama çabasını, bilimsel bir çatı altında, disiplinlerarası olarak sürdürdüğü çok ilginç ve hızla gelişen bir bilim alanı. Peki, kendimizi anlamaktan ne anlıyoruz?

Biliş (İng. cognition; Latince tümüyle bilmek anlamına gelebilecek "cognoscere" eyleminden türetilmiş bir sözcük), zihnimizdeki (İng. mind) bilgi edinme ve işleme eylemlerinin tümünü veya bir kısmını çağrıştırmak için kullanılan bir tanımlama. Öncelikle, algı, dikkat, öğrenme, bellek, düşünme ve karar verme, dil edinimi ve kullanımı gibi temel bilişsel süreçleri anlamaya çalışıyoruz. Kimi araştırmacılar bunu bir adım daha ileri götürerek klasik olarak bilişsel süreç olarak görülmeyen duygulanma gibi süreçlerin diğer süreçlerle ilgisini ve hatta nesnel çalışması çok zor olan bilinç gibi kavramları da daha iyi anlamak için çalışıyorlar.

Bu anlayışı, zihinsel düzeyde daha soyut yapı ve işlevler

Bilişim suçlarının günümüzde artış göstermesini neye bağlıyorsunuz?

Aslında ben artış gösterdiğini pek sanmıyorum. Yani ilk günden beri bilişim suçları vardı. Bütün teknolojiler iyi amaçlar için geliştiriliyor ama bunu kötüye kullananlar da oluyor. En basit örneği silah. Savunma için geliştirilen birtakım silahları insanlar birbirini öldürmek için de kullanıyor. Bilişim teknolojileri, özellikle de internet, kötü amaçlar için ilk günden beri kullanıldı. Günümüzde başka biçimlerde ortaya çıkıyor. Bilişim suçları dediğiniz; yetkisiz kişilerin bilgi çalması veya bilgi bozması olabilir. Bunu bazıları sırf meraktan, kişisel tatmin için, kimileri ise kötü niyetle, menfaat sağlamak için yapabiliyorlar. Başka sektörlerde de buna benzer kötü niyetli uygulamalar oluyor. Ama bunları yasaklama için vesile yapmamak lazım. Kötü niyetli kullanımları engellemek için de gerekli önlemlerin alınması gerekli.

Günde kaç saatinizi internete ayırıyorsunuz?

Benim ÖSYM ve üniversitedeki günlük çalışma sürem yaklaşık 10 saat. Bu 10 saatin en az 6 -7 saatini bilgisayarın başında geçiririm. Tabii sürekli internet kullanmıyorum. Yazı, çizi yapıyorum, sunum, rapor ve ders notu hazırlıyorum. Günde birkaç saat de haber almak ya da belirli konularda araştırma yapmak, bankacılık işlemlerimi gerçekleştirmek için interneti kullanıyorum. Dolayısıyla, bu da günde 10-15 dakikamı alıyor diyebilirim. Çünkü her gün elektrik ya da telefon ödemesi gibi bir ya da birkaç işlem yapmam gerekebiliyor.

Bildiğiniz üzere, son yıllarda birçok üniversite açıldı. Yeni üniversitelerin açılması eğitime katkı sağlar mı? Yeni üniversiteler açmak yerine, kalifiye eleman yetiştirmek daha önemli değil midir?

Türkiye'de her yıl 600-700 bin kişi ortaöğretimi bitiriyor. Bu rakam bundan 3-6 yıl önce 500 bin idi ama bugün 700 bine yaklaştı. Türkiye'nin ekonomik durumu nedeniyle, işsizlik sorunu nedeniyle, bunların önemli bir kısmı, yüzde 80'inin üstünde bir kısmı, yükseköğrenim görmek istiyor. Dolayısıyla Türkiye'de yükseköğrenim görmek isteyen aday sayısı yılda 600 binin üzerinde. Eğer siz bu kitleye sadece, örneğin 300 bin kişilik bir imkan sunarsanız, 300 bin kişi dışarıda kalır. Bu 300 bin kişi, birike birike, 1,5-2 milyon kişi oluşturur. Bugünkü durumun kökeninde, biraz da Türkiye'nin koşullarından kaynaklanan arz talep dengesizliği var. Türkiye'de lise mezunu olarak iş bulmak ve tatmin olmak neredeyse mümkün değil. Meslek Yüksek Okulu mezunlarının iş bulma imkanları bir miktar daha çok. Ama onlar da çoğunlukla asgari ücretin ötesine geçemiyorlar. Ancak üniversite mezunu olursanız, tabii piyasa imkanları, iş bulma imkanları daha fazla olan belirli mesleklerden mezun olursanız, o zaman bir üst sınıfa geçme şansınız var.

Türkiye'de alt tabakadaki gençler için iyi bir üniversitenin, iyi bir bölümünden mezun olmak neredeyse tek çıkış yolu. Dolayısıyla üniversite için müthiş bir rekabet var. Bu rekabet de birtakım çarpık durumlar yaratıyor. Bence bunun tek çözümü, Türkiye'de yükseköğretim kapasitesini artırmak. Türkiye'de yükseköğretim kapasitesi, bugün için açıköğretimi saymazsak, en çok 400 bin. Bu 400 binin en çok yarısı lisans programları. Ön lisans programlarına ilgi çok fazla olmadığı için bu kapasite yetersiz kalıyor. Bu kapasite yüzde 50 artırılmalı. Ama bunun yüzde 50 artırılması da sadece yeni üniversite kurmakla olmaz.

Geçen sene 17 yeni üniversite kuruldu ama bu kontenjan artışı sağlamadı, yani sadece bir tabela değişikliği oldu. Mesala bir üniversiteye bağlı üç fakülte ile yeni bir üniversite, yeni bir rektörlük oluşturuldu ama kapasite artışı olmadı çünkü ne öğretim üyesi, ne idari personel sayısı, ne bina sayısı ne de öğrenci sayısı arttı. Olay bu değil. Olay kapasitenin artırılması. Kapasiteyi artırmak için tabii yeni üniversite kurmak bir çözüm. Mevcut üniversitelerin imkanlarını artırmak bir başka çözüm.

Türkiye'de şöyle bir izlenim var; bir ile üniversite ya da bir yüksekokul kurarsanız, o ile bir hareket getirir, gelişmesine katkıda bulunursunuz. Dolayısıyla her tarafa üniversite ya da yüksekokul kurmak gerekir. Ama Türkiye'nin bütün illerini, ilçelerini, yükseköğretim kurumlarıyla geliştiremezsiniz. Yani Türkiye bir seçim yapmalı. Demeli ki, örneğin şu 30 ilimi üniversite merkezi olarak belirliyorum. Üniversiteleri buralara kuracağım. Şu illerimin gelişmesini daha çok sanayileşme ile sağlayacağım. Şu illerimi turizmle geliştireceğim. Yapmaya çalıştığınızda tabii bu illerde kalmıyor, ilçelere de yayılıyor. Bir ilçede bir meslek yüksekokulu var, ama bu ilçenin ne kütüphanesi, ne sineması, ne tiyatrosu, ne de kültürel etkinlikleri var. Yani oradaki öğrenciler üniversite havasını teneffüs edemiyor, diğer üniversite öğrencileriyle de temasları olmuyor. Yükseköğretimin kendilerine kazandırması gereken birçok şeyi edinmeden mezun oluyorlar. Bunu birçok rektör de söylüyor. Örneğin Konya'da çok güzel bir üniversite kampusu var, çok da geniş. Niçin meslek yüksekokulları o kampusun içinde olmuyor? Niçin öğrencilerin birbirleriyle kültürel iletişimi sağlanmıyor? Niçin öğrencilerin o kampusteki olanaklardan, etkinliklerden yararlan-

maları sağlanmıyor da uzak bir ilçeye götürülüyorlar? Bu, doğru yaklaşım değil. Burada sanıyorum siyaset daha ön plana çıkıyor. Türkiye'de bir taraftarlık var. İnsanlar genellikle kendi kasabasının, kendi okulunun taraftarı oluyorlar. Benim okulum başarılı olsun. Kendi kasabasını tutuyor. Benim kasabam biraz gelişsin. İyi de, bunu belli bir plan, program çerçevesinde yapmayınca genelde istenilen amaca ulaşmanız gerçekleşmiyor.

ÖSYM'de, soruların hazırlanmasından sınav yapılmasına kadar olan süreçte bilgi teknolojilerinin kullanımı konusunda durum nedir?

ÖSYM'nin Ankara'da bir merkezi var ancak ÖSYM sadece Ankara'daki merkezde çalışan 300 kişiyle sınırlı değil. Tüm üniversitelerde bize destek olan sınav merkezi yöneticileri, onların yardımcıları ve çok sayıda öğretim elemanı bulunuyor. Ortaöğretim kurumlarının yöneticileri ve öğretmenleri de var. Her okulda ÖSYM temsilcileri yer alıyor. Bunların hepsinin birlikte bilgisayar kullanmasını, bilişim teknolojilerinden yararlanmasını istiyoruz. Merkezi olarak zaten test, değerlendirme, yerleştirme işlemleri doğal olarak bilgisayar ortamında yapılıyor. 1974 yılından beri bu böyle. Ama biz diğer uygulamaları da bilgisayar ortamında yapmaya çalışıyoruz. Geçen sene Türkiye'deki tüm ortaöğretim kurumlarına, kaynağını ÖSYM'nin sağladığı yeterli sayıda bilgisayar kurduk. Bu bilgisayarların web kameraları ve yazıcıları var. Her okuldaki birkaç öğretmeni eğittik. O öğretmenler, bizim o okullardaki temsilcilerimiz. Kayıt işlemlerini, diploma notlarının bize bildirilmesini veya bizim onlara gönderdiğimiz diploma notlarının kontrolünü vs. onlar yapıyor. Bunu gerçekleştirdik. Bu proje 2006'da yürürlüğe girdi, çalışıyor. Yani bu kapsamda internet bağlantılı 7000 kadar bilgisayarı okullara kurduk.

Şimdi bir başka projeyi gerçekleştiriyoruz. Bu proje daha çok yazılım geliştirme ve bilgi toplama ağırlıklı. Biz sınavlarda Türkiye'deki yükseköğretim ve ortaöğretim kurumlarının binalarını ve salonlarını kullanıyoruz. Mevcut durumda bizde bu salonların sadece adı ve kapasitesi var, bina ve salonlarla ilgili diğer bilgiler yok. Yani salonda kolçaklı sandalye mi var, masa mı var, sıra mı var; sıraların yüksekliği ne kadar, boyu ne kadar, aralarındaki mesafe ne kadar; sınava girdiklerinde adaylar ne kadar mesafeli oturuyorlar; oturma düzeni nasıl, sıraların yüzeyi düzgün mü gibi bilgiler yok. Kopyayı önlemek için 10 soru kitabı türü kullanıyoruz. Soru kitaplarını öyle dağıtın ki her adayın soru kitabı sağında, solunda, arkasında ve önünde oturan adayın soru kitabından farklı olsun diyoruz. Bunu oradaki görevlilerimiz ne kadar iyi gerçekleştiriyor bilemiyoruz. Başlattığımız proje kapsamında Türkiye'deki bütün salonlarda adayların nasıl oturacağını, amfideki hangi koltuğa kimin oturacağını, hangi koltukların boş bırakılacağını, hangi koltukta oturana A1 kitapçığı verilecek, hangisine B1 kitapçığı verilecek, merkezi olarak belirleyeceğiz.

300 bine yakın görevliyle ilgili bilgi birikimini de bu proje kapsamında gerçekleştireceğiz. Dolayısıyla geçmiş bilgileri kullanarak hem görevlendirmeleri dengeli yapmaya, hem de daha iyi yapanlara daha çok görev vermeye çalışacağız.

Çok önemsediğim bir proje daha başlatıyoruz. O da Yabancı Dil Sınavı Projesi. Biz yılda 200 bin kişiye yabancı dil sınavı yapıyoruz ama sadece çoktan seçmeli sorularla okuma-anlama bilgilerini ölçüyoruz. Oysa artık okuma-anlama bilgisinin yabancı dil bilgisini ölçmede yetersiz olduğu biliniyor. Dinleme-anlama, konuşma ve yazma bilgilerinin de ölçülmesi lazım. Bunun için tabii sınavın bilgisayar ortamında yapılması gerekiyor ve multi-medya olanakları ile donatılmış bilgisayarların kurulu olduğu ortamlara ihtiyaç var. Ankara, İstanbul ve İzmir'de binalar satın aldık. Buralarda 1000 kişinin aynı anda sınava gireceği bir ortamı yaratmaya ve ihtiyaca göre biraz önce saydığım bu dört boyutun dördünde veya üçünde, ikisinde, talebe göre uluslararası düzeyde sınav yapmayı istiyoruz. Çalışmalarımız sürüyor.

Önümüzdeki aylarda İngiltere'ye, Hollanda'ya teknik gezilerimiz olacak. Şu anda gündemde olan projelerimiz bunlar. Daha

IRC-ANATOLIA TARAFINDAN DERLENEN TEKNOLOJİ KONUSUNDAKİ ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ TEKLİFLERİ

IRC-Anatolia, Avrupa Birliği Altıncı Çerçeve Programı bünyesinde ODTÜ-Teknokent koordinatörlüğünde, KOSGEB (Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirilmesi ve Destekleme İdaresi Başkanlığı) ve ASO (Ankara Sanayi Odası) tarafından oluşturulan bir konsorsiyum tarafından yürütülmektedir. Nisan 2004'ten bu yana Ankara merkez olmak üzere Adana, Ankara, Çorum, Eskişehir, Gaziantep, Kayseri, Konya, Samsun, Trabzon ve çevre illeri kapsayacak bölgede başta KOBİ'ler olmak üzere sanayiye ve üniversitelere **ücretsiz teknoloji danışmanlığı hizmeti** vermektedir. Detaylı bilgilere *http://www.irc-anatolia.com* bağlantısından ulaşabilirsiniz.

Taksi ve servis otobüsü şeklinde, insanları kısa mesafelerde taşıma için otomatik araçlar (Ref: 04/02/26/BA/TO)

Özet:
Yarının şehirleri için yeni akıllı taşımacılık sistemi üzerine ulusal bir programın daha gelişmiş sonuçlarına sahip olan, Fransa'dan bir KOBİ, talep üzerine bireysel taşımacılık ile sabit rota ve programlarda toplu taşımacılık için sırasıyla gelişmiş otomatik ve robotlaştırılmış elektrikli araçlardan oluşan iki ayrı aile tedarik etmektedir. Şirket, bu teknolojinin yayılmasını hızlandırmak amacıyla finansal, endüstriyel ve kullanıcı ortak arayışı içerisindedir.

GSM - Küresel Mobil Sistem Ağı- yoluyla maliyetsiz uzaktan takipte bulunmak amacıyla düşük maliyetli teknoloji (Ref: 06 IT MECR ODZN)

Özet:
İtalya'dan küçük ölçekli bir şirket, maliyet olmadan Küresel Mobil Sistem (GSM) kullanarak elektrikli cihazları (elektrikli kapılar, kazanlar, hava-iklimlendirme cihazları) çalıştırmak için uzaktan kumandalı bir elektronik cihazın planını yapmıştır. Sisteme bağlanan ekipman, kullanıcının doğrudan değiştirebileceği bir listede yer alan aktif bir telefon numarasından (sadece bir iki çaldırmayla) telefon ederek çalıştırılabilmektedir. Şirket, teknolojik destek sağlayacak firmalar ile ticari anlaşma yapmak istemektedir.

Web tabanlı stratejik futbol oyunu (Ref: 06 DE SDST OFCX)

Özet:
Bulgaristan'dan bir şirket, yeni bir stratejik futbol oyunu tasarlamış ve geliştirmiştir. Oyunun zorluğu, strateji oluşturmak, diğer 'gerçek' kullanıcılara karşı oynamak ve sanal bir ortamda yapılan maçlarda onlara karşı mücadele etmek. Oyun Web tabalı olduğundan, tüm dünyadaki oyun hayranlarına açıktır ve potansiyel kullanıcıların sayısı yaklaşık 240 milyon ve üzeridir. Şirket, profesyonel server kurulumu ve oyun desteği sunan lisans anlaşmaları ya da teknik destekli ticari anlaşmalar aramaktadır.

Küçük Ağlar İçin Yenilikçi Güvenlik Yazılımı (Ref:06 IL ILMI OEEW)

Özet:
İsrail'den kablosuz güvenlik alanında uzmanlaşan bir şirket, küçük ölçekli işletme ve ev ortamlarında ağları güvenli kılmak için yeni bir teknoloji aramaktadır. Bu güvenlik teknolojisinin ideal açıdan kullanımı kolay olmalı ve virüslerle diğer İnternet tabanlı saldırılardan koruma sağlamalıdır. Talep edilen bu teknolojinin tamamıyla gelişmiş aşamada olması gerekmektedir.

Mobil aygıtların veri güvenliği: PDA'lar (Kişisel Dijital Asistan)/akıllı telefonlar için şifreleme yazılımı aranmaktadır (Ref:06 DE TSZP OF4Z)

Özet:
Alman bir IT firması mobil uygulamalar için çeşitli çözümler önermektedir. Firma şimdi mobil çözümleri için veri güvenliğini geliştiren/temin eden ve mobil aygıtlarda güvenli veri depolamayı mümkün kılan bir yazılım aramaktadır. Şirket kullanıma hazır ve kendi mobil sistemlerine uygulanabilecek bir güvenlik yazılımı aramaktadır.

Mobil telefonlar için konuşan, çok dilli, tümcecik boyutunda çeviri servisi (Ref:06 GR IHND OEUM)

Özet:
Kripto sistemleri, kablosuz uygulamalar ve EFT (Elektronik Para Transferi) sistemlerinde uzmanlaşmış Yunan bir KOBİ mobil telefonlar için yeni bir uygulama önermektedir. Bu uygulama mobil telefonlar için, konuşan, çok dilli, kelime öbekleri boyutunda çeviri servisidir. Yunan firma birçok çeşitte işbirliği için oldukça esnektir.

Filo yönetimi için AVM-Otomatik Araç Takip sistemi (Ref: 06 IT IRCR OEKY)

Özet:
İtalyan bir KOBİ, otomatik toplu taşıma uygulamaları için –gerçek zamanlı takip, veri toplama, telsiz iletişimi, seyahat edenler için bilgi ve yolcuların gözetim ve sayılması- gelişmiş sisteme sahip otomatik bir araç takip sistemi geliştirmiştir. Yeni araç-üzeri sistem, sürücü arayüzü, iletişim ve yer belirleme servislerinin yüklü tüm alt sistemlerce paylaşılmasını sağlamaktadır. Firma, sistemi kabul etmek/dağıtımını yapmak için teknik destekli ticari anlaşma önermektedir.

LED ışıklandırma sistemleri (Ref:06 SI SIUM OEU6)

Özet:
Elektronik algılayıcılar, elektronik ve LED (Işık Yayan Diyot) teknolojisinde uzmanlaşmış olan Slovenya'dan bir orijinal parça üreticisi, LED ışıklandırma sistemleri tedarik etmektedir. Şirket, THT ve SMD türünde LED'lere sahip LED ışıklandırma çubukları geliştirmiştir. Bu teknoloji, düşük güç tüketimi ve yüksek parlaklığa dayanmaktadır. Şirket, orijinal parça üretim ortaklığı arayışı içerisindedir ve teknik destekle birlikte ticari anlaşmalarla ilgilenmektedir.

Mikrostrip İnce Film İki Boyutlu Antenler (Ref: 04 IL ILMA OAUL)

Özet:
İsrail'deki bir KOBİ, 100 GHz'e kadar öncelsiz frekanslarda çalışabilen mikrostrip ince film antenler geliştirmiştir. Söz konusu teknoloji, geniş ve esnek bir yüzeye serilebilen ve uydu TV, telefon, WLAN, İnternet, radar, vs. çok katmanlı, çok frekanslı, dual polarize antenlerin üretimini ve hızlı hareket eden araçlarda (araba, tren, vs.) iletişimi mümkün kılmaktadır. İşbirliği kurmak amacıyla kablosuz iletişim sistem üreticileri ve entegratörleri aranmaktadır.

Hızlanma kontrolörü (Ref: 06 SE WSIU OEN5)

Özet:
Trafik güvenlik sistemleri üzerine çalışan, İsveç'ten bir şirket, petrolden tasarruf ve dağıtım araçlarının bakım maliyetlerini azaltmak için yeni geliştirilmiş bir sistemi daha fazla geliştirmek ve test etmek için ortak arayışı içerisindedir. Bu sistem, sorunsuz ve ekonomik şekilde hızlanmaya yardımcı olan bir destek cihazıdır. Söz konusu cihaz, filo araçlarında aşınma ve bozulmayı azaltır. Şirket, sonuçları daha fazla paylaşmak amacıyla bölgesel ortak arayışı içerisindedir.

1. Ağ - sistem güvenlik uzmanı
2. Ağ altyapı uzmanı
3. Ağ güvenliği uzmanı
4. Ağ işletmeni
5. Ağ tasarımcısı
6. Ağ teknik destek uzmanı
7. Ağ uzmanı
8. Ağ yönetimi uzmanı
9. Belge - doküman arşiv sistemi uzmanı
10. Bilgi işlem merkezi yöneticisi
11. Bilgisayar ağ güvenlik uzmanı
12. Bilgisayar ağ işletmeni
13. Bilgisayar ağ tasarımcısı
14. Bilgisayar ağ uzmanı
15. Bilgisayar ağ yöneticisi
16. Bilgisayar donanım mühendisi
17. Bilgisayar eğitim uzmanı (ağ)
18. Bilgisayar eğitim uzmanı (donanım)
19. Bilgisayar eğitim uzmanı (yazılım)
20. Bilgisayar güvenlik yöneticisi
21. Bilgisayar işletmeni
22. Bilgisayar mühendisi
23. Bilgisayar teknisyeni
24. Bilgisayar uç kullanıcı destek uzmanı
25. Bilgisayar uç kullanıcı
26. Bilgisayar uygulama programcısı
27. Bilgisayar yazılım mühendisi
28. Bilişim donanım uzmanı
29. Bilişim eğitmeni
30. Bilişim güvenlik uzmanı
31. Bilişim iletişim uzmanı
32. Bilişim iş geliştirme yöneticisi
33. Bilişim müşteri memnuniyeti yöneticisi
34. Bilişim planlama mühendisi
35. Bilişim projeleri geliştirme uzmanı
36. Bilişim projeleri yöneticisi
37. Bilişim teknik danışmanı
38. Bilişim yazılım uzmanı
39. BT çağrı merkezi elemanı
40. BT çoklu ortam uzmanı
41. BT danışmanı
42. Dağıtım kanalları geliştirme yöneticisi
43. Donanım bakım ve destek teknisyeni
44. Donanım bakım ve destek uzmanı
45. Donanım montaj ve test uzmanı
46. Donanım mühendisi
47. Donanım pazarlama ve satış uzmanı
48. Donanım tasarım mühendisi
49. Donanım tasarımcısı
50. Donanım test mühendisi
51. Donanım uzmanı
52. Eğitim pazarlama ve satış uzmanı
53. Eğitim tasarımcısı ve geliştiricisi
54. Eğitim uzmanı
55. E-iş (business) proje uzmanı
56. Elektronik ticaret uzmanı
57. Endüstri çözümleri uzmanı
58. Entegrasyon projeleri yöneticiliği
59. Hizmet/çözüm pazarlama ve satış uzmanı
60. İletişim/donanım teknisyeni
61. İnternet stratejileri danışmanı
62. İş süreçleri çözümleme uzmanı
63. İşletim sistemi yöneticisi
64. Mikroelektronik mühendisi
65. Mobil ticaret proje uzmanı
66. Müşteri ihtiyaçlarını analiz tasarımcısı
67. Müşteri ilişkileri uzmanı
68. Özel yazılım uzmanı
69. Performans (erp) uzmanı
70. Proje geliştirme uzmanı
71. Proje yöneticisi
72. Satış öncesi destek uzmanı
73. Sistem altyapı uzmanı
74. Sistem bütünleştirme uzmanı
75. Sistem çözümleme uzmanı
76. Sistem çözümleyici
77. Sistem değerlendirmecisi
78. Sistem güvenliği uzmanı
79. Sistem işletmeni/ işletmen
80. Sistem programcısı
81. Sistem tasarımcısı
82. Sistem tasarımı uzmanı
83. Sistem yazılımı uzmanı
84. Sistem yöneticisi
85. Standartlar ve yöntemler denetleyicisi
86. Test uzmanı
87. Uç kullanıcı desteği uzmanı
88. Uç kullanıcı eğitimi uzmanı
89. Uygulama çözümleyicisi
90. Uygulama danışmanı
91. Uygulama geliştirme (programlama) uzmanı
92. Uygulama geliştirme uzmanı
93. Uygulama programcısı
94. Uygulama tasarımcısı
95. Uygulama yazılımı uzmanı
96. Veb (web) tasarım uzmanı
97. Veb grafik tasarımcısı
98. Veb içerik yöneticisi
99. Veb programcısı
100. Veb tasarımcısı
101. Veb yönetimi uzmanı
102. Veri analiz uzmanı
103. Veri anbarı uzmanı
104. Veri giriş elemanı
105. Veri giriş işletmeni
106. Veri hazırlama ve kontrol işletmeni
107. Veri iletişim uzmanı
108. Veri tabanı destek uzmanı
109. Veri tabanı işletmeni
110. Veri tabanı tasarımcısı
111. Veri tabanı uygulama programcısı
112. Veri tabanı uzmanı
113. Veri tabanı yöneticisi
114. Yardım masası elemanı
115. Yazılım destek teknisyeni
116. Yazılım destek uzmanı
117. Yazılım kalite güvence uzmanı
118. Yazılım kalite uzmanı
119. Yazılım mühendisi
120. Yazılım pazarlama ve satış uzmanı
121. Yazılım proje uzmanı/yöneticisi
122. Yazılım satış uzmanı
123. Yazılım test mühendisi
124. Yazılım test uzmanı
125. Yazılım yöneticisi/Konfigürasyon yöneticisi
126. Yönetim bilgi sistemi uzmanı

Alfabetik sırada verilen bu Bilişim Meslek Adları incelendiğinde günümüzde ele alınması gereken ve tanımlanması gereken bilişim meslek adları bulunmaktadır. Gelecek sayıda bilişim meslek adlarının tanımları verilmeye başlanacaktır.

uzun dönemli planlamalar yapamıyorum çünkü açıkçası, ÖSYM başkanlığının da sürekliliği yok. Daha ne kadar görevde kalacağım belli değil. Bu yıl Cumhurbaşkanlığı seçimi var. Daha sonra YÖK başkanı değişecek. YÖK başkanı değişince muhtemelen ÖSYM başkanı da değişecek diye düşünüyorum.

İşlerinizden dolayı çok yoğun olduğunuzu biliyoruz. Sosyal aktivitelere zaman ayırabiliyor musunuz? Ne tür müzikler dinlersiniz? En son hangi kitabı okudunuz?

Son okuduğum kitap, Orhan Pamuk'un "İstanbul" adlı kitabı. Son bir haftadır da "Şu Çılgın Türkler"i okuyorum. Çok kitap okuduğumu söyleyemem. Bir taraftan dersler, bir taraftan ÖSYM'nin çalışmaları çok fazla zaman bırakmıyor. Sinemaya çok az gidebiliyoruz. Tiyatro ve operaya ancak yılda bir-iki kere... Açıkçası çok fazla sosyal faaliyetimiz yok. Müziği ise işte de, evde de dinlerim. Jazz, rock, klasik müzik... Her türünü dinlerim. Zaman zaman Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği de dinlerim. Ancak daha çok çalışırken dinlediğim için, klasik müziği daha çok tercih ediyorum.

Bugüne kadar Türkiye Bilişim Derneği'nin yapmış olduğu organizasyonlar hakkında hep olumlu tepkiler alıyoruz. Derneğimiz ve genelde sivil toplum kuruluşları ile ilgili önerileriniz nelerdir?

Bana gelen mail'lerden, derneğin sosyal faaliyetlere yeterince önem verdiğini görüyorum. Özellikle İstanbul şubemiz iyi çalışıyor. Aylık toplantılar düzenliyor. Ankara'da da her ay olmasa bile yılda birkaç kere gerçekleşiyor sanıyorum. Sosyal faaliyetler iyi. Belki biraz daha geliştirmek lazım. Yurtdışı gezileri vs. olabilir. Diyelim bir Prag-Viyana gezisine gitmek istiyorum. Bilişim Derneği'nin böyle bir organizasyonu olduğunu duysam, belki dernekteki meslektaşlarımla gitmeyi tercih ederim. Derneğin mesleki faaliyetlerinin de oldukça yeterli olduğunu düşünüyorum. Tabii elde edilen sonuçların ne kadarı yararlı oluyor veya bu sonuçlar kişilere veya kurumlara ne kadar yansıtılıyor... Onlar da gerçekleşiyorsa çok güzel.

Sizin eklemek istediğiniz konular var mı?

Bilişim Derneği benim de kurucuları arasında yer aldığım bir dernek ve açıkçası bu dernek çok erken kuruldu. 1971 yılında birçok batı Avrupa ülkesinde bilişim derneği benzeri örgütlenmeler yoktu. O günden bugüne de oldukça mesafe katedildi, iyi faaliyetler yapıldı. Zaman zaman tabii değişiklikler, ayrılmalar, birleşmeler oldu. Bunlar doğal. Bence Bilişim Derneği'nin çizgisi oldukça tutarlı. Başarılar diliyor, nice 35 yıllara diyorum.

Üyelik Ödenti Formu

Değerli Üyelerimiz,

Türkiye Bilişim Derneği siz üyelerimizin katkıları ile ülkemiz Bilişim Sektörünün gelişmesi, dünya ile rekabet edebilmesi için gerekli adımların atılmasına yönelik faaliyetlerini 35 yıldır sürdürmektedir.

Derneğimizin daha güçlü bir finansal yapıya sahip olabilmesi için üyelerimizin yıllık aidatlarını zamanında ödemeleri büyük önem taşımaktadır.

Bu amaçla, aşağıda yer alan Kredi Kartı Ödeme talimatını doldurup belirtilen numaraya fakslamanız sayesinde aidat ödemelerinizi kolaylıkla yapabilirsiniz. Şimdiden katkılarınız ve duyarlılığınız için teşekkür ederiz.

TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ

Çetin Emeç Bulvarı 4.Cad. No: 3/11- 12 06450 A.Öveçler / ANKARA

Tel: (312) 479 34 62 (pbx) • Faks: (312) 479 34 67 • e-posta:tbd-merkez@tbd.org.tr / www.tbd.org.tr

Üyenin,

Adı, Soyadı: ..... TBD Üye No: .....

Adresi: .....

Tel: ..... Faks: ..... E-posta: .....

[ ] Kredi Kartı Ödemesi

Lütfen [ ] 2007 yılı için 40.YTL.'yi aşağıdaki kredi kartı hesabımdan alınız.

Ödeme Şekli: [ ] 2 Taksit [ ] 3 Taksit [ ] 4 Taksit [ ] Yıllık

Kredi Kart Türü: [ ] Visa [ ] Access [ ] Eurocard [ ] Mastercard

Kredi Kart No : .. ..-.....-.....-..... Son Kullanma Tarihi: ..... / .....

Ad Soyad: .....

Tarih : ...../...../..... İmza : .....

[ ] Banka Hesap Numaraları

Garanti Bankası, Atatürk Bulv. Şb. 710-6299991

T.İş Bankası Mithatpaşa Şb. 30440- 256397

T.İş Bankası Çetin Emeç Bulv.Şb. 4269- 0012015

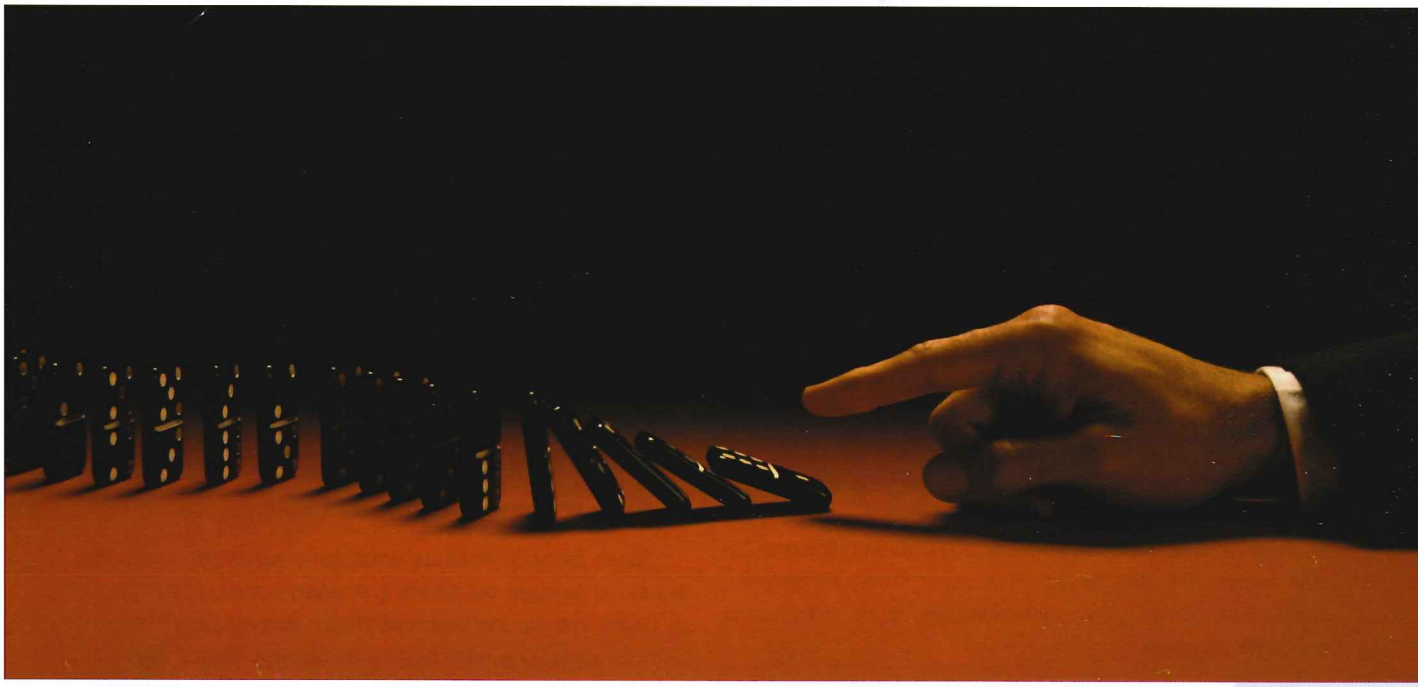

YENİLİKÇİLİK GERÇEKTEN YENİ Mİ?..

Kutluk Özgüven
kutluk.ozguven@tbd.org.tr

Bugünlerde inovasyon sözcüğü çeşitli türevleriyle sık sık karşımıza çıkmaya başladı. Gün geçmiyor ki bir dergi kapağında, televizyon programında, konferansta inovasyonu ya da yenilikçiliği duymayalım... Bazen bir popüler yazar "İnovasyonu ben getirdim Türkiye'ye..." diyor, bazen büyük şirketlerin liderleri "Stratejimiz inovasyondur" diye hatıra fotoğrafı çektiriyor. İçerik tartışmalarıysa "İnovasyon iki 'n' ile mi yoksa tek 'n' ile mi kullanılmalıdır" çevresinde kalıyor.

Peki nedir bu inovasyon ya da yenilikçilik? Acaba uzmanlar, kanaat önderleri ve büyük şirketlerin yöneticileri konuya hakim mi? Bu işin başını kim çekiyor? Savaşları, ihtilalleriyle son çeyrek binyıllık tarihimizin, bütünüyle inovasyon kavramının algılanma hatası çevresinde şekillendiğinin farkında mıyız?

Öncelikle kavramın bugünlerde nasıl gündeme geldiğine bakalım. Ömrünü ileri teknolojinin Türkiye'de yaygınlaşması için faaliyetlere ayırmış bir kişi olan Sabancı Üniversitesi Projeler Direktörü Cemil Arıkan, ABD'deki gelişmeleri inceliyor ve üst düzey yöneticilere yenilikçilik stratejisini kabul ettirebilmek için şu gelişmeyi TÜSİAD'da ele alıyor.

Böylece, yaratıcılığı, orijinal ve yenilikçi araştırmaları Türkiye'de yaymak amacıyla da Rekabet Forumu'nun altında "Ulusal İnovasyon Girişimi" adıyla Türk üniversite rektörleri, büyük şirketlerin CEO'ları ve STK başkanlarından 20 üye biraraya geliyor.

Ulusal İnovasyon Girişimi'nin üyelerinden Borusan'ın CEO'su Agah Uğur, Bilişim Kurultayı ile aynı gün düzenlenen "8 Kasım Rekabet Kongresi"nde konuyu bu şekilde anlatırken özeleştirisel bir ince mizahı ne denli ustaca kullandığını düşündürdü. Ancak dakikalar ilerledikçe üst düzey yöneticilerin katıldığı panelin ironiyi fark etmedikleri, Ar-Ge, 6-sigma, ürün geliştirme gibi yerleşik kavramların benimsenmesi çağrılarıyla ortaya çıktı.

TBD kamuda bilişim görevleri konsundaki en son yayınını 1 Aralık 1998'de "KamuBİB" çalışması olarak yayınlamıştır. Bu çalışmada, kamu bilgi işlem merkezlerinde kullanılan unvanlar anılmış ve tanımlanmıştır.

Bu yazıda TSE'de 2002 yılında başlayan ve 2007'ye kadar süren çalışmalar sonucu standart hale gelmiş bilişim meslek standartlarının tanımlarını vereceğim. TSE için yapılmış bir çalışma olması nedeniyle standardın tamamı burada yayınlanamayacaktır. TSE'den izin alındığı ölçüde kitap haline getirilecek eğitim, öğrenim ve yeterlilik, bilgi ve beceri, görevleri, sorumlulukları gibi özelliklerin de içinde olacağı bir bütün içerisinde yayınlanabilinecektir. İlgilenenler için mesleklerle ilgili standartlar TSE'den düşük bir ücret karşılığı alınabilmektedir.

TSE'de yapılan çalışmada ele alınabilen görev tanımları bilgi işlem merkezlerindeki yapıya uygun olarak aşağıdaki 5 ana başlık altında toplanmıştır.

PROJE GELİŞTİRME	EĞİTİM VE DESTEK HİZMETLERİ	YAZILIM VE UYGULAMA HİZMETLERİ

İŞLETİM	İLETİŞİM

1) PROJE GELİŞTİRME BİLİŞİM MESLEKLERİ

· Bilişim Projeleri Yöneticisi
· Bilişim Projeleri Geliştirme Uzmanı
· Bilgisayar Yazılım Mühendisi

2) EĞİTİM VE DESTEK HİZMETLERİ

· Bilgisayar Uç Kullanıcısı Destek Uzmanı
· Yönetim Bilgi Sistemleri Uzmanı
· Bilgisayar Eğitim Uzmanı (Yazılım)
· Bilgisayar Eğitim Uzmanı (Donanım)
· Belge - Doküman Arşiv Sistemi Uzmanı

3) YAZILIM VE UYGULAMA HİZMETLERİ

a. Veri Tabanı Hizmetleri

· Veri Tabanı Yöneticisi
· Veri Tabanı Uzmanı
· Veri Tabanı Tasarımcısı
· Veri Tabanı Uygulama Yazılımcısı / Programcısı
· Veri Tabanı İşletmeni

b. Sistem Çözümleme, Tasarım, Programlama, İşletim ve Veri Giriş Hizmetleri

· Bilişim Yazılım Uzmanı
· Sistem Çözümleyici Analisti
· Sistem Tasarımcısı
· Bilgisayar Uygulama Programcısı
· Bilgisayar İşletmeni
· Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
· Veri Giriş Elemanı

c. İnternet Sitesi Hizmetleri

· İnternet Sitesi İçerik Yöneticisi
· İnternet Sitesi tasarım uzmanı
· İnternet Sitesi tasarımcısı
· İnternet Sitesi Grafik Tasarımcısı
· İnternet Sitesi Programcısı

4) İŞLETİM HİZMETLERİ

· Sistem Yöneticisi
· Bilişim Donanım Uzmanı
· Bilgisayar Donanım Mühendisi
· Bilgisayar Mühendisi
· Sistem Programcısı

5) İLETİŞİM HİZMETLERİ

· Bilgisayar Ağ Yöneticisi
· Bilişim İletişim Uzmanı
· Bilgisayar Ağ Uzmanı
· Bilgisayar Ağ Güvenlik Uzmanı
· Bilgisayar Ağ Tasarımcısı

Yukarıdaki görev tanımlarının yanı sıra çok daha yeni, ele alınması, tanımlanması gereken bilişim meslek tanımları bulunmaktadır. Yaptığım bir araştırmaya göre, bazıları isimleri değişik olmakla birlikte, içerik olarak aynı olanlar da dahil, bir sonraki sayfadaki 126 adet bilişim meslek adına ulaşılmıştır.

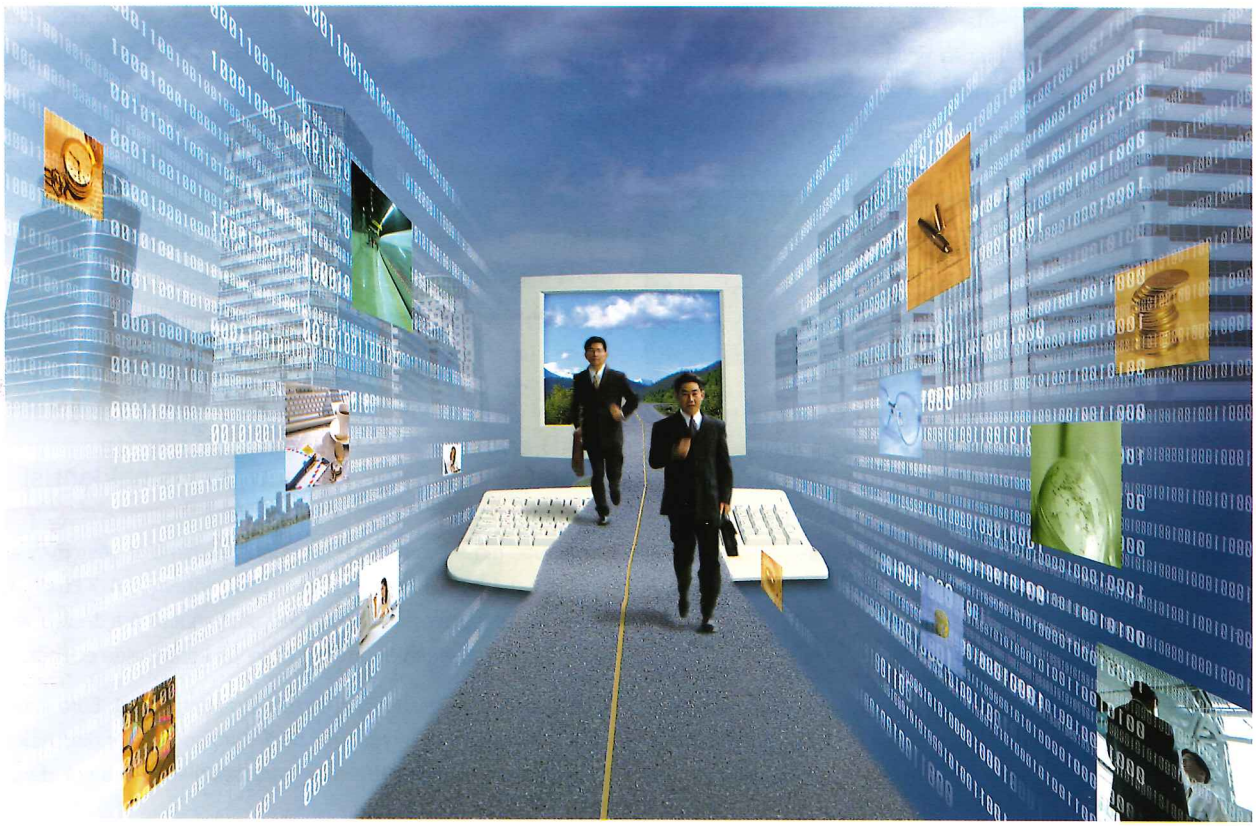

BİLİŞİM MESLEK TANIMLARI– 1

Ahmet Ayvalı
TBD Üyesi
ahmet.ayvali@tbd.org.tr

Türkiye Bilişim Derneği'nin bilişim meslek tanımlarına ilişkin ilk yayını 1990 yılındadır. Çalışmayı ve yayını TBD Bilişim Yüksek Konseyi gerçekleştirmiş, editörlüğünü Bilişim Yüksek Kurulu'nun 1990–1995 yılları arasındaki başkanlığını yapan TBD eski başkanı Sayın Ersin Töreci yapmıştır.

Alanında bir ilk olan "Bilgi İşlem Birimlerinde Görevli Teknik İnsangücü İş Tanımları" kitabı ve kitabı yayına hazırlayan Bilişim Yüksek Konseyi geçmişte bir boşluğu doldurmuş ve güzel işler yapmıştır.

Kitabın sunuş bölümünde Bilişim Yüksek Konseyi'nden aşağıdaki şekilde bahsedilmektedir:

"1990 yılı başında TBD Yönetim Kurulu, Türk Bilişim sektörünün sağlıklı bir biçimde gelişmesi ve ülke kalkınmasına katkısının en verimli bir düzeyde gerçekleşmesi için bir üst kurula gereksinim olduğunu saptamıştır. Böyle bir kurulun oluşabilmesi için gerekli ön temaslar ve hazırlıklar geniş olarak yapıldıktan sonra bir iç tüzük hazırlanmıştır. Verimli çalışabilecek ve sonuç alabilecek bir kurulun oluşabilmesi ön planda tutularak hazırlanan iç tüzüğe göre Bilişim Yüksek Konseyi için ilk çağrı 2 Şubat 1990 günü Bilişim Yüksek Konseyi kuruluş oturumu için Ankara'da toplanmıştır. TBD böyle bir kurulun oluşabilmesi için öncülük edebilmiş olmaktan kıvançlıdır."

Bilişim Yüksek Konseyi'ne katılarak o günlerde çok yararlı çalışmalar yapanlara kitapta, "Varol Atabay, Caner Çimenbiçer, Yavuz Eğe, Bülent Epir, Bülent Gönç, Atilla Gönenli, Ahmet Güvener, Murat Karasoğlu, İbrahim Kavrakoğlu, Caner Öner, Mustafa Öztürk, Ali Saatçi, Miray Tekelioğlu, Ersin Töreci, Ahmet Yavuz, Ruşen Yaykın ve katkı veren kuruluşlara" TBD Yönetim Kurulu'nca teşekkür edilmektedir.

"Bilişim Yüksek Kurulu" bugünkü e-dönüşüm Türkiye projesini yürüten DTP Bilgi Toplumu Daire Başkanlığı'nın ve icra kurulunun bir yerde gönüllü görevini üstlenmiş, Türkiye bilişiminin gelişmesinde çok büyük katkılar sağlamıştır.

Oysa panelden önceki konuşmacı, IBM İş Değeri Enstitüsü'nden Peter Korsten, inovasyonun, yenilikçiliğin, artık günümüzde ne eski dönemdeki revaçta sözcük olan "Ar-Ge", ne "Değişim Yönetimi" ne de yeni ürün geliştirmek anlamına gelmemesi gerektiğini özellikle vurgulamıştı. "İnovasyon dendiğinde iş süreçleri yaklaşımlarının, risk alarak, ortaklıklardan çekinmeden orijinal fikirlerle değişmesini anlıyoruz" demişti.

Panel, kültürel sorunlarımızı ve kafaların değişmesini talep ederken, aslında sorun olan düşünce biçiminin, tam olarak anlamadan bütünüyle Batı'daki gelişmelere endeksli bir ıslahatçılık olduğunu da ortaya çıkarmaya başladı.

Şöyle düşünün, büyük bir holding CEO'suna bir uzman çıkıp, "6-sigma" yerine kendi tasarladığı "X2007" adlı yöntemi kabul ettirmeye kalksa alacağı cevap ne olurdu? İlk olarak, "Bir benchmarking yapalım" yani Türkçesi'yle "Google'dan Batı'da bunu kullanan ve başarılı olanları listele, getir" olurdu. Bırakın bir Türk'ün tasarladığı yepyeni süreci, Harvard Business Review'da yayınlanmış ama henüz uygulanmamış bir fikri alıp, değerlendirip ilk kez uygularlar mıydı? Hatta daha da ileri gidelim, Batılı orijinli Batılıların uygulamaya başladığı bir yeniliği başarılı olmasından kesinkes emin olmaları için uzunca bir süreç geçmeden benimserler miydi?

Bizde büyük şirketlerin yenilikçilikten anladıkları, Batıda başarısı tescillenmiş kavramları rakiplerinden önce adapte etmekten ibaret. Kısaca değişimin temeli, tıpkı UİG girişiminin birebir kopya edilmesi gibi "gavur yapmış" klişesi...

Bir an 200-250 yıl öncesine, Hyatt Regency oteli yerine bir Osmanlı meclisine, kurulu düzen liderleri olarak patronlar yerine, devlet yöneticilerine dönelim. Rekabet gücümüz kayboluyor. Dünyada güç olarak ilk 3'teyken şimdi ilk 10'da bile değiliz. Ne yapmalıyız? Geleneksel yöntemleri değiştirmeliyiz. Temel organizasyon olan ordudan, sonra üniversitelerden ve ardından da sanayiden başlamalıyız. Buna da güzel bir terim bulalım, "Cedide..." Girişime eleştirel yaklaşanlar da "cedide" değil, o kavramın dilimizdeki karşılığı "bidattır" dediler.

Ancak rekabet ettiğimiz ülkelerde kavramın izleyici bir kopyacılık olmadığını, iç dinamiklerden geldiğini pek çok kişi kaçırıyor. Örneğin çokkatlı kamusal yapılar için yeni bir mimari "Neo-Klasik/Neo-Endülüs" ya da Latince türetilmiş bilimsel terimler karşılığı Arapça'dan türetilmiş yeni terimler "Revolüsyon/İnkılap, Evolüsyon/Tekamül" tarzı ikinci dereceden kopyacılık örneği bile çok az. Uzun süre hep bir adım geriden gidip, oradaki durumu izleyip, ona göre "Yenilikçilik" adımları atılması, günümüze kadar hiç değişmeden geldi.

Japonlar da taklit ettiler ama düşünsel özgüvenleri savaş sonrası yıkımda bile vardı. Toyota'nın Kaizen inovasyonu Amerika'dan gelen ama hiçbir uygulaması olmayan bir fikrin Japonlarca takdir edilip ilk uygulanmasına dayalıdır.

Bütün iyi niyetleriyle bugünkü ulusal inovasyon girişimine kalkışan ileri gelenler, sanayinin ve kurulu düzenin liderleri, yerleşik ve yüzyıllardır kesintisiz gelen ailelerden olsalardı, "Bu anı daha önce yaşamıştık" derlerdi.

Bizde temel sorun, Batının yegane meşruiyet kavramı haline gelmesidir. İngiltere, ABD veya Japonya'da bir kişi yeni bir fikirle geldiğinde, kuşkusuz kimse, bu yapılsa Batılılar yapardı, diye bir saplantı içinde değil. Yeni fikirlere kapalı bir toplum asla değiliz, hiç de olmadık. Sadece düşünsel meşruiyeti Batıda arar hale geldik. Bu arayış, muhafazakar kesimler de dahil olmak üzere toplumun her bölümünde eşit olarak giderek artmakta... Bilimsel ve teknolojik yenilikçilikse ancak meşruiyeti akıl etmekte arayan, özgüvenli düşünme yeteneğiyle ortaya çıkabilir.

Terimlerin kavramsal anlamı ve geçmişini kavramadan, onlar yapmış biz de burada ilk yapalım kaynaklı Batı bağımlı düşünceden nasıl bir yenilikçilik ortaya çıkabilir? En önemlisi de varlıklarını, geçmişlerini, yabancı ürünlerin, konseptlerin Türkiye'ye ithali üzerine kurulu, içe dönük, uluslararası rekabette adı bile geçmeyen - ve geçmesi eşyanın tabiatına aykırı olan – hem bakkal, hem banker, hem imalatçı, her işi yaparımcı, beyaz eşyaya ek bir sepet eklemeyi icat olarak reklam eden hantal büyük firmalarımız ulusal bir yenilikçiliğin nasıl lokomotifi olabilir? Olsa olsa TÜSİAD üyelerinin TÜSİAD üyesi olmayanlara, KOBİ'lere, Anadolu sermayesine göre Batı'daki gelişmeleri daha hızlı benimsemesini hedefleyen daraltılmış bir hedefi olabilir.

İnovasyonun, orijinal düşünceler ve risk alarak yapılan atılımların büyük holdinglerden değil, belirli bir alana odaklanmış KOBİ'lerden çıkması daha doğru olacaktır.

Resim kaynağı: SEDEFED

Hüseyin Güler

Bizi dünyanın Ar-Ge oyuncularıyla buluşturan anahtar

ÇERÇEVE PROGRAMLARI'NDAN TÜRKİYE'NİN KAZANCI...

Röportaj: Dr. Atilla Yardımcı
atilla.yardimci@tbd.org.tr
Fotoğraflar: Serra Yurtman
serra@tbd.org.tr

Türkiye, Avrupa Birliği (AB) Çerçeve Programları'na 6. Çerçeve Programı döneminde dahil oldu. 2007 yılının başında devreye gelen 7. Çerçeve Programı'nda da yer alan Türkiye'nin kazançlarının ne olacağını TÜBİTAK'tan 7. Çerçeve Programı Ulusal Koordinatörü Hüseyin Güler'le konuştuk. Güler, çerçeve programlarının amacını, Türkiye'nin 6. Çerçeve'den elde ettiklerini ve 7. Çerçeve Programı'nda nasıl bir yol izleyeceğini anlatırken, bu programlara katılmanın dünyadaki Ar-Ge oyuncularıyla buluşmak ve aynı havuzda yer almak açısından önemini vurguladı. Ve tabii TÜBİTAK'ın çerçeve programlarında üstlendiği rolü ...

Genel olarak Çerçeve Programları'na katılımın gereksiz olduğunu savunanlar var. Bu konudaki görüşleriniz nelerdir?

Bugün dünyada bilim, teknoloji ve yenilik anlamındaki gelişmeleri ele aldığımızda birtakım trendler göze çarpıyor. Bunlar sadece Avrupa'yla ilgili değil, bütün dünyayı kapsayan trendler... Dünyanın büyük şirketleri biraraya gelip ortak Ar-Ge platformları oluşturuyorlar.

Bununla ilgili ülkemizden bir örnek verilebilir. Fiat, Peugeot, Citroen biraraya gelip ortak bir araç geliştiriyorlar. Pro-

Sorun fikir değil, hatta inanın, sorun bu fikrin Avrupa'dan ya da başka bir kaynaktan finanse edilmesi de değil. Asıl sorun, bu fikirlerin gerçekten 'iş'e yarar olmasında. Avrupa'nın rekabet kriteri de işte tam burada: İşe yarar fikirlerin 'iş' haline dönüştürülmesinde.

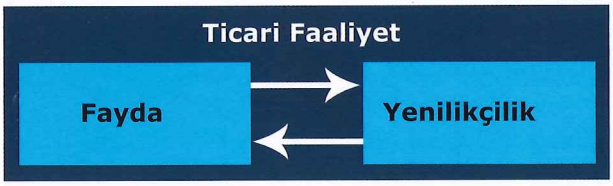

İşte bu nedenle yeni yol yapmak, her şirketin öncelikli hedefi oldu; buna da yenilikçilik dendi. Aslında paraya dönüştürülebilen yenilikçilik demek daha uygun olabilir –innovation terimini vurgulamak istiyorum. Ticari faaliyetler kapsamında bir fayda ortaya çıkarmak bütün çalışmaların olduğu gibi, yenilikçiliğin de temel dürtüsü olmalı.

Bir zamanların "hiç bilgisayar kullananla kullanmayan bir olur mu" tarzındaki yaklaşımı, verimlilikte bilişimin önemi, toplam kalite yönetimi, altı sigma kuralı gibi 'trend' oluşturmuş yaklaşımlarına çok yakın belirtilerle ortaya çıkan bu 'paraya döndürülebilir yenilikçilik' kavramı, yine bizim sektörümüzün lokomotifliğinde tanımlanıyor. Ancak artık hedef, teknolojik yenilikçilik değil; farklı endüstrilerin biraraya gelmesi yolu ile yenilikçilik. Çünkü reklamcılık gibi, bizim sektörümüz de diğerlerinin tamamını bütünleyebilen bir sektör. İhtiyaç konusuna ise burada değinmeyelim.

Yenilikçilik, yeni yolların yapılması ise bu yolu kişiler yapar, yoldaki araçlar şirketlerdir, her şirket arabasına mümkün olduğu kadar yolcu almak ister; daha fazla sayıda ve farklı beklentilere yönelik arabalarla hizmet sunar; daha fazla sayıda müşterisine arabasını kullandırmak ister ve yolun sahibi bir ülkedir.

Bu yolda ilerleyen yolcuların nereye ulaşacağı, toplumların refahına verilecek yanıttır. Bu nedenle yolun güzel olması (gidilmekten kişisel mutluluk duyulması), sürekli ilerlenebilir olması (ilerlemeye değer olması) ve üzerinden her zaman daha fazla sayıda aracın geçerek diğer yollarla birleşmesi refaha, yani bütün ticari faaliyetlerin temeline hizmet eder.

21. yüzyılın ticari ortamı, bizleri bildiğimiz araçlar için yol yapma fikrinden uzaklaşmaya zorluyor; çünkü bu durumda rekabetin birinci atı, diğer atlarla aynı özellikleri taşıyor.

Kişilerin bulundukları ve bildikleri araçlar için yol yapmaya çalışmaları, yol hangi ülkede ya da sektörde olursa olsun, etkin bir fark yaratamaz.

Bu nedenle kümeselleşme, yeni iş ortamının temel belirleyicisi olarak değerlendirilecektir. Tam da bu noktada yapılması gereken, bu yolda ilerleyecek yolcuların konforuna olanak sağlayacak yolların yapılabilmesidir. Bu yolların yapılabilmesinin birinci önkoşulu ise yolcuların farklı isteklerinin öngörülebilmesi ve bunlara uygun yolun yapılabilmesinde yatar. Çünkü yolcuların ve yoldaki araçları kullananların dikkatleri bir kez dağılırsa, tekrar toplamak kolay olmayabilir ve istenmeyen sonuçlara neden olabilir.

Bu nedenle kümeselleşme, önümüzdeki yirmi yıllık rekabet ortamının belirleyici faktörlerinden biri olacaktır: Araştırma ve geliştirmede birarada hareket eden, ancak bunları pazara sunmada rekabet eden şirketler.

Avrupa'nın mevcut Birliği'nin yaptığı çalışmalar gösteriyor ki yapılan her 1 Euro'luk Ar-Ge yatırımı uzun dönemde 4-7 Euro'luk geri dönüşü sağlayacaktır. Şu anda yolu yapacaklara 1 Euro verelim; üstünden gidenler en az 4 Euro'luk konfor elde ederler.

Önümüzdeki sayıda 7. Çerçeve Programı'nın 1 Euro'sunu nasıl alabileceğimizi, Avrupa'nın bu 1 Euro'yu bize verirken neler beklediğini ve bu beklentiyi nasıl karşılayabileceğimizi çok daha geniş bir şekilde ele alacağız.

Ancak şunu belirlemekte büyük yarar var: Bugüne kadar Çerçeve Programlarına girdikleri ilk dönemde katkı paylarından daha fazla bütçedeki projeyi ulusal kurum ve kuruluşları aracılığı ile yapabilen tek ülke İsrail.

Bunun dışındaki her ülke kuruluşlarının katıldığı ilk dönemdeki etkinliği katkı payının altında kalmış.

Bu bilgi ışığında, pek çok alanda kendimize yaptığımız haksızlığı bu konuda biraz daha dikkatli değerlendirmemiz gerekiyor; örneğin oranları karşılaştırarak...

Önümüzdeki sayımızda 7. Çerçeve Programı'nı dergimizin ana konusu olarak, ülkemizin önde gelen araştırmacıları ve yön vericileri ile ele alacağız.

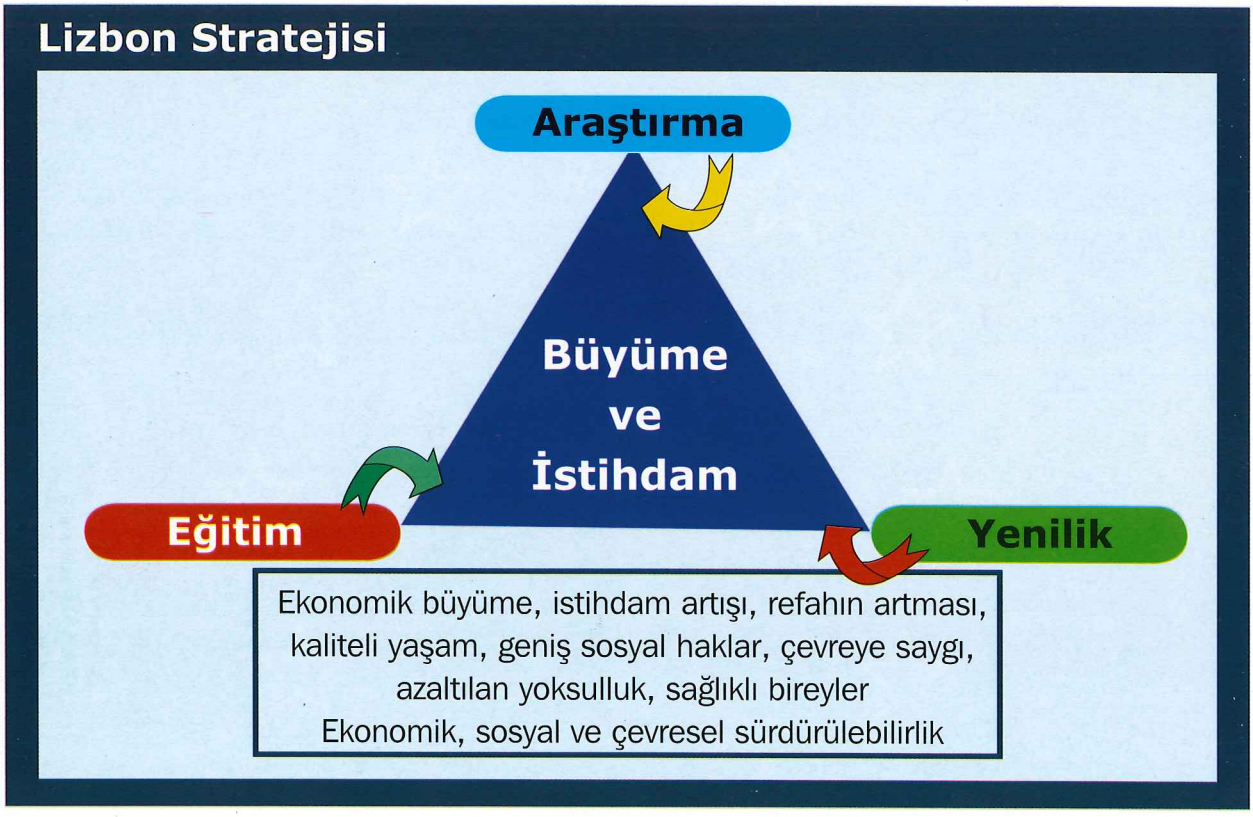

miyor. 2010 yılında dünyanın en rekabetçi ekonomisi olmak, ulaşılabilecek bir hedefmiş gibi görünmüyor.

Konuya bir üst katmandan bakalım; nerede ve neyi hedefleyen rekabet?

Son on beş yılın ticari kararlarında belirleyici kriterlerden biri olan küreselleşmeye, son yıllarda "küyerelleşme" çok yakından eşlik ediyor.

Şirketler bugünden sonra kavramı "kümeselleşme" olarak ele almak durumundadırlar. Rekabetin tanımının yeniden yapılması ve şirketlerin güçlerini doğru belirlemesi kaçınılmaz bir 'kendini bil' çabasıdır. Bu kendini bilme çabasının sonucu, bilginin elverdiği ölçüde birarada hareket edebilme gerekliliğini doğuracak ve müşteri katmanındaki rakipler, rekabet edecekleri oyun alanını ya da bu yazının geri kalanında kullanılacağı gibi 'ilerlenecek olan yolu' birarada tasarlayacak ve geliştireceklerdir.

1990'lı yıllar ile, sınıra değilse bile, üst noktasına ulaşan küreselleşme kavramına bir politik değer olarak bakıldığında, bu kavramın aslında şirketlerin ve şirket ortaklarının zenginleşmesine yol açtığı, aynı zamanda da işsizliğe ve ulusal servet kaybına neden olduğu üzerinde sıklıkla durulmaktaydı. Ancak gerçekten önemli ekonomik değerleri ortaya çıkardı ve çıkarmaya da devam edecek gibi bir süre daha: Arabaların gideceği yeni yollar keşfedildi.

Hedef pazarları öğrenme süreci ve rekabet ortamının kaygan zemini, küreselleşme karşıtlarının, bu kadar kısa sürede ulaşacaklarını kendilerinin bile beklemediği bir sonuç doğurdu: küyerelleşme. Yerel gerçekleri ne kadar iyi kavrarsanız, pazardaki arabanız o kadar hızlanır; yolu bilenle ilerlemek daha güvenlidir.

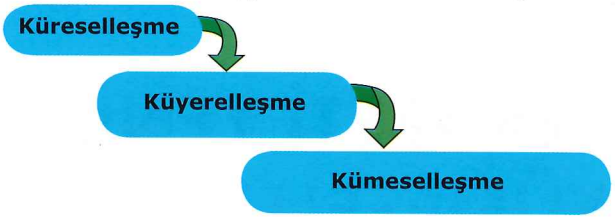

Şirketler fark yarattıkları ölçüde değer taşır ve sunarlar. Yeni yol yapabilenler diğerlerinden daha güvenli ilerler. Ne küreselleşme ne de küyerelleşme, yeni yolların yapılabilmesi konusunda etkin rol oynayamaz. Çünkü her ikisi de mevcut yolda daha güvenli ve rakiplerden farklı ilerlemek hedefine odaklıdır.

Artık rekabet müşteriye erişimde yaşanıyor; çünkü dünyadaki en kıt kaynak, müşterinin dikkati. Şöyle bir çevrenize bakın lütfen; fikirden bol bir şey yok. Bizim gibi beş kişiyi bir odaya kapatsalar, üç günde kırk proje fikriyle çıkarız; bunlardan on tanesini teklif haline getiririz; dört tanesini de 7ÇP'den finanse ederiz; sonuçta o ya da bu şekilde "Avrupa'nın Önceliği" olarak tanımlanan on alan var. Bu alanlara yönelik fikir bulunması da, özellikle bizimki gibi zeka düzeyi ortalamanın hakkıyla üzerinde olduğu bir sektöre lüks kaçmaz.

jenin Ar-Ge çalışmaları Bursa'da yapılıyor. Ortak bir yapı, bir platform oluşturuldu ve dizayn sürecinden araç geliştirme sürecine kadar Ar-Ge çalışmalarını birlikte yürütüyorlar.

Şirketler neden buna ihtiyaç duyuyorlar? Ar-Ge riskli ve maliyetli bir iş olduğu için şirketler, hem maliyeti hem de riski paylaşıyorlar. Tabii her yapıda oluşmuş gömülü bilgiler var. Bu bilgiler ortaklık sayesinde biraraya geliyor ve bir sinerji doğuyor. Yani iki kere ikinin dört ettiğinden daha fazlasını çıkarmak mümkün. Artık bütün vizyonel şirketler bunun farkına vardılar ve bu tarz büyük platformları oluşturmak üzere girişimlerde bulunuyorlar. Yani 15-20 yıl önce biraraya gelmesinin imkansız olduğunu düşündüğümüz yapılar biraraya gelip, ortak projeler geliştiriyorlar, ortak network'lere dayalı işbirlikleri oluşturuyorlar. İşte çerçeve programları tam da bu network'lerin oluşumunu, gelişimini ve devamını destekleyen programlar esasında... Bu programları sadece fon sağlayan bir mekanizmadan ziyade, bizi geleceğin teknolojileriyle buluşturan, aynı zamanda da dünyanın en önde gelen Ar-Ge oyuncuları ile buluşturan yapılar ya da bizi bu yapılarla buluşturan bir anahtar olarak ele almamızda fayda var. Yani bir anlamda çerçeve programı bize, Avrupa'da şu an devam etmekte olan Ar-Ge işbirlikleri kulübüne giriş anahtarını verir.

Dolayısıyla, çerçeve programına katılımın gereksiz olup olmadığı değerlendirilirken konuya bu boyutta bakmakta yarar var. Geleceği biraz da vizyonel bakış açısıyla ele almak gerekiyor.

Ülkemizin Yedinci Çerçeve Programı'na katılım payı ne kadardır?

Yedinci Çerçeve Programı'na katılım payımızı şu anda söylemek mümkün değil. Çünkü bu dinamik bir süreç olacak ve Türkiye'nin Yedinci Çerçeve Programı'na katılım payının ne kadar olduğunu bir anlamda 2013 yılına eriştiğimizde görmüş olacağız. Ancak yaklaşık bir buçuk yıldan bu yana katılım payında Avrupa Komisyonu'ndaki müzakereyi yürütüyoruz. Katılım payımızda olumlu birtakım gelişmelerin olduğunu şu aşamada söyleyebiliriz.

Altıncı Çerçeve Programı'ndan elde ettiğimiz geri dönüş nasıl oldu?

Altıncı Çerçeve Programı'ndaki katılım payımız 231 milyon Avro olarak gerçekleşti. Bunun 180 milyon Avro'luk kısmı ulusal kaynaklardan karşılandı, geri kalan kısmı AB hibelerinden destek olarak sağlanmış oldu. Bizim programda elde ettiğimiz doğrudan geri dönüş 60 milyon Avro civarında gerçekleşti. Fakat bu doğrudan sağlanan geri dönüşten ziyade, bizim odaklandığımız kısım olan toplam proje portföyü büyüklüğü 2 milyar Avro'ya yaklaşıyor. Bu şu demek; biz bu projeleri tek başımıza yapmış olsaydık, yani milli kaynaklarla yapmış olsaydık, toplam 2 milyar Avro'luk bir kaynağın ayrılması gerekecekti. Yani bize doğrudan sağlanan para miktarından ziyade, içinde yer aldığımız Ar-Ge havuzunun büyüklüğüne odaklanmamız gerekiyor.

Yedinci Çerçeve Programı ile Altıncı Çerçeve Programı arasındaki başlıca farklar nelerdir?

Bir defa 7. Çerçeve Programı'nı, 6. Çerçeve Programı'nın devamı olarak görebiliriz. 6. çerçevede devam eden birçok uygulamanın 7. çerçevede de mevcut olduğunu söylemek mümkün. Bununla birlikte birtakım temel farklılıklar da var. Esasında 7. Çerçeve Programı'nda AB'nin Lizbon Stratejisi'ndeki hedeflerini gerçekleştirme maksadı ile birtakım yenilikler ortaya konmuş. Bunları şöyle özetleyebiliriz; bir defa 7. Çerçeve Programı'nın bütçesi 6.'ya oranla arttı. 6.'nın bütçesi 17,5 milyar Avro idi. 7.'nin bütçesi 54 milyar Avro'ya çıktı. Program süresi de dört yıldan yedi yıla çıktı.

Bununla birlikte 6.'da yer alan önceliklere birtakım yenileri de eklendi. Bunları şöyle özetleyeyim; bir defa bilgi ve iletişim teknolojilerinin alanı değişti ve bütçesi de arttı. Bugün programa baktığımda en çok bütçenin bilgi ve iletişim teknolojilerine ayrıldığını görüyoruz. Toplamda 9 milyar Avro'yu aşkın bir bütçe, sadece bilgi ve iletişim teknolojilerine ayrılmış durumda. Ayrıca ilk defa güvenlik araştırmaları çerçeve programları kapsamına alınmış durumda.

Araştırmaların dolaşımına daha çok önem veriliyor. Örneğin; Bilgi İletişim Teknolojileri alanında çalışan, hizmet veren, ürünler geliştiren bir KOBİ'nin, ABD'de çalışan bir Türk araştırmacıyı 7. Çerçeve Programı'nın bu aracına yani endüstriye yönelik destek aracından yararlanarak üç yıla kadar kendi şirketinde istihdam etmesi mümkün, ki bugün bu yapılabildiği takdirde bütün masrafları bir anlamda AB Komisyonu sağlamış olacak.

Proje fikri olan firmalarımızın ortak bulmak için izlemeleri gereken yol nedir?

Öncelikle bir yol haritası öneriyoruz. Birinci adım olarak, programa ilgi duyan bir kuruluşumuzun mutlaka teknolojik vizyonu olmalı. Bir kuruluş beş sene sonra ya da on sene sonra teknolojik anlamda nerede olmak istediğinin cevabını net bir şekilde veremiyorsa, bu programa başvurmasın. Çünkü, program bugün var olan değil, 3-5 yıl içerisinde şekillenecek teknolojilerin geliştirilmesine destek veriyor. İkinci adım olarak, çerçeve programıyla kendisini bu vizyona ulaştıracak ilgi alanlarını belirlemesini istiyoruz. Üçüncü adım ise seçilen bu ilgi alanında derinleşmek... Yani bu ilgi alanında Avrupa Komisyonu 2013 yılına kadar neler yapmayı öngörüyor? Firmamızın bunu incelemesi gerekiyor.

Dördüncü aşama da seçtiği ilgi alanında kimler çalışıyor? İşte biz TÜBİTAK olarak tam da bu anlamda devreye girmek istiyoruz. Örneğin "Bioteknoloji" alanında ya da "Semantik Sistemler" konusunda Avrupa'da kimlerin çalışma yaptığı ya da kimlerin çerçeve programında başarılı olduğu bilgisini paylaşabiliriz.

Son aşamada, firmamıza ortaklar bulma safhasına geliyoruz. Bu anlamda TÜBİTAK olarak bu kuruluşlarımıza destek olmak istiyoruz. Bu amaçla yurtdışında, o alanda yapılacak değişik etkinliklere, konsorsiyum oluşturma toplantılarına KOBİ'lerimizin katılmasını teşvik ediyoruz.

Çerçeve programlarında yabancı ortak gerekiyor mu?

Eğer ki sunulan Ar-Ge projesi ise mutlaka yabancı ortak gerekiyor. Bunlar ortaklı projeler bir anlamda... Bir konsorsiyum oluşturulması gerekiyor. Ancak bu bir araştırma değil, özel destek eylemi, araştırmaya hazırlık ya da ülkeye yönelik bir çalışma ise mutlaka yabancı ortak gerekmiyor.

TÜBİTAK AB Çerçeve Programları Ulusal Koordinasyon Ofisi'nin faaliyetlerini kısaca anlatır mısınız?

7. Çerçeve Programı'na hazırlık faaliyetlerimizi beş başlık altında yürütüyoruz. Öncelikle idari kapasiteyi güçlendirmeye yönelik çalışmalarda bulunduk. Çünkü Türkiye'deki araştırmacılara istediğimiz hizmeti verebilmemiz için güçlü bir idari yapılanma oluşturmak gerekiyor. Bu anlamda işi sadece çerçeve programları olan çalışan sayımız 40'a yaklaştı. İkinci nokta ki bir anlamda en önemli nokta, bilgilendirme ve eğitim faaliyetleri... Bu konuda 6. Çerçeve Programı'nda olduğu gibi herkese aynı hizmetleri sunarak istediğimiz başarıyı elde edemeyeceğimizi düşünüyoruz. Dolayısıyla; çerçeve programına çok başlangıç düzeyinde ilgi duyanlar, belli temel bilgisi olanlar, halen çerçeve programı yürütmekte olan kuruluşlardan ya da araştırmacılarımızdan oluşan Dördüncü Grup'ta ülkemizde çerçeve programından rahatlıkla proje alabileceklere yönelik eğitim faaliyetlerinde bulunuyoruz.

Yedinci Çerçeve'nin ulusal koordinatörlük görevi TÜBİTAK'ta olmasına karşın biz tek başımıza ilerlemek istemiyoruz. Türkiye'nin ilgili kuruluşlarla ilgili sektör temsilcileriyle ya da ilgili akademik camianın temsilcileriyle işbirlikleri kurarak faaliyetlerimizi yürütmek istiyoruz. Türkiye'nin teknolojik anlamdaki yetkinliklerini değerlendirdiğimizde belli bölgelerde odaklanmaların, kümelenmelerin olduğunu gözlemliyoruz. Bu kümelenmelere yönelik ayrı programlar geliştirerek, bu kümeleri portföyünde barındıran kuruluşlarla özel programlar geliştirerek işbirlikleri kuruyoruz.

Brüksel'de TOBB, TÜBİTAK, KOSGEB ve TESK ortaklığında kurulmuş olan TURBO isimli Ar-Ge irtibat ofisimizi köprü olarak kullanmak istiyoruz. 2007 yılında TURBO'yla birlikte gerçekleştireceğimiz birtakım önemli etkinlikler olacak. Bunlardan ilkini de bilgi ve iletişim teknolojileri alanında faaliyet gösteren KOBİ'lerimizle yapacağız. İstiyoruz ki Türkiye teknolojik potansiyelini Brüksel'de ya da Avrupa'daki diğer mecralarında tanıtabilsin. 6. Çerçeve Programı deneyimimiz bize Türkiye'nin teknolojik yetkinlikleri anlamında, yurtdışına tanıtabileceği belli birikimlerinin olduğunu göstermiştir. Yedinci programda artık bunları yurtdışında da tanıtmak istiyoruz.

Avrupa Komisyonu'yla, Türkiye'nin 7. Çerçeve Programı'na katılımını artırmak maksadıyla bir eylem planı hazırlıyoruz. Bu eylem planında zaman zaman Avrupa Komisyonu'ndaki yetkililerle biraraya gelip ele alacağız. Daha çok Türk ortağın 7. Çerçeve Programı'na katılımını teşvik etmek amacıyla, karşılıklı olarak birtakım uygulamaları geliştireceğiz.

REKABETİ YENİDEN TANIMLAMAK: KÜMESELLEŞME

Coşkun Dolanbay
TBD Üyesi
coskun.dolanbay@tbd.org.tr

2000 yılında Lizbon'da, Avrupa Birliği'ne o tarihteki üyeleri tarafından belirlenen "2010 yılında dünyanın en rekabetçi ekonomisi olabilmek" hedefi, pek çok faaliyetin belirleyici faktörü oldu.

Her ne kadar 2007 yılında da mevcut üyeleri tarafından bu hedef vurgulanıyor olsa da, pek ulaşılabilir görünmüyor...

Rekabet, üç atlının çektiği bir arabadır; ülkelerin rekabet gücü, şirketlerin rekabet gücü ve kişilerin rekabet gücü...

Avrupa'nın bu doru atlarının birer birer ele alınması durumunda pek bir eksikliği söz konusu değil aslında; Almanya, Fransa, İtalya ve İngiltere bu konuda ABD ve Japonya ile yakın güçteler.

Şirketler olarak ele alındığında, benzer sonuçlara ulaşmak mümkün; Siemens, Philips, Nokia gibi... Konu kişiler olduğunda da durum benzer özellikler taşıyor.

Ancak bu atların gittiği yönler aynı doğrultuda değil gibi bir izlenim söz konusu; çünkü araba bir türlü istenen hızla ilerle-

Hacettepe

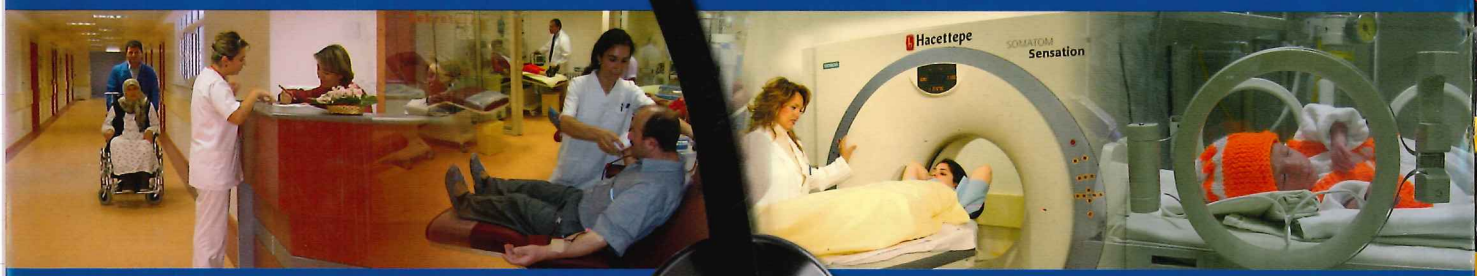

www.hacettepe.com.tr 444 4 444

bu isim hep güven verdi...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ HASTANELERİ